



**Sosyal Bilimler
Enstitüsü**

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİN MUSİKİSİ BİLİM DALI

**HAFIZ İSMAİL BİÇER'İN BAZI KUR'AN
TİLAVETLERİNİN MAKAMSAL ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hüseyin Abdülmuhsin DÜZENLİ

İstanbul, 2020

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİN MUSİKİSİ BİLİM DALI

HAFİZ İSMAİL BİÇER'İN BAZI KUR'AN
TİLAVETLERİNİN MAKAMSAL ANALİZİ

Yüksek Lisans Tezi

Hüseyin Abdülmuhsin DÜZENLİ

575417008

Danışman: Prof. Dr. Ahmet Hakkı TURABİ

İstanbul, 2020

GENEL BİLGİLER

Adı Soyadı	: Hüseyin Abdülmuhsin DÜZENLİ
Anabilim Dalı	: Türk Din Mûsikîsi
Programı	: Tezli Yüksek Lisans Programı
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Ahmet Hakkı TURABİ
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans – 03 / 12 / 2020
Anahtar Kelimeler	: Aşrı Şerif, İsmail Biçer, Musiki, Tilavet,

ÖZET

Kur'ân-ı Kerîm'in güzel bir sesle okunması Peygamber Efendimiz 'in en önemli tavsiyelerinin başında gelmektedir.

Kur'ân okuyucuları ve mûsikîşinaslar nezdinde Hâfız İsmâil Biçer, İstanbul tavrı olarak ifade edilen bir geleneği temsil etmektedir. Güzel bir sese, düzgün bir okuyuşa ve geniş bir nefese sahiptir. Bu derece kabiliyetiyle birlikte Hâfız Hasan Akkuş ve Reîsülkurrâ Hâfız Abdurrahman Gürses gibi zamanın iki büyük Kur'ân kırâati üstatlarından dersler aldı. Böylelikle Kur'ân okurken metniyle, harfleriyle, tecvîd uygulamalarıyla ve güzel sesiyle Hâfız İsmâil Biçer temayüz ederek Kur'ân-ı Kerîm'i güzel okuyanlardan birisi olma payesine ulaştı.

Hâfız İsmâil Biçer 1947 yılında Bolu'da dünyaya geldi. Hâfızlığını köyünde yaptıktan sonra Göynük ilçe merkezindeki Kur'ân Kursuna oradan da İstanbul Nuruosmaniye Kur'ân Kursuna Hâfız Hasan Akkuş Hoca Efendi'ye talebe oldu. 1961 yılında ilkokulu dışardan bitirdi. İstanbul İmam Hatip Orta Okuluna kayıt olup 1966 yılında mezun oldu. Aynı yıl Edirnekapı Mihrimah Sultan Camii'nde müezzinliğe başladı. İstanbul İmam Hatip Lisesini ve İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünden mezun olduktan sonra 1979 yılında vatani görevini yaptı. Akabinde İstanbul Beyazıt Camii İmam Hatipliğine başladı. Halefi olduğu Abdurrahman Gürses Hoca Efendi'den kırâat okudu. Kur'ân-ı Kerîm'i hem okudu hem de okuttu. Yurtiçi ve yurt dışında pek çok programda Kur'ân-ı Kerîm okumak için görevlendirildi. Yine yurtiçi davet aldığı bir programa giderken elîm bir trafik kazasında (ö:1998) hayatını kaybetti.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Hüseyin Abdülmuhsin DÜZENLİ
Field : Turkish Religious Music
Programme : Master Programme
Thesis Advisor : Prof. Dr. Ahmet Hakkı TURABİ
Degree Awarded And Date : Master – 03 / 12 / 2020
Keywords : Aşrı Şerif, İsmail Biçer, Music, Tilavet,

ABSTRACT

Reading the Quran with a beautiful voice is one of the most important recommendations of the Prophet.

Hafiz İsmâil Biçer is acknowledged to represent a tradition expressed as the Istanbul tone by the readers of the Quran and music lovers. He has a beautiful voice, a smooth reading, and a wide breath. With his ability, he took lessons from two great masters of the Qur'an of the time, Hâfiz Hasan Akkuş and Reîsülkurrâ Hâfiz Abdurrahman Gürses. Thus, while reading the Quran, Hafiz İsmâil Bicer came to the fore with his reading of the text, letters, tajwid practices and beautiful voice and reached the rank of one of those who read the Quran beautifully.

Hafiz İsmâil Biçer was born in 1947 in Bolu. After performing his memorial practice in his village, he became a student in Göynük district center Qur'an Course, and then studied with Hafiz Hasan Akkuş Efendi in the the Nuruosmaniye Qur'an Course in Istanbul. In 1961, he finished primary school with distant education. He enrolled in Istanbul Imam Hatip Secondary School and graduated in 1966. In the same year, he started working as a muezzin at Edirnekapi Mihrimah Sultan Mosque. After graduating from Istanbul Imam Hatip High School and Istanbul High Islamic Institute, he completed his military service in 1979. Subsequently, he started to serve as Imam Hatip in Istanbul Beyazıt Mosque. He studied kırâat from his successor, Abdurrahman Gürses Hoca Efendi. He both read and taught the Quran. He was assigned to read the Quran in many programs both in Turkey and abroad. He lost his life in a tragic traffic accident (d: 1998) while he was going to a program he was invited to in Turkey.

ÖNSÖZ

Bu çalışmamız; Kur'ân-ı Kerîm'i usulüne uygun okuyarak hem toplumun hem de bilirkişilerin gönlünde müstesna bir yer oluşturan Hâfız İsmâil Biçer' in okuyuşu hakkında yeni okuyuculara bir fikir oluşturabilmek maksadıyla yapılmıştır.

Bu güne kadar Hâfız İsmâil Biçer hakkında araştırma yapılmamış olması bir eksiklik düşünölmekte ve bundan sonra yapılacak olan çalışmalara da ışık tutması umulmaktadır.

Çalışma sürecinde yol gösteren, danışmanım Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabi hocama teşekkürlerimi sunuyorum. Yöntembilim konusunda fikir veren Prof. Dr. M. Safa Yeprem hocama, aşr-ı şerîfleri notaya alan Ahmet Yağmur Kucur'a ve aşr-ı şerîflerin müzikal analizlerinde çok büyük emeği olan Cüneyt Bayraktar'a teşekkürü borç bilirim. Çalışma sürecinde Hâfız İsmâil Biçer hakkında görüşmeler yaptığım, -içerikte adı olsun-olmasın- her bir kişiye ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Musiki meşk ettiğim, üzerimde emekleri olan musiki hocalarım Mehmet Ünal ve Levent Çelik'e hürmetlerimi sunar, bütün bu süreçlerde destek olan aileme de teşekkür ederim.

Gayret bizden tevfiğ Allah'tandır.

Hüseyin Abdölmuhsin DÜZENLİ
06.12.2020
İstanbul

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	ix
I. GİRİŞ	1
1.1 METODOLOJİ	7
1.1.1 Literatür Taraması	7
1.1.2 Problem Durumu	7
1.1.3 Hipotez	7
1.1.4 Varsayımlar	8
1.1.5 Sınırlamalar	8
1.1.6 Veri Toplama Süreç ve Teknikleri	9
1.1.7 Veri işleme Süreç ve Teknikleri	10
1.1.8 Araştırmanın Modeli	11
1.1.9 Evren Örneklem	11
II. HÂFİZ İSMAİL BİÇER'İN HAYATI	12
2.1 Doğumu ve Çocukluğu	12
2.2 Hâfızlığı	13
2.2.1 İstanbul'a Gidişi	14
2.3 Kırâat Okuması	14
2.4 Okul Eğitimi	16
2.4.1 Mûsikî Eğitimi	17
2.5 Askerliği ve Terhisi	18
2.6 Evliliği ve Çocukları	18
2.7 Diyanet İşleri Başkanlığı'nda Göreve Başlaması ve Görev Yerleri	19
2.8 Yurtiçinde ve Yurt Dışında Aldığı Görevler	20
2.8.1 Yurtiçinde Aldığı Görevler	20
2.8.2 Yurt Dışında Aldığı Görevler	22
2.9 Vefatı	24
2.9.1 Vefat Edeceğini Hissetmesi	25

2.9.2 Hâfız Amir Ateş'in Dilinden İsmâil Biçer ile Yaşadıkları Trafik Kazası	26
2.9.3 Kabri.....	29
2.10 Şahsiyeti	30
2.11 Tarih Düşürme / Ebced Hesabı.....	32
2.12 Hakkında Yazılan Yazılar	33
2.13 Hakkında Yapılan Belgeseller	36
2.14 Adının Verildiği Müesseseler	36
III. HÂFİZ İSMÂİL BİÇER'İN KUR'ÂN OKUMA TAVRI	37
3.1 Hocası Hâfız Hasan AKKUŞ	37
3.2 Hocası Reîsülkurrâ Hâfız Abdurrahman GÜRSES	38
3.3 Tecvîd Üzere Okuma.....	39
3.3.1 Tecvîd İlminin Tanımı, Gayesi ve Hükmü	39
3.3.2 Fem-i Muhsin.....	39
3.3.3 Hâfız İsmâil Biçer 'in Tecvîd Üzere Okuyuşu.....	41
3.4 Temsîli Okuma	43
3.4.1 Temsîli Okuma	43
3.4.2 Hâfız İsmâil Biçer 'in Temsîli Okuyuşu.....	44
3.5 Mûsikî Tavrı	45
3.5.1 Kur'ân Tilâvetinde Mûsikînin Yeri	45
3.5.2 Hâfız İsmâil Biçer 'in Mûsikî Tavrı	47
3.6 Öğrenci Yetiştirme Gayretleri	48
3.6.1 Öğrencileri.....	49
3.7 Beyazıt Cami Mihrâbiyeleri.....	54
3.8 Muhtelif Meclislerdeki Aşr-ı Şerîf Okuyuşları	56
IV. BULGULAR VE YORUM.....	58
4.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerin Transkripsiyonu	58
4.1.1 Birinci Okuyuşunun Transkripsiyonu	58
4.1.2 İkinci Okuyuşunun Transkripsiyonu	61
4.1.3 Üçüncü Okuyuşunun Transkripsiyonu	64
4.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerini Okurken Makâmsal Seyri	68
4.2.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 1. Okuyuştaki Makâmsal Seyri.....	68
4.2.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 2. Okuyuştaki Makâmsal Seyri.....	69
4.2.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 3. Okuyuştaki Makâmsal Seyri.....	70
4.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerini Okurken Yapılan Geçkiler ve Farklı Çeşniler	71
4.3.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 1. Okuyuştaki Geçkileri.....	71
4.3.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 2. Okuyuştaki Geçkileri.....	74

4.3.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 3. Okuyuştaki Geçkileri.....	77
4.4 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerinin Okuyuş Süreleri	79
4.4.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 1. Okuyuştaki Okuma Süreleri	80
4.4.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 2. Okuyuştaki Okuma Süreleri	82
4.4.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 3. Okuyuştaki Okuma Süreleri	84
4.5 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerini Okurken Susma Süreleri.....	85
4.5.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 1. Okuyuştaki Susma Süreleri	86
4.5.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 2. Okuyuştaki Susma Süreleri	88
4.5.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 3. Okuyuştaki Susma Süreleri	90
SONUÇ.....	92
ÖNERİLER.....	94
EKLER.....	95
Ek-1: AŞR-I ŞERİFLERİN KAREKODLARI.....	95
Ek-2: RÖPORTAJ METİNLERİ	96
• Dr. Fatih ÇOLLAK İle Yaptığımız Röportaj	96
• Hâfız Ramazan PAKDİL İle İnternette Yaptığımız Röportaj.....	109
• Hâfız Recep Çalışkan İle İnternette Yaptığımız Röportaj.....	117
Ek-3: Belgeler	134
Okul Eğitimi.....	134
Askerlik Belgeleri.....	138
Diyanet İşleri Başkanlığı Görev Yerleri Belgeleri	140
Yurt İçi Görevlendirilme Belgeleri	144
Yurt Dışı Görevlendirilme Belgeleri	153
Ek-4: Resimler.....	160
Hafız İsmail Biçer Resimleri.....	160
Kabristan Resimleri	170
Göynük Çayköy Köyü Resimleri.....	173
KAYNAKÇA	175

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Gittiği Ülkeler (Alfabetik liste)	22
Tablo 2: Ebced Cetveli	32
Tablo 3: Takvimler Cetveli	32
Tablo 4: Hakkında Yazılan Yazılar	35
Tablo 5: Beyazıt Camii Öğrencileri	51
Tablo 6: Haseki Eğitim Merkezi 4. Dönem Kırâat Öğrencileri	52
Tablo 7: Haseki Eğitim Merkezi 5. Dönem Kırâat Öğrencileri	53
Tablo 8: Haseki Eğitim Merkezi 6. Dönem Kırâat Öğrencileri	54
Tablo 9: 1. Aşr-ı Şerîf Tilâvetinde Tek Nefeste Okuma Süresi	80
Tablo 10: 2. Aşr-ı Şerîf Tilâvetinde Tek Nefeste Okuma Süresi	82
Tablo 11: 3. Aşr-ı Şerîf Tilâvetinde Tek Nefeste Okuma Süresi	84
Tablo 12: 1. Okuyuşta Bulunan Susma Süreleri	86
Tablo 13: 2. Okuyuşta Bulunan Susma Süreleri	88
Tablo 14: 3. Okuyuşta Bulunan Susma Süreleri	90

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Âli İmran Sûresi 190-194 Âyetlerinin Arapça Metni	9
Şekil 2: Rast Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 1. Sayfa	58
Şekil 3: Rast Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 2. Sayfa	59
Şekil 4: Rast Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 3. Sayfa	60
Şekil 5: Uşşak Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 1. Sayfa	61
Şekil 6: Uşşak Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 2. Sayfa	62
Şekil 7: Uşşak Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 3. Sayfa	63
Şekil 8: Hüzzam Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 1. Sayfa	64
Şekil 9: Hüzzam Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 2. Sayfa	65
Şekil 10: Hüzzam Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 3. Sayfa	66
Şekil 11: Hüzzam Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 4. Sayfa	67

KISALTMALAR

as.	Aleyhisselam
age	Adı Geçen Eser
Bk.	Bakınız
c.	Cilt
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
h.	Hicri
Hz.	Hazreti
m.	Miladi
ö:	Ölümü / Vefatı
ra.	Radiyallahu anh / anha
s.	Sayfa
(sav)	Sallallahu Aleyhi ve Sellem
vs.	vesaire
yy.	Yüzyıl

I. GİRİŞ

A) Kur'ân-ı Kerîm'in İndirilişi ve Okunuşu

Kur'ân tarihi kaynaklarına göre Kur'ân-ı Kerîm, yirmi üç yılda tedricen indirilmiştir. Vahiy kültürü çerçevesinde Cebrail (as) vasıtasıyla âyet âyet indirilen İslam Dini'nin kutsal kitabı Hz. Kur'ân daha sonra Cenâb-ı Allah'ın emri ve tanzimiyle sûreler haline getirilmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'in nüzulü için görevli vahiy meleği Cebrail (as) Peygamber Efendimize âyetleri ve sûreleri okurken ve öğretirken tâlim ettirdi.¹ Her ramazan ayında Cebrail (as) ile Peygamber Efendimiz inzâl olan âyetleri ve sûreleri karşılıklı olarak birbirlerine okudular. Nübüvvetin son yılındaki ramazan ayında ise bu karşılıklı okuyuş dediğimiz mukabeleyi iki kere yaptılar.² Böylelikle Hz. Peygamber Efendimizin göğsünde Kur'ân-ı Kerîm sıhhatli bir şekilde hıfz olmuş oldu.³

Hiz. Peygamber Efendimiz Kur'ân-ı Kerîm'in doğru okunması-öğrenilmesi hususunda çok titizdi. O zamanki Arap toplumun konuşma dili olmasına rağmen konunun önemine binaen Hiz. Peygamber Efendimiz hicretten önce Mus'ab b. Umeyr'i ve Abdullah ibni Ümmi Mektum'u Medine'ye, hicretten sonra da Muaz Bin Cebel'i Mekke'ye Kur'ân-ı Kerîm öğretmeni olarak gönderdiği kaynaklarda vardır.⁴

Kur'ân-ı Kerîm okunmasının hem namaz için şart oluşu hem de okunmasının bizzat ibadet oluşu ve Peygamber Efendimizin Kur'ân-ı Kerîm okumanın-öğrenmenin önemini ifade eden *"sizin en hayırlılarınız, Kur'ân-ı öğrenen ve öğretenidir"*⁵ hadîs-i şerîfi çerçevesinde ashâb-ı kirâm arasında

¹ İsmâil Biçer kendi sesinden (İsmail Biçer STV Programı Kuranı Kerim)

² (KARAÇAM, Kur'ân-ı Kerim'in Nüzûlü Ve Kırâati 144)

³ (KARAÇAM, Kur'ân-ı Kerim'in Nüzûlü Ve Kırâati 145-147)

⁴ (Çakıcı); (KARAÇAM, Kur'ân-ı Kerim'in Nüzûlü Ve Kırâati 146)

⁵ (KANDEMİR, ÇAKAN ve KÜÇÜK) 995 numaralı Hadîs-i Şerîf

Kur'ân-ı Kerîm'i okuma ve ezberleme konusunda ciddi bir teşvik olmuştu. Binaenaleyh ashâb-ı kirâmın arasında Kur'ân'dan ezberlediği âyet sayısının çokluğuna göre tatlı bir rekabetin olduğu kaynaklarda ifade edilmektedir.⁶

Bî'r-i Maûne (hicri:4/miladi:625), Yemâme (h:12/m:633) ve Yermuk (h:15/m:636), gibi savaşlarda hâfızların şehit olmaları, Müslümanlar arasında Kur'ân-ı Kerîm'in kaybolması ve unutulması endişesini ortaya çıkarmıştır. Hz. Peygamber Efendimizin yazdırdığı çeşitli levhalarda olan âyet ve sûreler Hz. Ebubekir'in hilafeti döneminde bir komisyon tarafından bir araya getirilmiş ve adına "*suhuf*" denmiştir.⁷ Hz. Osman'ın hilafeti döneminde ise en az altı tane çoğaltılmış, öğretilmesi-öğrenilmesi için Mekke'ye, Medine'ye, Kûfe'ye, Basra'ya ve Şam'a gönderilmiştir. "*Mushaf*" adıyla bu dönemden itibaren anılmaya başlanmıştır.⁸

Arapça 'da herhangi bir şeyi okumaya "kırâat" denilirken Kur'ân-ı Kerîm'in okunması ile ilgili "tertîl" ve "tilâvet" gibi özel kelimeler de kullanılmıştır. Allah Teâlâ, Kur'ân-ı Kerim'in okunuş şeklini nübüvvetin ilk dönemlerinde inen Müzzemmil sûresinin 4. Âyetinde *tertîl*⁹, daha sonraları inen Bakara sûresinin 121. Âyetinde ise *tilâvet*¹⁰ kelimeleri ile ifade etmektedir. İşte Peygamber Efendimizin Cebrail (as)'dan tâlim ettiği Kur'ân-ı Kerim'in okunuş şekline tertîl ve tilâvet denilmektedir.¹¹ Peygamber Efendimiz de ashâb-ı kirâma Kur'ân-ı Kerim'i okurken ve öğretirken aynı şekliyle okudu ve öğretti.¹²

⁶ (H. ÖZTÜRK 213-235); (KARAÇAM, Kur'ân-ı Kerim'in Nüzûlü Ve Kırâati 146)

⁷ (KARAÇAM, Kur'ân-ı Kerim'in Nüzûlü Ve Kırâati 145);
Mehmet Emin Maşalı, "Mushaf", TDV İslâm Ansiklopedisi
<https://islamansiklopedisi.org.tr/mushaf> (Erişim Tarihi: 15.02.2020)

⁸ Mehmet Emin Maşalı, "Mushaf", TDV İslâm Ansiklopedisi
<https://islamansiklopedisi.org.tr/mushaf> (Erişim Tarihi: 15.02.2020)

⁹ Müzzemmil 73/4

¹⁰ Bakara 2/121

¹¹ (KURTULUŞ 60-68); (FIRAT 263-273)

¹² (İsmail Biçer STV Programı Kuranı Kerim); (KARAÇAM, Kur'ân Tilâvetinin Esasları 121)

Kur'ân-ı Kerîm'i okurken anlama seviyesi ne olursa olsun her Müslüman Kur'ân'dan kırâat etmelidir. Kırâat kitaba başlangıçtır. Tilâvet ve tertîl ise hedef ve sonuçtur. Kırâat seviyesinde başlayacak olan okuma işi tertîl ile olgunlaştırılacak ve hakkıyla tilâvetle zirveye ulaşacaktır.¹³

Cenâb-ı Allah'ın Kur'an'da buyurduğu emir ve yasakların nasıl uygulanacağını, üsve-i hasene (en güzel örnek) olan Peygamber Efendimizin tatbikatında öğreniyoruz. Sesin güzelliği konusunda da Peygamber Efendimizin uygulamaları ve tavsiyeleri bulunmaktadır. Bu örnekler çerçevesinde Peygamber Efendimizin **"Kur'ân-ı sesinizle süsleyiniz"** hadîs-i şerîfi vardır. Ayrıca Peygamber Efendimizin Ebu Musa El-Eş'ari başta olmak üzere güzel sesli ve teğannî¹⁴ ile okuyan ashâb-ı kirâmdan Kur'ân dinlemeyi tercih etmesi; ezanı başka kimseye değil ama ses ve mûsikî kabiliyeti ve ses güzelliğiyle temayüz etmiş Hz. Bilal-i Habeşî'ye okutması gibi sünnetleri bilinmektedir.¹⁵

Peygamber Efendimizin hadîs-i şerîflerini konu alan Riyâzü's-Salihin Kitabının içeriğinde **Kur'ân-ı Kerîm'i Güzeli Sesle Okumak** diye bir başlık bulunmaktadır. Hz. Peygamber Efendimizin hadîs-i şerîfleri içinde Kur'ân-ı Kerîm'in tilâveti esnasında sesi güzelleştirme konusu bir başlıkla ifade edilmesi bu konunun önemini göstermektedir ve İslam'ın ilk döneminden beri uygulanmaya çalışılmaktadır.

Kur'ân-ı Kerîm'in güzel sesle ile yani ilk dönem mûsikî kelimesinin yaklaşık olarak karşılığı olan ğına yaparak makâm-ı-yani teğannî- olarak okunması konusunda Peygamber Efendimizin teşvikleri ve o dönemde cereyan eden Kur'ân-ı Kerîm'in güzel okunması ile ilgili olayları dikkate

13 (AKPINAR 110-111)

¹⁴ Teğannî için Bk. H. Yunus Apaydın "mûsikî" TDV İslâm Ansiklopedisi
<https://islamansiklopedisi.org.tr/musiki#2-fikih> (erişim tarihi:14.10.2020)

¹⁵ (KOKANAT 39-57); (KOCA 291-310)

aldığımızda Kur'ân-ı Kerîm'in terennüm-nağme ile okunması gerektiği aşikârdır.¹⁶

Cenâb-ı Allah insanlara olan merhametinden dolayı her peygamberini mûcizeleriyle desteklemiştir. Hz. Muhammed'in en büyük mucizesi "ilahî kelâm" olan Kur'ân-ı Kerîm'dir. Öyle ki; Allah Teâlâ, Bakara Sûresinin 106. Âyetinde Kur'ân-ı Kerîm'in bir mislinin, bir sûresinin veya bir âyetinin insanlar tarafından oluşturulamayacağını ifade eder.¹⁷ Kur'ân-ı Kerîm lafzının -iman etmese bile- dinleyeni etkileme mucizesi vardır.¹⁸ Kur'ân-ı Kerîm nüzûlü döneminde Arap yarımadasında, o bölgede ve orada yaşayan Arap toplumunda "Arap Edebiyatı" gelişmiş bir yapıdaydı. Edipleri ve şairleri vardı. Kur'ân-ı Kerîm'in lafzının özel oluşu ve tilâvetinin karşısında Kur'ân-ı Kerîm'i dinleyen bu edipler ve şairler susmayı tercih ettiler. Bunun insan tarafından yazılamayacağını ifade ettiler. Peygamberimizden günümüze kadar değişikliğe uğramadan gelen Kur'ân-ı Kerîm'i, günümüzde de düzgün ve usûlüne uygun okuyanlardan dinleyenlerin etkilenmemesi mümkün değildir.

İşte Kur'ân-ı Kerîm'i tilâvet; harflerin mahreçleri ve sıfatları, ibtida, vakf, vasl, med, kasr, idğam, izhar gibi kuralları yerli yerinde, okunan âyetlerin manasına göre ses tonunu yükselme-alçaltma, vurgu yapılması gereken yerlerde vurguyu eda-sadâsıyla belli etme ve bütün bu okuyuşu belli bir ses ahengi içinde yapmakla oluşmaktadır. Kur'ân okumayı öğrenip Arapça'yı bilmeyen okuyucular için ibtida, vakf, vasl ve ses vurgusu gibi problemleri gören Ali Rıza Sağman (ö:1952) konunun önemine dikkati çekmek etmek için "Îlâveli-Yeni Sağman Tecvidi" kitabında tecvîd başlığından ayrı olarak "*temsîli okuyuş*" adı altında, manaya göre ses vurgusunu ifade eden bir başlık altında değerlendirmiştir.¹⁹ Çünkü bazı vakf ve ibtidalar ve

¹⁶ Ayrıntılı bilgi için şu kaynakları tavsiye edebiliriz. (en-NEVEVÎ); (TURABÎ); (ULUDAĞ); (OKÇU); (DÜZENLİ)

¹⁷ Bakara, 106

¹⁸ (Y. N. ÖZTÜRK 11); (İsmail Biçer STV Programı Kuranı Kerim);

NOT: Hz. Peygamber Efendimizi ve Hz. Ebubekir'i Kur'ân okudukları zamanlarda gizlice dinlemeye giden müşriklerin örnekliği de vardır.

¹⁹ (SAĞMAN 36) Not: Ali Rıza SAĞMAN'dan sonra tecvitte ilgili Türkiye'de yazılan birçok eserde "temsili okuyuş" ifadesini görmekteyiz.

yanlış ses vurguları manayı bozabilmektedir. Arapça dil ilmini hiç bilmeden Kur'ân okuyacak olan kişi belki de farkında olmadan -güzel yapayım zannıyla- manayı bozabilir. Dolayısıyla manasını düşünerek -tertîl- okumaktan öte, okunanın Kur'ân olmaktan çıkması ihtimal dâhilindedir. Bu duruma düşmemek için de, bir nebze de olsa emir, nehiy (yasak), va'd (mükâfat yönünden söz vermek), va'id (ceza yönünden söz vermek), tebşir (müjdelemek) ve tenzir (korkutmak) hitabetlerine göre okuyabilecek kadar Arapça bilmeli, Kur'ân-ı Kerim'in fesâhat ve belâgatının ortaya çıkmasına eda ve sadâsıyla alt yapı oluşturmaya çalışmalıdır.²⁰

"*Temsîli okuyuş*" ifadesi her ne kadar 20.yy'da ortaya çıksa da tecvidin içinden bir mevzu olarak eskiden beri dillendirilen, önemine vurgu yapılan bir konudur. Mesela bin yıl önce yaşayan İmâm-ı Gazzâlî'nin (ö.1111) ifadeleri "*temsîli okuyuş*"a ışık tutmaktadır.

*"Gazâlî'ye (öl.505/1111) göre de arzu edilen manada Kur'an okumuş olmak için üç şeyin iş birliği halinde olması lâzımdır. Bu üç şey: Ağız, akıl ve kalptir. Ona göre ağzın görevi, ağır ağır ve doğru olarak harfleri çıkarmak, aklın görevi manayı düşünüp anlamak, kalbinki ise bu manalardan gereken dersleri ve tesirleri almaktır. Bir başka deyişle: ağız okuyacak, akıl terceme edip anlaşılır hale getirecek, kalp de kişinin, o manaların gösterdiği yöne yönelmesini sağlamış olacaktır."*²¹

Bu hakikatleri göz önünde bulundurarak bizler; Hâfız İsmâil Biçer 'in Kur'ân tilâvetini; **tecvid üzere okuyuş**, **temsîli okuyuş** ve **mûsikî tavrı** başlıkları altında temellendirmeyi düşünüyoruz.

²⁰ (SARI, Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Tekniği ve Kuralları 46)

²¹ (ALTIKULAÇ 43)

B) Kur'ân-ı Kerîm'in Mûsikî ile Okunmasına Karşı Çıkılması

Kur'ân-ı Kerîm tilâvetinde; tecvîd kurallarının ihlal edileceği düşüncesiyle, güzel ses demek olan mûsikî ilminin kullanılmasına bazı kimseler karşı çıkmaktadırlar. İcmâ²² ile sabittir ki; Kur'ân tilâvet ederken tecvîd kuralları uygulanmalıdır, eğer tecvîd kuralları bilinip Kur'ân okurken uygulanmazsa okuyana günah yazılacağı bilinmelidir.²³

Mûsikî ilmi ile Kur'ân okuyuşuna karşı çıkılmaması için tecvîd, temsîli okuyuş ve mûsikî önem sıralamasına dikkat edilmelidir. Yani temsîli okuyuş yapacağım diye tecvîd bozulmamalı, mûsikî yapacağım diye de tecvîd veya temsîli okuyuş bozulmamalıdır. Olması gereken okuyuş tavrı da bu olmalıdır.

Mûsikî ilmi ile Kur'ân okuyuşuna karşı çıkanların, bizzat Kur'ân-ı tilâvet ederken ses, terennüm ve teğannî²⁴ ile okudukları, yani mûsikî ile okudukları görülecektir.

Kur'ân-ı Kerîm'in kendine has bir mûsikîsi vardır. Hâfız İsmâil Biçer 'in bir TV programında kendi ifadesiyle –la dini mûsikîyi kastederek- "*Kur'ân-ı Kerîm'de hiçbir mûsikî kalıplarına sığmayan bir mûsikî çeşidi olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır*"²⁵ demektedir. Tilâvet esnasında yapılacak olan mûsikî o okuyuşa özgü olmalıdır. Kulağa hoş gelen ses aralıklarını kullanarak; tecvîd ve temsîli okuyuşu ön planda tutmak suretiyle yapabildiğinin en güzelinin yapmalı, önceden tasarladığı makamı icra etmeye çalışarak tecvîdi veya temsîli okuyuşu bozmamalı, yani tilâvet bozulmamalıdır.

²² İbrahim Kâfi Dönmez "İcmâ" <https://islamansiklopedisi.org.tr/icma> (erişim tarihi:14.10.2020)

²³ (Al-Jazri ve Umayrat) 1.c. s. 167)

²⁴ Ses, terennüm ve teğannî için bk. Nuri Özcan, Yalçın Çetinkaya "mûsikî" <https://islamansiklopedisi.org.tr/musiki#1> (erişim tarihi:14.10.2020);

H. Yunus Apaydın "mûsikî" TDV İslâm Ansiklopedisi <https://islamansiklopedisi.org.tr/musiki#2-fikih> (erişim tarihi:14.10.2020)

²⁵ İsmail Biçer (İsmail Biçer STV Programı Kur'anı Kerim)

1.1 METODOLOJİ

1.1.1 Literatür Taraması

Hâfız İsmâil Biçer 'in Kur'ân okuyuşunun akademik hiç bir araştırmaya konu olmadığını tespit ettik. Yapacağımız bu araştırmanın, Kur'ân-ı Kerim okuyucularına iyi bir kılavuz olacağı düşünülmektedir.

1.1.2 Problem Durumu

Hâfız İsmâil Biçer; günümüze kadar devamlı artan bir ilgiyle iyi bir okuyucu olarak dinlenen en önemli şahsiyetlerin başında gelmektedir. Hâfız İsmâil Biçer yıllar geçtikçe bu ilgiyi artırarak devam ettirebilmesi hususundaki başarısını "makâmsal okuyuşunu geliştirerek mi veya mevcudu muhafaza ederek mi" sürdürebilmiştir?

1.1.2.1 Problem Cümlesi

Hâfız İsmâil Biçer 'in Kur'ân-ı Kerîm okuyuşu yıllar geçtikçe makâmsal olarak farklılaşmış mıdır?

1.1.2.2 Alt Problemler

- Seyri ve dizisi nasıldır?
- Makâmsal geçkisi veya geçkileri var mıdır?
- Tilâvet esnasında tek nefeste okuma süresi artmış mıdır?
- Susma süreleri ve susma adetleri aynı mıdır?

1.1.3 Hipotez

Hâfız İsmâil Biçer Kur'ân-ı Kerîm'i tilâvet ederken, makâmsal okuyuşunu yıllar geçtikçe değiştirmiştir.

1.1.3.1 Alt Hipotezler

1. Seyri çıkıcı olmaktadır. Dizisi Türk Din mûsikîsi makâmı ile örtüşmektedir.
2. Makâmsal geçkileri vardır.
3. Tilâvet esnasında tek nefeste okuma süresini artırmıştır.
4. Susma sürelerini artırmış, susma adetlerini ise azaltmıştır.

1.1.4 Varsayımlar

Hâfız İsmâil Biçer İstanbul tavrı ile okuyan, toplum tarafından kabul görmüş iyi bir okuyucudur.

Wave_Pad_Audio_Editing_Software_v10.06 programı ses kayıtlarındaki süreleri hesaplarken verileri doğru okumakta ve doğru hesaplamaktadır.

Aşr-ı şerîfleri analiz ederken kullanılan Arel-Ezgi-Uzdilek nazari sisteminin, konunun bütünüyle anlaşılması için yeterli bir sistemdir.

1.1.5 Sınırlamalar

Hâfız İsmâil Biçer 'in Âl-i İmrân sûresi 190-194 âyetlerini aşr-ı şerîf olarak defalarca okuduğu görülmektedir. Farklı zamanlarda ve farklı makâmlarda okuduğu tespit edildikten sonra elde edilen kayıtların içinden "E'ûzu-besmele"si olan, sonunda da "sada kallâhu'l-azîm" dediği ve içerisinde kopukluklar olmayan aşr-ı şerîfler tercih edildi. Yıl olarak geniş bir zaman aralığı ele alındı. Tespit edebildiğimiz kadarıyla 1965 yılında okuduğuna **1. Okuyuşu**, 1974 yılında okuduğuna **2. Okuyuşu**, 1991 yılında okuduğuna da **3. Okuyuşu** diyeceğiz. (bk. EK-1 Karekodlar)

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ
قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝ رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ
تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ۝ رَبَّنَا إِنَّنا سَمِعْنَا
مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ۝ رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ
رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝

Şekil 1: Âli İmran Sûresi 190-194 Âyetlerinin Arapça Metni

1.1.6 Veri Toplama Sürec ve Teknikleri

Hâfız İsmâil Biçer 'in hayatıyla ilgili çocuklarıyla, yeğeniyle, abisinin eşi yengesiyle ve amcazadesiyle görüşüldü. Ayrıca çocukluğundan beri arkadaşı olan ve İstanbul'da farklı yerlerde görev yapıp ama "hafta geçmeden görüşürdük" dediği emekli müezzin kayyım Mehmet ÖNER beyle mülakat yapıldı.

Hâfız İsmâil Biçer 'in Diyanet İşleri Başkanlığı'ndaki görevleriyle ilgili resmi makâmlardan gerekli izinler alınıp İstanbul İl Müftülüğü 'ne, Fatih İlçe Müftülüğü 'ne ve Diyanet İşleri Başkanlığı'na gidilip her bir yerdeki özlük dosyası incelendi.

Hâfız İsmâil Biçer 'in Kur'ân okuma tavrı ile ilgili daha önceden yapılmış olan röportajlara ulaşılmaya çalışıldı; muvaffak olunamadı.

Sahanın önemli Hoca Efendi'lerinden Hâfız Ramazan Pakdil, Dr. Fatih Çollak ve Recep Çalışkan ile görüşüldü.

Hâfız İsmâil Biçer 'in TRT'de ki okuyuşlarıyla alakalı gerekli resmi yazışmalar yapıldı ve kayıtlar istendi.

Çocuklarından, öğrencilerinden ve internet ortamından aşr-ı şerîf kayıtları elde edildi. Tekrarlarla beraber 1248 adet aşr-ı şerîfin dinlenmesi bir yılı aşkın sürdü.

1.1.7 Veri işleme Sürec ve Teknikleri

Belirlediğimiz üç aşr-ı şerîf karşılaştırma yöntemi kullanılarak işlenecektir.

Okuma esnasında tek nefeste okuma süreleri ve susma süreleri Wave_Pad_Audio_Editing_Software programı ile mili saniye olarak hesaplanacaktır.

Aşr-ı şerîflerin transkripsiyonu finale adlı nota yazma programı kullanılarak yazılacaktır. Susma süreleri ayrıca hesaplanacağından notada gösterilmeyecektir.

Tezimizi yazarken kaynak göstermede **MLA** düzeni, atıf yapmada ise **isnadsistemi.org** kullanılacaktır.

1.1.8 Araştırmanın Modeli

Araştırma, problem durumunun karşılaştırmalı incelenmesi olduğundan **betimsel** araştırma modelidir. Betimsel araştırma şu şekilde tanımlanmıştır: “*Mevcut olayları obje ve problemleri anlamaya, anlatmaya çalışır.*”²⁶

1.1.9 Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini Hâfız İsmâil Biçer 'in tilâvet ettiği ve bizim ulaşabildiğimiz bütün aşr-ı şerîfleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, aynı aşr-ı şerîfin farklı zamanlarda okuduğu üç tane örneği oluşturmaktadır.

²⁶ (Kaptan 59)

II. HÂFİZ İSMÂİL BİÇER'İN HAYATI

2.1 Doğumu ve Çocukluğu

Hâfız İsmâil Biçer 01.01.1947'de, Bolu'nun Göynük İlçesi Çayköy'ünde dünyaya geldi. Annesinin adı Ayşe Hanım (ö:1990), babasının adı ise Ali Bey'dir (ö:1969). Babası tarafından dedesi Süleyman, babaannesi Fatma, annesi tarafından dedesi Emin, anneannesi Emeti'dir. Dört kardeş olup en küçükleri İsmâil'dir. Bir abisi ve iki ablası vardır. Abisi ve bir ablası vefat etmiş olup hayatta sadece bir ablası bulunmaktadır.

Çocukluğunu köyünde geçiren İsmâil Biçer, uslu bir çocuk değildir. Büyükleriyle bağ-bahçe işlerine gitmez, yaramazlık yapmak için kaçar, kuşlara taş atar, evlerinin alt tarafında bulunan bir komşusunun çatısına da taş atarak rahatsız ederdi.²⁷

Bütün bu haylazlıklarının yanı sıra çocuk aklıyla yapmak istediğinin en iyisini yapmaya gayret eder, yaptığı işi de temiz ve güzel yapardı. Hâfızlık yaptığı yıllarda annesiyle muhabbetleri esnalarında "minarelere çıkıp ne ezanlar okuyacağım" diye kendine hedef koyan bir çocuktur.²⁸ Bu özgüven, adını en iyiler arasına yazdırmasında önemli bir faktördür.

Hiperaktif bir çocuk olmasının yanı sıra erken yaşta ailesinden ayrılıp İstanbul'a gidince çocukluğunu yaşayamadığını söylerdi. Hızlı araba kullanmasını da buna bağlardı. "Çocukluğumu yaşayamadım en büyük zevkim bu" derdi.²⁹

²⁷ (Fatma Biçer ile Mülakat (Çayköy / Göynük))

²⁸ (Fatma Biçer ile Mülakat (Çayköy / Göynük))

²⁹ (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

2.2 Hâfızlığı

Hâfız İsmâil Biçer doğduğu köyde cami görevlisi olan Mehmet Ünal adındaki Hoca Efendi'den 9-10 yaşlarında hâfızlığını tamamladı. Köyünde hâfızlığını bitirme merasimi yapıldı.³⁰ Sonrasında Göynük İlçesi Merkez Cami Görevlisi Hulusi Avnal Hocadan 1956-1957 yıllarında "sübhanke" duasından "Fil" sûresine kadar ayna karşısında çalışarak tâlim dersi aldı, sonrasında aynasız bir şekilde, toplamda da dokuz ay³¹ kadar hem tâlim, hem de hâfızlığını sağlamlaştırma dersleri aldı. Sonrasında Nuruosmaniye Kur'an Kursu'na nakil oldu.³²

Göynük'te öğrencilik yıllarında hocası olan Hulusi Avnal'ın dilinden iki hatıra:

1-) "Göynük Merkez'de öğrencilik yaptığı dönemde *"yanık bir sesi var"* diye söylentiler vardı. Gazi Süleyman Paşa Camii'nde yapılacak olan mevlîd-i şerîf programına, Hulusi Avnal Hoca Efendi'den yanık sesli öğrencisini de getirmesi istenir. Programda kalabalık hoca grubu var. 7-8 tane Hoca Efendi caminin mihrabında dizilmişler mevlîd-i şerîf okumaktalar. Hâfız İsmâil Biçer 'e sıra gelir ve okumaya başlar. Okuması devam ederken, cami görevlisi olan Salih Hoca Hulusi Hocanın kulağına eğilir; -Ben arkadaşlara söylerim. Programın sonuna kadar bu çocuk okusun. Bu çocuğun okuyuşu yaktı beni..."³³

2-) "Sakarya vilayetine bağlı bulunan bir köyden davet geldi; Göynük'te okurken dinlemişler, yapılacak olan mevlîd-i şerîf programına Hâfız İsmâil Biçer 'i de dinlemek istiyorlar. Götürdüm onu oraya. Daha çocuk 12-13 yaşlarında. Davetli hocalar pek çoktu. Hocalar sırayla okuyordu. Hâfız İsmâil Biçer çocuk olduğu için arada kaldı. Neyse bir fırsat geldi okudu.

³⁰ (Mehmet Öner İle Söyleşi)

³¹ (Fatma Biçer ile Mülakat (Çayköy / Göynük))

³² (Avnal, Göynük Diyar-ı Akşemseddin'de Din Hizmetine Adanmış Bir Ömür Hulusi Avnal Hocamız)

³³ (Avnal, Göynük Diyar-ı Akşemseddin'de Din Hizmetine Adanmış Bir Ömür Hulusi Avnal Hocamız)

Tahminim "*Merhaba Bahri*"ni okudu. Fakat çok yanık bir sesi vardı. Bütün cemaat böyle bakakaldı. Okuduğu bahri bitirdiğinde, kalabalık olan cemaatin içinden, arkalardan bir bey kalktı ön tarafa doğru seslendi. – Bu çocuk devam etsin. Onu dinlemek istiyoruz... O gün orada, onun okuyuşu cemaatin çok hoşuna gitti..."³⁴

2.2.1 İstanbul'a Gidişi

Hâfız İsmâil Biçer Göynük'te öğrenci olduğu dönemde, Göynük'te medfûn bulunan Fatih Sultan Mehmet Han'ın da hocası olan Akşemseddin Hazretlerini anma törenleri kapsamında aşr-ı şerîf okudu. Bu aşr-ı şerîfi dinlerken etkilenen zamanın büyük hocalarından İstanbul Nuruosmaniye Kur'ân Kursu hocası –ki Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi Kur'ân Kursu hocalarının ilklerindendir- Hasan Akkuş Hoca Efendi'nin dikkatini çekti ve "*bu bülbül kim?*" diye sordu.³⁵ "*Bu bülbülü bana getirin*" dedi. O gün münasip bir zamanda Hâfız İsmâil Biçer ile görüşüp kendisine öğrenci olarak gönderilmesini aile büyüklerinden talep etti. Ailesi de kabul edince, abisi Hâfız İsmâil Biçer 'i İstanbul Nuruosmaniye Kur'ân Kursuna Hasan Akkuş Hoca Efendi'ye öğrenci olması için götürdü, yeni hocasına teslim etti.³⁶

2.3 Kırâat Okuması

Askerlik görevini tamamlayıp İstanbul'a dönüşünde birkaç ay herhangi bir görevi olmayan Hâfız İsmâil Biçer, bir Kur'ân okuma programında Abdurrahman Gürses Hoca Efendi ile tanışır. Muhabbetleri esnasında birbirlerinin durumlarından bahsederler; Abdurrahman Gürses Hoca Efendi yeni emekli olmuş³⁷, Hâfız İsmâil Biçer de askerlik görevi dönüşü Diyanet İşleri Başkanlığı'nca bir göreve atanmayı beklemektedir. Daha o meclisten

³⁴ (Avnal, Göynük Diyar-ı Akşemseddin'de Din Hizmetine Adanmış Bir Ömür Hulusi Avnal Hocamız)

³⁵ (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

³⁶ (Mehmet Öner İle Söyleşi)

³⁷ (Demirci 23)

ayrılmadan Abdurrahman Gürses Hoca Efendi o zaman ki Diyanet İşleri Başkanı olan Tayyar Altıkulaç Bey'i arar ve halefi olmasını istediği Hâfız İsmâil Biçer 'den bahseder. Tayyar Altıkulaç Bey, İstanbul İmam Hatip Lisesinden öğrencisi olan Hâfız İsmâil Biçer 'i zaten tanımaktadır. Böylelikle Beyazıt Camii'nde görevli olabilmesinin ilk adımı atılmış olur.

Beyazıt Camii'nde göreve başladıktan sonra, Hâfız İsmâil Biçer "hocam ben Hasan Akkuş'tan okudum ama sizden kırâat okumak istiyordum. Geç mi oldu artık bilemiyorum, siz de emekli oldunuz" deyince, Abdurrahman Gürses Hoca Efendi de "ilmin geçi olmaz, okumak istiyorsan program yaparız hemen başlatırız. Senin tâlimin düzgün, tilâvetin güzel... "Hocam olur mu" sorusu üzerine "olur" cevabını alınca -1980 yılında- kırâat okumaya başladı.³⁸

Hâfız İsmâil Biçer yeni hocası ile program yaparak zaman zaman Nuruosmaniye Kur'an Kursunda, Beyazıt Camii imam odasında veya dışardaki müezzin odasında sıklıkla, sabah-akşam, gece-gündüz beraberlikleri sebebiyle ciddi bir merhale kat ettiler. Aşere ve sonra Takrîb'i bizzat Hoca Efendi'den okuyarak tamamladı. 1987 yılında Takrîb'i bitirince hocası Abdurrahman Gürses, Beyazıt Camii'nde icâzet-cemiyet tertip etti.³⁹

Dr. Fatih Çollak burası çok önemlidir;

"Bugün grup halinde Haseki Eğitim Merkezinde 15-20 kişinin paylaşarak okuduğu bölümü tek okudu. Reîsülkurrâ Gönenli Mehmet Efendi'nin, hocamızın ve cemiyetin huzurunda kırk küsur dakikada Vucûhât-ı Hatm-i Şerîfi tek kişi ve ezberden okudu."⁴⁰ Demektedir.

³⁸ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

³⁹ (Ramazan Pakdil İle Röportaj); (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı)

⁴⁰ (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı)

Hâfız Ramazan Pakdil ise;

“Hocamız Abdurrahman Gürses Hâfız İsmâil Biçer ’i çok severdi. Hatta evlâdı gibi severdi. Abdurrahman Gürses hocamızın insanlara, özellikle huffâz-ı kirâma sevgisi, talebelerine sevgisi, Kur’ân tilâvetindeki ve kırâat hizmetindeki başarılarına göre idi. Hoca Efendi kimi en çok severdi diye bana sorsanız; derim ki Hâfız İsmâil Biçer ’i en çok severdi. Niye? İsmâil Biçer ’in okuyuş tarzı, tavrı, tilâveti, sesi, edası, icrâsı hepimizden üstün olduğu için hocamız en çok onu severdi. Sonra böyle derecesine göre Kur’ân tilâvetine ve kırâat hizmetinde kim daha başarılı ise ona göre hocamızın yanında sevgi yönünden bir derecesi vardı.”⁴¹ Söylemektedir.

2.4 Okul Eğitimi

İstanbul Nuruosmaniye Kur’ân Kursunda okurken İmam Hatip Okuluna kayıt olabilmek için önce Göynük’e gitmiş, ilkokulu dışardan bitirme sınavlarına girmiş ve 1961 yılında ilkokul diplomasını almıştır. (bk. EK-3, Belge No 1)

İlkokulu bitirme belgesiyle İstanbul İmam Hatip Okuluna kayıt olup, 1965-1966 Eğitim-Öğretim Yılında İmam Hatip 1. Devre denilen Orta kısmından, 1968-1969 Eğitim-Öğretim Yılında ise 2. Devre denilen Lise kısmından mezun oldu. (bk. EK-3, Belge No 2, Belge No 3)

İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü’nden de 1976 yılında mezun olmuştur. (bk. EK-3, Belge No 4)

⁴¹ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

2.4.1 Mûsikî Eğitimi

İmam Hatip Lisesi'nde okurken bir dönem kadar Yıldırım GÜRSES'ten özel dersler aldı. Yüksek İslam Enstitüsü'nde okurken de yine bir dönem kadar Feridun DARBAZ'dan makâm-usûl-nota dersleri aldı. Müzikal eğitimi bu kadardır diyebiliriz.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Konservatuvar Bölümü mezunu Habil Öndeş şöyle söylüyor:

"Yıldırım Gürses, Feridun Darbaz ve Zeki Sesli'den özel dersler almaya beraber gittik. Sadece bir günlüğüne konservatuvara da gittik. İkinci gün 'gelmem' dedi. Şurası bilinmelidir ki konservatuvara da bu özel derslere de ihtiyacı yoktu. Ancak TRT Radyo'yu çok dinlerdi. Duyduğunu hıfzeden ve doğru ses perdeleriyle seslendirebilen birisidir. Makâmların teknik-teorik yönünü bilmemesine rağmen; Türk Din Mûsikîsi'nin kullandığı ses aralıkları kapsamında bir makâmdan oku denildiği zamanda, anılan makâmdan okumaya başlar, arada farklı çeşnilere ve farklı geçkilere de münasip yerlerde geçer ve son olarak da anılan makâmın karar perdesinde karar eder. Hiç tanımayan birisi sadece bir okuyuşunu dinleyerek 'galiba bu çok önemli bir bestekârdır' diyecek kadar makâmları ve geçkileri icra edebilen birisidir. Allah ona bu yeteneği ve bu hançereyi vermiş ve sanki Allah onu, Kur'ân-ı Kerîm okuması için yaratmıştır."⁴²

"Cezmi diye bir ortak arkadaşımız var; yeni ev almış, hem komşularını hem de bizi davet etti. Enver Balcı, Bekir Büyükbaş, Hâfız İsmâil Biçer... Gittik, mevlîd-i şerîf okuduk, yemek yedik vs... Ev sahibi arkadaşın kardeşi vardı keman çalabiliyor. Geçtik müsait bir odaya... Türk Müziği eski şarkılarımızdan okumaya başladık. Ezberden okuyoruz ve hiçbir hazırlık yok, şarkıya girsek de bir zaman sonra şarkı sözleri aklımıza gelmiyor. Dinleyici komşulardan bir bayan 'siz güzel söylüyorsunuz birkaç dakika bekleyin' diyerek gitti, evinden bir defter getirdi. Ne kadar Türk Müziği kadîm parça

⁴² (Habil Öndeş İle Telefon Görüşmesi)

varsa güfteleri defterde yazılı, güfte sayısı belki de üç yüz kadar... Defter elimizde hepimiz okuyoruz. Konservatuvar mezunu olarak en iyi ben okuyabilirim sanıyorum ama Hâfız İsmâil Biçer benden güzel okuyor, meyanlar harika... Ben bazı meyanları yapamıyorum. Hiç öğrenmediğim-bilmediğim şarkılar var... Benden çok âlâ biliyor. Benim bildiğim eserleri de biliyor, bilmediğim eserleri de biliyor. O gün bayağı okuduk. Sonraki bir zaman Hâfız İsmâil Biçer 'e 'nerden öğrendin bu kadar eseri' sorduğumda 'ben bir eseri bir defa dinledim mi tamam' dedi... Allah vergisi böyle bir yeteneği vardı.⁴³

2.5 Askerliği ve Terhisi

Hâfız İsmâil Biçer, Fatih İlçesi Mihrimah Sultan Cami Müezzin Kayyımlığı görevinden ayrılarak yedek subay olarak askerlik görevine gitti. 01.12.1977 yılında 151. dönem Yd. Sb. Aday adayı olarak Tuzla Piyade Okuluna sevk edilmiştir. (bk. EK-3, Belge No 5)

31.03.1978 tarihinde yedek subay olarak Gaziantep'e gönderilmiş, 31.05.1979 tarihinde de terhis edilmiştir. (bk. EK-3, Belge No 6)

2.6 Evliliği ve Çocukları

Hâfız İsmâil Biçer Mihrimah Sultan Cami Müezzin Kayyımları iken aynı camide görevli müezzin kayyım Mehmet Hoca'nın kızı Ayşe Reyhane (Aytan⁴⁴) Hanım'la evlendi. Ayşe Reyhane Hanım'ın baba adı Mehmet Ahmet, anne adı ise Naciye'dir.

⁴³ (Habil Öndeş İle Telefon Görüşmesi)

⁴⁴ Nüfus İşleri Müdürlüğünde annemin adı Ayşe Reyhane diye kayıtlıdır. Ancak aile içinde anneme hep Ayten denilmiştir. Teyzeme Nurten, anneme Ayten... Ayten ismi annemin bir nevi göbek adıdır diyebiliriz. (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

Üç erkek çocukları oldu. İsimleri Atilhan, Furkan ve Büşrâ olup hepsini de hâfız yetiştirdi. Büyük oğlu Atilhan'ı, Abdurrahman Gürses Hoca Efendi hâfız yetiştirdi. Hoca Efendi onu kendi torunu gibi seviyor, özellikle küçükken, gittiği yere onu da götürüyor, aşr-ı şerîf okutturuyordu. O da, okuyuşlarında Hoca Efendi'yi taklit etmeye çalışıyordu. Bu, Hoca Efendi'nin çok hoşuna gidiyordu.⁴⁵ Ortanca oğlu Furkan hıfzını Sünbül Efendi Erkek Kur'an Kursu'nda, küçük oğlu Büşrâ da hıfzını Nuruosmaniye Kur'ân Kursu'nda tamamladı.⁴⁶

2.7 Diyanet İşleri Başkanlığı'nda Göreve Başlaması ve Görev Yerleri

İstanbul Fatih Müftülüğü'nde 01.03.1966 tarihli münhal bulunan müezzin kayyımlik kadroları için yapılan sınavda, sınav komisyonu tarafından Edirnekapi Mihrimah Sultan Cami Müezzin Kayyımlığına uygun görülmüştür. Gerekli yazışmalar da yapılarak, 25.07.1966 tarihinde Fatih İlçesi Edirnekapi Mihrimah Sultan Cami Müezzin Kayyımlığında resmen göreve başlamıştır. (bk. EK-3 Belge No 7)

27.10.1970 tarihinde müftülük tarafından yazılan müspet ifadeli yazıyla adaylığının kaldırılması teklifi üzerine, adaylığı kaldırılarak asaleti tasdik edilmiştir. (bk. EK-3 Belge No 8)

Askerlik dönüşünde münhal bulunan Eminönü Müftülüğü 'ne bağlı Beyazıt Cami İmam Hatipliğine göreve başlamıştır. Vefatına (26.03.1998) kadar da bu görevde kalmıştır. (bk. EK-3 Belge No 9, Belge No 10)

⁴⁵ (Pusmaz, İki Ünlü Hafız ve Okuyucumuz)

⁴⁶ (Pusmaz, Sanki Kur'ân'ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı)

2.8 Yurtiçinde ve Yurt Dışında Aldığı Görevler

Aslî görevi Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı camii hizmetlerinde Müezzin-Kayyımlık ve İmam-Hatiplik görevleriydi. Bu görevinin yanında kendisine tevdi edilen diğer görevler için de gayret etmiştir. Kur'ân-ı Kerîm tilâvetinde mahir olduğundan hem aşr-ı şerîf okuması için hem de Kur'ân-ı Kerîm öğretmesi için çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur.

2.8.1 Yurtiçinde Aldığı Görevler

2.8.1.1 Kur'ân-ı Kerîm Öğretmenliği Görevleri

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Eğitim Hizmetleri alanının en önemli konusu; din hizmetlerinde olan personelin Kur'ân-ı Kerîm'i usulüne uygun okuyabilmelerini temin etmektir.⁴⁷ Bu itibarla Hâfız İsmâil Biçer, Bolu Eğitim Merkezi'nde 1977 yılı Şubat ve Mart aylarında ve 1982 yılı Mart-Nisan aylarında Hizmet İçi Eğitim Kurslarında öğretici olarak görev almıştır. (bk. EK-3, Belge No 11, Belge No 12)

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Milli Eğitim Bakanlığı ile yaptığı protokol çerçevesinde İmam Hatip öğrencileri için 1980 yılında Yaz Kur'ân Kursunda görevlendirilmiştir. (bk. EK-3, Belge No 13:)

1981 yılında da Gaziosmanpaşa İmam Hatip Lisesi'nde Kur'ân-ı Kerîm derslerine girmiştir. (bk. EK-3, Belge No 14:)

1986 yılından itibaren Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Haseki Eğitim Merkezi'nde Kur'ân-ı Kerîm ve Tashîh-i Hurûf dersleri vermeye başlamıştır. Vefat edinceye kadar da devam etmiştir.⁴⁸

⁴⁷ <https://egitimhizmetleri.diyanet.gov.tr/sayfa/49/hizmet-ici-ve-rehberlik-daire-baskanligi> (Erişim: 06.04.2020)

⁴⁸ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

2.8.1.2 Kur'ân-ı Kerîm ve Mevlîd-i Şerîf Okuma Görevleri

1977 yılında Mevlîd-i şerîf ve Berat kandillerinde, 1982 Mevlîd-i şerîf kandilinde, 1991 Regaip kandilinde icrâ edilecek olan programlar için ayrı ayrı görevlendirilmiştir. (bk. EK-3, Belge No 15, Belge No 16, Belge No 17)

31.03.1986 İstanbul'da düzenlenen "Parlamentolar Arası Birlik İslam Ülkeleri Dayanışma Toplantısında" Kur'ân-ı Kerîm okuma görevi verilmiştir. (bk. EK-3, Belge No 18)

2.8.1.3 Jüri Görevleri

09.05.1982 günü Ankara Hacı Bayram Veli Camii'nde yapılan "Kur'ân-ı Kerîm Okuma Yarışması'nda jüri üyesi olarak görev yapmıştır. (bk. EK-3 Belge No 19)

2.8.2 Yurt Dışında Aldığı Görevler

Yurt dışına Kur'ân-ı Kerîm ve mevlîd-i şerîf okumak üzere pek çok defa gitmiştir. Bu gidişleri; özel davet alması, Kur'ân-ı Kerîm okuma yarışmalarına müracaat etmesi veya devlet tarafından görevlendirmesi şeklinde vaki olmuştur. Elliye yakın ülkeye gittiği görülmektedir. Oğlu Furkan Biçer 'den elde ettiğimiz bilgiye göre gittiği ülkeler aşağıda listelenmiştir.⁴⁹

Afganistan	Irak	Özbekistan
Almanya	İran	Pakistan
Avustralya	İspanya	Rusya
Avusturya	İsrail	Singapur
Azerbaycan	İsveç	Suriye
Bahreyn	İsviçre	Suudi Arabistan
Belçika	İtalya	Tayvan
Brezilya	Japonya	Tunus
Cezayir	Katar	Türkmenistan
Çin	Kazakistan	Ukrayna
Dubai	Kıbrıs	Ürdün
Endonezya	Kuveyt	Yugoslavya (Bosna Hersek, Kosova, Makedonya)
Fas	Küba	
Filistin	Libya	
Fransa	Lübnan	
Hindistan	Malezya	Yunanistan
Hollanda	Mısır	

Tablo 1: Gittiği Ülkeler (Alfabetik liste)

2.8.2.1 Kur'ân-ı Kerîm Okuma Yarışmalarında Ülkemizi Temsil Etmesi*

Malezya, Tunus, Pakistan, İran ve Libya'da yapılan "Beyne'l-İslâm" Kur'ân-ı Kerîm'i güzel okuma yarışmalarında Türkiye'yi temsil etmiştir.⁵⁰

⁴⁹ (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

* Yarışma sonuçlarıyla ilgili net bir bilgiye ulaşamadık.

⁵⁰ (Pusmaz, Sanki Kur'ân'ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı)

1981 yılında Libya'ya yıllık izin kullanarak Kur'ân-ı Kerîm okuma yarışmasına katılmıştır. (bk. EK-3, Belge No 20)

Temmuz 1982 ayında Kuala Lumpur'da düzenlenen Kur'ân-ı Kerim okuma yarışmasına ülkemizi temsilen görevlendirilmiştir. (bk. EK-3, Belge No 21)

2.8.2.2 Yurtdışına Kur'ân-ı Kerîm ve Mevlîd-i Şerîf-i Şerîf Okumak İçin Görev Alması

İlk yurt dışı seyahati Mevlîd-i Şerîf Kandili Programı dolayısıyla Mart 1976'da, Tunus'a görevlendirilmiştir. (bk. EK-3, Belge No 22)

15.12.1996 tarihinde Almanya'nın Duisburg şehrinde Kirche Kilisesi'nde Almanlarla ortaklaşa gerçekleştirilen etkinliklerde Kur'ân-ı Kerîm okumak üzere görevlendirilmiştir. (bk. EK-3, Belge No 23)

2.8.2.3 Ülkemizi Din Görevlisi Olarak Temsil Etmesi İçin Görevlendirilmesi

1983 ve 1986 Yıllarında Ramazan ayı görevi için yurtdışına gönderilmiştir. (bk. EK-3, Belge No 24, Belge No 25)

Ekim 1982 Pakistan Din ve Azınlık İşleri Bakanı'nın daveti üzerine ülkemizden giden dört kişilik heyet içinde Hâfız İsmâil Biçer de vardır. (bk. EK-3, Belge No 26)

Diyanet İşleri Başkanı	: Tayyar ALTIKULAÇ
Din Görevlisi	: İsmâil BİÇER
Din Görevlisi	: Halil İbrahim ÇANAKKALELİ
Din Görevlisi	: İsmâil COŞAR

2-27 Mart 1987 tarihleri arasında Fas Krallığı'nın Fes şehrinde tertip edilen "İslam Ülkeleri Birinci Cuma Hutbesi İmamları Toplantısına" ülkemizi temsilen katılmıştır. (bk. EK-3, Belge No 27)

2.8.2.4 Hac Görevleri

1982, 1985, 1987, 1988, 1989 ve 1996 yıllarında Hac Organizasyonlarında Din Görevlisi olarak görev yapmıştır. (bk. EK-3, Belge No 10)

2.9 Vefatı

Özel bir vesileyle 26 Mart 1998 tarihinde bir grup arkadaşıyla ve kendi kullandığı özel aracıyla İstanbul-Balıkesir karayolunda, Bandırma civarında sollama yaparak karşı şeride geçmiş, karşı yönden gelen araçla kafa kafaya çarpışmıştır. Hastaneye kaldırılrsa da ertesi gün vefat etmiştir. Cenazesi Beyazıt Camii'nden kaldırılmış, memleketin her tarafından gelen hâfız ve Kur'ân âşıkları Beyazıt meydanını doldurmuştur.⁵¹

Vefatı üzerine devlet büyüklerinden Süleyman Demirel, Tansu Çiller ve Mesut Yılmaz ailesine taziyelerini iletiler. Dönemin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan ise cenaze törenine bizzat katılmıştır.⁵²

Cenaze merasiminde Diyanet İşleri Başkanlığı'nı, Başkan Yardımcısı Rıdvan Çakır ile Din Eğitimi Dairesi Başkanı Şükrü Öztürk Beyler temsil ettiler.⁵³

Cenaze namazını Diyanet İşleri eski başkanlarımızdan Dr. Tayyar Altıkulaç Bey kıldırdı. Namazdan sonra yapmış olduğu konuşmasında: "Türk milletinin başı sağ olsun. Bir yıldız kayboldu. Türk Milleti Kur'ân-ı Kerîm sahasında bir numaralı evladını yitirdi. En güzel Kur'ân okuyan evladını kaybetti. İsmâil Biçer 'in aramızdan ayrılışına, sebep-i hayatım olan babamın ölümünden daha çok üzüldüm" dedi.⁵⁴

⁵¹ (Pusmaz, Sanki Kur'ân'ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı)

⁵² (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

⁵³ (Pusmaz, Sanki Kur'ân'ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı)

⁵⁴ (Pusmaz, Sanki Kur'ân'ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı); Durak Pusmaz (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

2.9.1 Vefat Edeceğini Hissetmesi

Osman ŞAHİN anlatıyor;

“Vefatından 15-20 gün kadar önceydi, rüyamda görmüştüm. Camide Kur’ân okuyordu. Fakat dinleyeni yoktu.”

“Bu rüyadan birkaç gün sonra yanına gittiğimde rüya konusunu açtım. Geçen akşam rüyamda sizi gördüm. Bizim camide (Fatih Camii) Kur’ân-ı Kerîm okuyordunuz deyince birden dikkatini bana toplayarak nereyi okuyordum, hangi âyetleri okuyordum diye sordu. Öyle tepki verince ben irkildim. Hatırlamıyorum diye cevap verdim. Bunun üzerine Hâfız İsmâil Biçer: -Ben de geçenlerde bir rüya gördüm. Rüyamda ölümle ilgili âyet okudum. Ölümüm mü yaklaştı nedir bilmiyorum dedi.”

“Benim rüyamda Hâfız İsmâil Biçer, A’râf Sûresinin 34. Âyetini okuyordu. ‘Li külli ümmetin ecelün. fe ızâ câe ecelühüm lâ yeste’îrûne sâ’ten ve lâ yesta’dimûn’ ”. Âyetin meâli şöyledir: “Her ümmetin bir eceli vardır. Onların ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar, ne de bir an ileri gidebilirler.”⁵⁵

OSMAN ŞAHİN, duygularını dile getirmek için yazdığı şiir;⁵⁶

Bir gün vardım cuma için Beyazıt Camii’ne
Kıldım Cuma namazını kulak verdim hatibine
Güzel Kur’ân-ı dinleyince bayıldım kıraatine
O İsmâil Biçer’di yaratılmıştı Kur’ân tilâvetine

⁵⁵ Osman Şahin (İLAHÎ MUHABBET İsmail Bicer-2); Osman Şahin (Asvâtün Minessemâ - Semâdan Sesler - Bölüm 3 (İsmail Biçer))

⁵⁶ Osman Şahin (İLAHÎ MUHABBET İsmail Bicer-2)

Muhrik sesi Kur'ân için yaratılmış ta doğuştan
Hurûfunu tashih etmiş merhum Hasan Akkuş'tan
Gürses hocam esirgerdi onu uçan kuştan
Biçer hocam okuyunca gözleri dolardı yaştan

Mihraptan caminin kubbesini titretirdi sesi
Eşsiz bir tadda idi Kur'ân okurken nağmesi
Bir başka tadda idi Beyazıt mihrâbiyesi
Kaset ve CDler o tadın bir bakiyesi

Rüyada görmüştüm hocamı vefatından önce
Fatihte Kur'ân okuyordu hazince
Rüyamda sizi gördüm hocam deyince
Hangi âyeti okuyordum diye sordu, derince

Dedi, geçenlerde ben de görmüştüm bir rüya
Kendi kendime iyiye yordum güya
Lakin ölüm âyetini okuyordum ya
Dedim galiba ölümü hatırlatıyor bana bu rüya

Sen bir ekoldün hocam mest ederdin dinleyeni
Çevirmezdin tâlim okumak için geleni
Ruhun şad olsun hocam unutmuyoruz seni
Hilal dostlarıyla bugün anıyoruz sene-i devriyeni

2.9.2 Hâfız Amir Ateş'in Dilinden İsmâil Biçer ile Yaşadıkları Trafik Kazası

"Âmir Ateş, ülke dışında ve içinde tanınmış bir mevlîd-i şerîfhân olması münâsebeti ile dünyanın çok farklı ülkeleriyle birlikte neredeyse ülkemizin her ilinde farklı zamanlarda Mevlîd-i Şerîf icrâları ile bu mirası devam ettirme yolunda büyük gayret sarf etmiştir. Sayısını hatırlamadığı

kadar Mevlîd-i Şerîf programını, dostlarının düğün, ölüm ve sünnet merasimlerinde icrâ etmiştir. Hayatının dönüm noktalarından birini yine bir mevlîd programına katılmak için çıktığı Bandırma yolculuğunda yaşar. Bu yolculukta geçirdikleri trafik kazası sonucu aynı araçta bulunan iki meslektaşını kaybeder ve bir arkadaşı ile birlikte yaralı olarak araçtan çıkarak Allah'ın izniyle ölümden döner. Bu olay şöyle vukû bulmuştur: 26 Mart 1998 tarihinde Âmir Ateş, Balıkesir'in Bandırma ilçesinde bir programa gitmek üzere arkadaşları İsmâil Biçer (ö. 1998), Yusuf Gebzeli (ö. 1998) ve Fevzi Mısır'a (ö. 2015) haber verir. Bu program uzun yıllar birlikte katıldıkları, bir nevi geleneksel hâle gelmiş bir mevlîd programıdır. Program günü İstanbul Levent'te buluşulur. İsmâil Biçer ve Yusuf Gebzeli aynı araç ile gelirler. Âmir Ateş ve Fevzi Mısır, erken geldikleri buluşma yerinde onları beklemektedirler. İsmâil Biçer'in Âmir Ateş'e "Abi benim arabam yeni, daha 3 aylık... Bununla gidelim" sözü üzerine bu arabaya yönelirler. Ancak Fevzi Mısır biraz tereddütlüdür. Âmir Ateş bu durumu "Fevzi Abi, İsmâil Biçer'in hızlı araç kullandığını biliyormuş aslında. O, benim aracımla gitmemizi istiyor, onun arabasına binmek istemiyordu" diyerek açıklar sonraki yıllarda. Sonunda yola İsmâil Biçer'in aracıyla gitmeye karar verilir. İsmâil Biçer Hoca'nın hızlı araç kullanması mevlîd-i şerîfhânlar arasında bilinen bir özelliğidir. Dört arkadaş yola çıkarlar. Âmir Ateş çıktıkları bu yolun devamını ve hayatının dönüm noktası olan kazayı şöyle anlatmıştır:

"Dördümüz de kafa dengi arkadaşlardık. O kadar güzel geçiyordu ki yol... Öğle saatlerinde yola çıkmıştık ve program da akşam olacaktı. Hoş sohbet bir yolculukla Bandırma sınırlarına yaklaştık. Ben İsmâil'in yanında, önde oturuyordum. Fevzi ve Yusuf arkada oturuyorlardı. Bandırma'nın mahallelerini geçmeye başlamıştık. O yol şimdiki gibi duble yol değildi. Tek şeritti (Bu kazadan hemen sonra duble yol yapılmıştır). Konvoy halinde tek şerit yoldan gidiyorduk. İsmâil birden öndeki aracı sollayıp karşı şeritten hızlıca gitmeye başladı. Ben 'Aman İsmâil ne yapıyorsun? Bu dar ve tek şeritli yolda yapılır mı' diye çıkışınca, o da hatasını anladı ve geri çıktığı yere girmeye çalıştı. Ancak arkamızdan gelen araç o arayı kapatmıştı. Dolayısıyla biz çıktığımız yere giremedik ve karşımızdan gelen 3-4 tonluk bir kamyonla kafa kafaya çarpıştık. Ben ondan sonrasını hatırlamıyorum. Kazanın hemen akabinde

araç içerisinde bizleri çıkartmışlar. Yusuf Gebzeli ile birlikte benim de üzerimi ölmüş diyerek örtmüşler. Çünkü bir canlılık belirtisi göstermemişim ben. Bir müddet sonra bir kıpırtılar başlamış bende. Orada bulunanlar beni canlı diyerek acilen hastaneye almışlar. Fevzi Abi'yi de almışlar, ikimizi aynı hastaneye kaldırmışlar. Gece 23.00 sularında kendime geldim. Hemen arkadaşlarımı sordum 'Onlar da iyi' dediler. Yine bayılmışım. Ertesi gün, sağ olsun, İbrahim Bodur Bey bir helikopter göndererek bizi İstanbul'da özel bir hastaneye aldırdı. O hastanede de hep arkadaşlarımı sordum. 'Nasıllar' diye. Her soruşumda 'Onlar da iyiler' dediler. Ancak 8 gün sonra, o dönem İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olan Recep Tayyip Erdoğan Bey'in İsmâil Biçer'in cenazesinden sonra ziyaretimize gelmesiyle öğrendim arkadaşlarımın durumunu. O günler aynı zamanda Kurban Bayramı günlerine denk gelmişti. Arafat'ta tüm hacılar bizim için dua etmiş. Tüm Anadolu'da bizler için dualar edilmiş; bizlere bunlar sonradan söylendi. İlerleyen günlerde İbrahim Bodur Bey ile kazayla alakalı konuşmamızda, 'Âmirciğim öyle büyük bir kazaymış ki sizin kazanız. Ben aracı gördüm. Seni çıkardıkları yerden değil sen, bir tavuk bile çıkamaz. Allah'ın büyük bir lütfu o araçtan sağ çıkman' sözleri, bana yaşadığımız kazanın büyüklüğünü özetler gibiydi." Bu olaydan yaklaşık 10 yıl sonra Âmir Ateş, baypas (bypass) için ameliyat masasına yatar. Bu ameliyatı için doktorları "İçinizde pek sağlam damar bulamadık. Zira kaburgalarınız birçok damarı ezmiş" der. Geçirdiği kazada, Âmir Ateş birçok kaburgası kırık olarak araçtan çıkarılmıştır. Damarların ezilmesi de bu yüzdendir. Bazı doktorları da "Biraz kilolu olmanız az darbe almanıza ve iç organlarınızın sağlam kalmasına vesîle olmuş" sözleri ile kazanın büyüklüğünü özetlemişlerdir. Bu kazada Türkiye'nin iki büyük sesi İsmâil Biçer ve Yusuf Gebzeli Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Allah rahmetiyle muâmele buyursun."⁵⁷

⁵⁷ (Turabi ve Alaca 82)

2.9.3 Kabri

Edirnekapi Mezarlığı Sakızağacı bölgesi 10. Adada bulunmaktadır.
(bk. EK-4 Resimler)

Kabrinin başında bulunan ve sözleri Prof. Dr. İskender Pala'ya⁵⁸ ait olan yazıtta bir tarafta eski harflerle diğer tarafta da Latin harfleriyle şöyle yazmaktadır. (bk. EK-4 Resimler)

Hû! ...

"Kimseye bâkî değil dünya" denir
Kim meseldir "âleme konan göçer"

Bir hayâl-i hâba benzer ömrümüz
Göz yumup açincaya rü'yâ geçer

İşte gitti bülbül-i Kur'ân deyü
Gül çözer saçın sabâ rîhın saçar

Şâh-ı Kurrâ bir fem-i muhsîn iken
Neyleyim tâs-ı ecelden zehr iğzer

" İrci-î " yi aşr-ı takrîb etmeğe
Mürg-i cânı özge uçmağa uçar

Zîb-i cevher nakşedip târîhe âh
"Göçdi Üstad Hâfız İsmâil Biçer"

⁵⁸ (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

2.10 Şahsiyeti

Çocuk yaşta eğitim için gittiği İstanbul'da kalmış, ancak köyü ile bağını koparmamıştır. Sonraki yıllarda köyünü özler, bulduğu her fırsatta köyüne gider, hemen hemen her dini bayramda köyünde olmaya çalışır. Özellikle annesine pek düşkündür.⁵⁹

Hâfız Hasan Akkuş Hoca Efendi'ye okumaya gidince hocası onu yaşça biraz daha büyük olan Dursun Taş isimli öğrenciye kursu tanıtması ve arkadaşlık yapması için teslim eder. Kurs arkadaşı artık bu kişidir ve kurs hayatı boyunca her sabah birbirlerine birer cüz dinletmektedirler. Vefatından yıllar sonra, Nuruosmaniye Kur'an Kursundan arkadaşı olan Dursun Taş şöyle söylemektedir; *"Efendi bir öğrenciydi. Menfi hiçbir hâdisesine şahit olmadım."*⁶⁰

Örnek bir şahsiyet⁶¹, arkadaşlar arasında mütevazı ve hoş sohbet olan Hâfız İsmâil Biçer, Allah için sözünde dururdu. Doğruyu söyleme bâbında sert bir mizacı, ciddiyeti ve ağırbaşlılığı vardı. Olduğu gibi bir insandı.⁶²

Gururlu, kibirli, insanlara tepeden bakan, ben Türkiye'nin bir numaralı hâfızıyım gibi gurur-kibir taşıyan hali yoktu.⁶³ Tabasbusu, el etek öpmeyi, yağcılık vs. sevmezdi. Söylenecek söz varsa çekinmeden de söylerdi. Ama mihrabıyla, tilâvetiyle, bulunduğu konum ile bağdaşmayacak, yakışmayacak davranışları-sözleri asla söz konusu değildi.⁶⁴

⁵⁹ (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

⁶⁰ Dursun Taş (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

⁶¹ Halil Necipoğlu (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

⁶² (Ramazan Pakdil İle Röportaj); (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı)

⁶³ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

⁶⁴ (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı)

Öğrencisi Recep Çalışkan şöyle söylemektedir;

“Öğrencileriyle olan hoş muhabbetleri ve onlara hiç kızmaması yönüyle kendisini örnek aldığımı bir insandı.”

“Kur’ân-ı Kerîm’i okuma ve okutma konusunda son derece samimi bir insandı. Hayatını tamamen o işe adanmış, *‘özellikle Kur’ân okumak ve okutmak için yaratılmış’* düşüncesine çoklarının katıldığı gibi kendisi de buna adeta inanmıştı.”⁶⁵

Onun bir özelliği de, öğrencilerin hediye tekliflerini; *“Hocamın bana vasiyeti var, Kur’ân okutma karşılığında bir şey almam”* diyerek, reddederdi.⁶⁶

Oğlu Furkan Biçer ’in ifadesiyle;

“Babamın hayatı Kur’ân’la geçti. Hatırlarımda hep Kur’ân var. Sosyal hayatı Beyazıt Camii idi. Ramazan ayında özel davetler olduğunda gider, okumasını yapar ‘kral sofrası’ bile olsa orada iftar etmez, Beyazıt Camii’ne gelir, arkadaşlarıyla birlikte yemek yerdi. Zengin sofrasından ziyade fakir sofrasından lezzet alırdı. Camideki muhabbet her şeyden daha tatlıydı ona göre. Onun için imam da, müezzin de, cami hizmetlisi de birdi. Hiçbirini diğerinden üstün tutmazdı. Hepsine aynı muhabbetle yaklaşırdı.”⁶⁷

“Vefat ettiği günün sabahı evden çıkarken bana döndü ve “Oğlum! Annenize iyi bakın o size emanet onu üzmeyin, eve geç gelmeyin” diye vedalaştı. Bize vasiyet oldu bu sözleri. Akşamına vefat haberi geldi.”⁶⁸

⁶⁵ (Recep Çalışkan İle Röportaj)

⁶⁶ (Pusmaz, İki Ünlü Hafız ve Okuyucumuz)

⁶⁷ (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

⁶⁸ (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

2.11 Tarih Düşürme / Ebced Hesabı

İslâm kültüründe bir olayın tarihini bir mısra, beyit veya ibare içinde ebced hesabına uygun şekilde belirtme sanatına tarih düşürme denilmektedir.⁶⁹

$$1416 = \text{حافظ اسماعيل بيچر}$$

Ebced hesabına göre harflerin değerleri

ر	ج	ي	ب	ل	ي	ع	ا	م	س	ا	ظ	ف	ا	ح
200	3	10	2	30	10	70	1	40	60	1	900	80	1	8

Tablo 2: Ebced Cetveli

Hâfız İsmâil Biçer 'in adının ebced hesabı 1416 sayısıdır. Miladi 1998 yılı olan vefat tarihini Hicri veya Rûmî takvime çevirince sadece iki farkla her ikisine de tekabül ettiği aşağıda görülmektedir.

	Miladi	Hicri	Rumi
Gün	26	27	13
Ay	Mart	Zi'l-ka'de	Mart
Yıl	1998	1418	1414

Tablo 3: Takvimler Cetveli

$$\text{Hicri } 1418 = 1416 + 2$$

$$\text{Rumi } 1414 = 1416 - 2$$

⁶⁹ Turgut Karabey, "Tarih Düşürme" TDV İslâm Ansiklopedisi
<https://islamansiklopedisi.org.tr/tarih-dusurme> (erişim tarihi:14.10.2020)

Tarih düşürme ile ilgili bir yazı kaleme alan ve hesaplamasını Hicri takvime göre yapan Prof. Dr. İsmâil YAKIT şöyle söylemektedir;

"Hâfız İsmâil Biçer'in Vefatına Tarihtir:

26 Mart 1998

Dâr-ı dünya böyledir, her gelen bir gün göçer

Bu fânî âlemdeki nimetler gelir geçer

İnsanlar ekindir; kimi olgun, kimi yeşil

Elinde tırpanıyla Azrail, dâim Biçer

Gök ekin iken biçildi vâh! Yunus misâli

Bir trafik kazasında gitti Hâfız Biçer

Güzel Kur'an okurdu herkes dinlerdi zevkle

Dilerim onu Hak, cennetin bülbülü seçer.

Geldi iki dost dedi ne gerek var terkime

Nâmı zaten tarihtir: "Hâfız İsmâil Biçer"

1416+2= 1418 H. 1998 حافظ اسماعيل بيچر⁷⁰

Kültürümüzde var olan "tarih düşürme" zerâfeti Hâfız İsmâil Biçer 'in kabrinin başında bulunan yazıtta da var olduğu görülmektedir.

2.12 Hakkında Yazılan Yazılar

Hâfız İsmâil Biçer hakkında yazılan birçok yazı bulunmaktadır. Bu yazılan yazıların bir kısmı özgün yazılarken, diğer bir kısmı ise özgün yazılar kaynak gösterilerek yazılmıştır. Aşağıda tabloda listelemeye çalıştığımız yazılar özgün yazılardır.

⁷⁰ (YAKIT)

Yazarın Adı Soyadı	Konu Başlığı
Yayın Tarihi	Yayın ve Erişim Adresi ⁷¹
İhsan MUSLU	İsmâîl Biçer Hoca Efendiyi rahmetle anarken....
12 Ağustos 2008 Salı	https://www.ortadogugazetesi.com/İsmâil-bicer-hoca-efendiyi-rahmetle-anarken-makale,1513.html
Atila KARPINAR, Ender ÖZER, Macit ERMİŞ	Kamyonlar dehşet saçtı
28 Mart 1998 - Cumartesi	http://arsiv.sabah.com.tr/1998/03/28/r16.html
Deniz Baran	İstanbul tilâvet geleneğinin son temsilcilerindendi
? (Tarih bilinmiyor. 2015 Yılından daha önce yazılmıştır.)	https://www.dunyabizim.com/portre/istanbul-tilâvet-geleneginin-son-temsilcilerindendi-h22108.html
Dr. Durak PUSMAZ	İki Ünlü Hâfız ve Okuyucumuz, İSMAİL Biçer VE YUSUF GEBZELİ'Yİ KAYBETTİK
Mayıs 1998	https://dergi.diyaret.gov.tr/makaledetay.php?ID=24741
Dr. Durak PUSMAZ	Sanki Kur'ân'ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı
Haziran 1998	https://www.altinoluk.com.tr/blog/makale-18300
Zeynep Kayabaş EKER	Hâfız İsmâîl Biçer
5 Ağustos 2017 Cumartesi	https://fikriyyatdergisi.com/2017/08/05/hâfız-İsmâil-bicer/

⁷¹ Burada bulunan tüm internet sayfalarına erişim tarihi 06.07.2020'dir.

Süleyman KARAKULLUK	Kur'an bülbulü Biçer unutulmadı
27 Mart 2019 Çarşamba	https://www.milatgazetesi.com/din-ve-aile/Kur'an-bulbulu-bicer-unutulmadi/haber-200014
(İnternet Sayfa Yöneticisi)	Trafik kazasında vefat eden Kurra Hâfız İsmâil Biçer
25 Mayıs 2018 Cuma	https://Kur'anmeclisi.tv/İsmâil-bicer/
(İnternet Sayfa Yöneticisi)	O güzel Kur'an okurdu!
04 Eylül 2009 Cuma	https://www.dunyabizim.com/mercek-alti/o-guzel-Kur'an-okurdu-h1816.html#
Ümit Şimşek	Hâfızın Ölümü
Mart 2000	https://www.altinoluk.com.tr/blog/makale-18823
(İnternet Sayfa Yöneticisi)	İstanbul tilâvet geleneğinin son temsilcilerindendi
14 Kasım 2015 Cumartesi	https://www.tyb.org.tr/istanbul-tilâvet-geleneginin-son-temsilcilerindendi-22702h.htm
(İnternet Sayfa Yöneticisi)	İsmâil Biçer
? (Tarih bilinmiyor.)	https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0sma%CC%97er

Tablo 4: Hakkında Yazılan Yazılar

Ayrıca Hâfız İsmâil Biçer adına domain⁷² kayıtları bulunmaktadır. Ancak şu anda hiçbirisi aktif değildir. Domainlerin kayıt yapıldıkları yıllarda emek verildiği düşünülüp burada zikredilmeleri uygun olacağı düşünülmektedir.

<http://ismailbicer.com/>
<http://www.ismailbicer.com.tr/>
<http://ismailbicer.net/>
<http://ismailbicer.org/>

2.13 Hakkında Yapılan Belgeseller

- Asvâtün Minessemâ – (Semâdan Sesler), El Cezire TV (? 2011)
- Meşhur Kârîler, TRT – Belgesel (2015)

2.14 Adının Verildiği Müesseseler

- Sakarya, Karapürçek, Hâfız İsmâil Biçer Kur'an Kursu⁷³
- İstanbul, Pendik, İsmâil Biçer İmam Hatip Ortaokulu⁷⁴
- İstanbul, Pendik, Hâfız İsmâil Biçer Cami⁷⁵
- İstanbul, Sultanbeyli, Hâfız İsmâil Biçer Cami⁷⁶
- Bolu, Göynük, TOKİ İsmâil Biçer Cami⁷⁷

⁷²<http://www.joomla.gen.tr/component/content/article/82-en-iyi-siteler/joomla/yilin-joomla-sitesi/12-ayin-ilk-3leri/383-subat-2012-en-iyi-joomla-sitesi-juri-ozel-secimi-kur-an-okuyan-site> (Erişim Tarihi: 13.10.2020);

<https://www.isimtescil.net/domain-sorgulama-sonuc.aspx> (Erişim Tarihi: 13.10.2020)

⁷³ Adres: Karapürçek SAKARYA

⁷⁴ Adres: Kurtköy Mah. Bozağaç Sok. No:3 Pendik / İSTANBUL

⁷⁵ Adres: Yayalar Mah. Ertuğrul Gazi Cad. Bayburt Sok. No:6 Pendik / İSTANBUL

⁷⁶ Adres: Mehmet Akif Mah. Yavuz Selim Cad. No:12 Sultanbeyli / İSTANBUL

⁷⁷ Adres: Sofualı Mah. Göynük / BOLU

III. HÂFİZ İSMAİL BİÇER'İN KUR'ÂN OKUMA TAVRI

3.1 Hocası Hâfız Hasan AKKUŞ⁷⁸

1895 Ankara doğumlu olup Cumhuriyet öncesi dönemde İstanbul'da hem medrese eğitimi aldı hem de hâfızlık yaptı. Eğitimine devam ederken bir taraftan da 18 yaşında müezzinlik göreviyle hizmete başladı. 1915 yılında askere alınıp yemen cephesine gönderildi. Askerlik döneminde bir ara İngilizlere esir düştüyse de 1918 yılında kurtularak tekrar İstanbul'a geldi. Yaşadığı esaret sürecinden sonra kendini Kur'ân hizmetine adadı. Reîs-ül Kurrâ Hacı Hasan Efendi'den Kırâat-ı Aşere, Akreboğlu Hâfız Osman Efendi'den takrîb ilmini okudu. 1923'te Galata Arap Camii imam-hatipliğine, 1926'da Nuruosmaniye Camii hatipliğine, 1936'da da Nuruosmaniye Camii baş imam-hatipliğine tayin edildi.

Nuruosmaniye Camii'ne göreve gelmesi 1926 yılı itibariyle öğrenci okutmaya; 1934 Yılında da gerekli izinleri alarak resmi Kur'ân Kursu hizmetlerine başladı. 1940 yılında Nuruosmaniye Külliyesi içinde harap vaziyette bulunan on iki odalı medreseyi yurt olarak kendi adına Vakıflar İdaresi'nden kiraladı. Böylece ilk yatılı Kur'ân Kursu modelini gerçekleştirmiş oldu.

40 yılı aşkın süre Nuruosmaniye Camii'nde görevli iken kendi isteğiyle emekliye ayrılmasından sadece bir buçuk yıl sonra 1972'de vefat etti.

Hasan Akkuş Hoca Efendi hayatı boyunca Kur'ân-ı Kerîm'e hizmeti, pek çok hâfız yetiştirmesi ve güzel okuyuşu ile meşhur hâfızlar arasında yerini aldı.

⁷⁸ Recep AKAKUŞ, "Hasan Akkuş", TDV İslâm Ansiklopedisi
islamansiklopedisi.org.tr/akkus-hasan Erişim Tarihi: 15.02.020

3.2 Hocası Reîsülkurrâ Hâfız Abdurrahman GÜRSES⁷⁹

1909 Sakarya doğumlu olup, 13-14 yaşlarına kadar hâfızlığını yaptı ve sarf-nahiv okudu. İstanbul'a gidip eğitime devam etmek istese de 1924 yılında medreselerin kapatılmasıyla memleketine dönmek zorunda kaldı. 1932-33 yıllarında askerliğini yapıp 1934 yılında tekrar İstanbul'a gitti. Fehmi Efendi'den kırâat okudu ve 1937'de icâzet aldı. Beş yıl Teşvikiye Camii'nde imam hatiplik yaptıktan sonra 1944 yılında Beyazıt Camii'ne tayin edildi. Emekli olduğu 1979 yılına kadar da bu camide hizmet verdi.

Cami hizmetlerinin yanı sıra Beyazıt Cami Kur'ân Kursu ve Nuruosmaniye Kur'ân Kursu'nda tâlim dersleri okuttu. Kur'ân dersleri okutması için Fas ülkesinden davet aldı ve orada da Kur'ân okuttu. 1976-1998 yılları arasında Diyanet işleri Başkanlığı'na bağlı Haseki Eğitim Merkezinde kırâat dersleri okuttu. Hem Haseki Eğitim Merkezi bünyesinde hem de özelde de okuttuğu kırâat öğrencileri olduğundan toplamda yüzden fazla öğrenciye kırâat okutmuş ve icazet vermiştir.

Kırâat ilmi mirasının Osmanlıdan günümüze intikalinde önemli bir görev üstlenmiştir. İstanbul'da önde gelen bir Kur'ân okuyucu olmasının arka planında; bulunulan meclisin konusuna göre aşr-ı şerîf seçerken ilgili Âyetleri seçmesi, okurken harflerin telaffuzunda ve icrâ ettiği makâmda-mûsikîde tekellüften kaçması önemli özelliklerinin başında gelmektedir.

Kur'ân Yarışması'nda jüri üyesi olarak Mekke'de bulunduğu sırada kırâat ilmi ile ilgili toplantılara katılmıştır. Pakistan, Endonezya, Malezya, Tunus, Cezayir, Libya, Lübnan, Irak gibi ülkelerde düzenlenen tilâvet programlarına okuyucu olarak davet almıştır. Kur'ân öğreticiliği yaptığı Fas'ta hayırla yâd edilmekte, kendi adının verildiği bir Kur'ân Kursu hizmet vermektedir. Bu örnekler bizlere kırâat ilminin uluslararası düzeyde tanındığını göstermektedir.

⁷⁹ Naci DEMİRCİ, "Abdurrahman Gürses", TDV İslâm Ansiklopedisi. islamansiklopedisi.org.tr/gursesabdurrahman Erişim Tarihi:15.02.2020

3.3 Tecvîd Üzere Okuma

3.3.1 Tecvîd İlminin Tanımı, Gayesi ve Hükmü

Tecvîd, sözlükteki anlamı olarak “bir şeyi güzel ve hoş yapmak-süslemek” manasında iken ıstılahta ise “Kur’ân-ı Kerîm’i, harflerin mahreç ve sıfatlarına uyarak doğru okuma alışkanlığını kazandıran bir ilimdir”.⁸⁰

Kur’ân-ı Kerîm okumak isteyen kişinin tecvîd bilmesi gerekmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’in okunmasında örnek aldığımız Peygamber Efendimizin okuyuş şekli olan tertîl’i, Hz. Ali (ra) tecvîd olarak tefsir etmektedir.⁸¹ Âyetteki tertîl üzere okuma emri, her Kur’ân-ı Kerîm okuyan için lahn-i celî’den (mana bozulmasından) kurtaracak kadar tecvîd bilmesi gerektirdiğini ve farz olduğunu göstermektedir.⁸²

Peygamber Efendimiz (sav) tecvîd üzere okumayla ilgili “Kur’ân-ı, benden öğrendiğiniz gibi okuyunuz” diye emretmekte, tecvîdsiz okumaktan da men etmektedir. “Nice Kur’ân okuyanlar vardır ki; Kur’ân onlara lanet eder” buyurmaktadır.⁸³

3.3.2 Fem-i Muhsin

Tecvîd öğrenmenin bir metodu olarak kaynaklarda “*fem-i muhsin*” ifadesi yer almaktadır. Sözlük anlamlarına göre “fem” ağız manasında, “muhsin” ise herhangi bir işi en mükemmel şekilde yapan kimse manasındadır.

⁸⁰ (PAKDİL 26)

NOT: Tecvit ilmi ile ilgili hem pratik yönü hem de teorik yönü olup tanımlamalarda kimi âlimler sadece pratik yönünü, kimi âlimler de sadece teorik yönünü ifade etmişlerdir. Biz bu tanım ile iktifa edeceğiz.

⁸¹ (PAKDİL 27)

⁸² (AKBAL 8)

⁸³ (AKBAL 8-10)

Bu özel ifadeyi de kapsayan bir yazı kaleme alan Dr. Mustafa Kılıç şöyle söylemektedir.

"Eğitim-öğretim faaliyetinde, öğretmenin önemi hiçbir zaman göz ardı edilmemiştir. Bu bağlamda ses eğitimi temelinde sürdürülen Kur'ân öğretiminde, ehil bir hoca/öğretmen (fem-i muhsin), en önemli unsur olarak kabul edilmektedir. Çünkü sağlıklı bir Kur'ân eğitiminin, uzman bir hocanın gözetiminde, yüz yüze (müşâfehe) yürütülmesi gerekmektedir. Bu nedenle, Kur'ân eğitiminde, sadece hocanın okuyup öğrencinin dinlemesi (semâ) yeterli görülmemiş; bununla birlikte talebenin de hocasına okuması (arz) gerektiği vurgulanmıştır."

"Fem-i muhsin, Kur'ân tilâvetini kurallarına uygun olarak en güzel (doğru) tarzda icrâ eden üstat demektir. Uzman hoca veya hocalardan ders alarak kendini yetiştiren ve sonra da mükemmel bir üslup ve edâ ile Kur'ân'ı okuyan ve okutan kimseye mukri/üstat/fem-i muhsin denmektedir."⁸⁴

Dr. Mehmet Ali Sarı ise 'fem-i muhsin'i; "Kur'ân-ı Kerîm'i emredilene uygun olarak en güzel tarzda icrâ eden üstad." Şeklinde tanımlamaktadır.⁸⁵

Tecvidin hem pratik hem de teorik yönü olduğundan Kur'ân-ı Kerîm'i tecvîd üzere öğrenebilmek için Kur'ân okumayı iyi bilen bir öğretici(fem-i muhsin) nezaretinde, en kapsamlı ve münasip olarak; öğretici okur öğrenci dinler, sonra öğrenci okur öğretici tasdik eder metoduyla öğrenilmesi en sağlıklı öğrenme-öğretme metodu olarak karşımıza çıkmaktadır.⁸⁶

⁸⁴ (KILIÇ 70)

⁸⁵ (SARI, Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Tekniği ve Kuralları 33)

⁸⁶ (KARAÇAM, Kur'ân Tilâvetinin Esasları 386)

3.3.3 Hâfız İsmâil Biçer 'in Tecvîd Üzere Okuyuşu

Hâfız İsmâil Biçer köyünde hâfızlık yapması ve sonrasında Göynük'te de Hulusi Avnal Hoca Efendi'den tâlim ve tecvîd derslerine devam etmesi neticesinde Kur'ân okuyabilme konusunda ciddi bir ilerleme sağlamış olmalı ki; çocuk yaşta olmasına rağmen Göynük'te Akşemseddin Hazretlerini anma törenlerinde aşr-ı şerîf okuması için okuyucular listesinde programa dâhil edilmiştir. Bu okuyuşu esnasında dönemin muhterem hocalarından olan - hocası olacak- Hasan Akkuş tarafından "bûlbûl" diye taltif⁸⁷ edilmiştir. Bu program sonrasında Hasan Akkuş Hoca Efendi, Hâfız İsmâil Biçer 'i ismarlama yoluyla -ki genelde aile büyükleri öğrenciyi hocaya götürür- kendisine öğrenci olarak gönderilmesini ailesinden talep etmesi, onda var olan cevhere işaret etmektedir.

Hasan Akkuş Hocasından Nuruosmaniye Kur'ân Kursunda bulunduğu sürede iki-iki buçuk yıl kadar tecvîd ve Tashîh-i Hurûf dersleri aldı. Bu süre zarfında Hoca Efendi Hâfız İsmâil Biçer 'i evladı gibi sevmiştir. Hatta gittiği mevlîd-i şerîf okumalarına, meclislere, Kur'ân okumalarına onu da götürür ve Kur'ân okutturur.⁸⁸ Bu bize on iki-on üç yaşlarında olan Hâfız İsmâil Biçer 'in tecvidinin gayet düzgün olup, Hasan Akkuş Hoca Efendi referansında(riyasetinde) meclislerde Kur'ân okuyabilecek seviyede olduğunu göstermektedir.

Sonrasında İmam Hatip Okuluna başladı. İmam Hatip Okulundayken öğrencilerden birisi bir yerde Kur'ân-ı Kerîm okuyacaksa ilk akla Hâfız İsmâil Biçer gelirdi.⁸⁹ İmam Hatip Okulunda öğrenciler arasında tecvîdi en güzel uygulayanlardan birisiydi.

⁸⁷ (Furkan BİÇER ile Telefon Görüşmesi)

⁸⁸ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

⁸⁹ Selahattin Kaya (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

1977 ve 1982 yıllarında Bolu Eğitim Merkezi'nde Kur'ân-ı Kerîm öğreticisi olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'nca görevlendirilmesi, tecvîdi fevkalade bilip-uyguladığını göstermektedir.

1980 yılında Abdurrahman Gürses Hoca Efendi'den kırâat okumaya tâlim-tecvîd okumadan direkt olarak aşere 'den başlaması⁹⁰ da tecvîdi uygulayabilmesi konusunda Abdurrahman Gürses Hoca Efendi'nin kabul seviyesinde olduğunu bizlere göstermektedir.

1986 yılı itibariyle de Haseki Eğitim Merkezi'nde kırâat öğrencilerine tâlim ve Tashîh-i Hurûf dersleri vermeye başladı. Artık tecvîd konusunda zirvede olduğunu görmekteyiz. Bu bilgi ve beceride olanlara fem-i muhsin denmektedir. Hâfız İsmâil Biçer fem-i muhsin idi. Çünkü fem-i muhsin olmasa Abdurrahman Gürses gibi bir kırâat üstadı, Reîsülkurrâ bir zat onu Haseki Eğitim Merkezine tâlim hocası olması için teklif etmezdi. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın tensipleriyle de bu mevsuktur.⁹¹

Hâfız İsmâil Biçer tavrıyla, sesiyle, tecvidiyle, ölçüleriyle hem Hasan Akkuş Hoca Efendi'nin hem de Abdurrahman Gürses Hoca Efendi'nin üslûp ve tavrını aldı. Dolayısıyla İsmâil Biçer 'in tâlimi, tecvîdi ve kırâati mükemmeldir.⁹²

Hâfız İsmâil Biçer aşr-ı şerîf seçimiyle, tilâvetiyle, sesiyle, nağmeleriyle, nefesiyle, duruşuyla ve Kur'ân tavrıyla, okuma vasfına sahip bir okuyucu olarak elbette ki mutlak manada fem-i muhsin bir Hoca Efendidir. ⁹³

⁹⁰ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

⁹¹ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

⁹² (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

⁹³ (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı)

3.4 Temsîli Okuma

3.4.1 Temsîli Okuma

Temsîli okuma ifadesi ilk defa Ali Rıza Sağman(ö:1964) Hoca Efendi'nin tecvîd kitabında kullanılmıştır.⁹⁴ Kendisi bu terimi kullanırken tecvîdden bir bahis olduğunu ifade etmektedir. Ancak tecvîdin ana başlığı altında yeterince işlenemediğini düşündüğü için, yeterli ihtimam gösterilmediğinden dolayı, dikkati celb etmek için ayrı bir başlık altında işlemeye çalıştığını düşünüyoruz.

Ali Rıza Sağman Hoca Efendi'nin öğrencisi olup temsîli okuma konusunda ne demek istediğini anlatmaya çalışan öğrencisi Dr. Mehmet Ali Sarı'nın söylediklerini önemine binaen aynen aktarıyoruz.

"TEMSİLİ OKUMA İFADESİ İLE NE KAST ETTİĞİ"

"Merhum hocamız tecvîd konularını içeren adı geçen eserine yirmi üçüncü ders olarak temsili okuma diye müstakil bir bahis ilave etmiştir. Daha önceki tecvîd ile ilgili eserlerde böyle bir müstakil bahis görülmediğine göre bahsin mübdii (icat edeni) de yine hocamız oluyor. Temsili Okuma tabirini hocamız diriltim yolları diye açıklamıştır. Bir aşr-ı şerîfî nerelerde yüksek nerelerde düşük tonda (ref-i savt – hafd-ı savt) okunacağını, âyet aralarında nereden başlanıp nerede durulacağını, tekrar nereden alınacağını tam bilmeden, te'kit, tahsis lâmlarına, nefi edatlarına münasip ses vurgusu yapmadan, lafızlara yüklediği ses hakkında bilgisi olmadan okunan hocamıza göre diriltmesi gereken ölü tilâvet oluyor. Tabii ki bu ölü-diri tabiri mecâzî mânâdadır."

"Hocamızın istediği o seviye şüphesiz ki tilâvette ideal seviyedir. Biz de hep onun peşinde olduk/olmaktayız. Her Kur'an tilâvetçisi de öyle, o yolda olmalıdır. Bunun nasıl elde edileceğini, adını Temsili Okuma diye koyduğu bahsin sonunda hocamız, "Bu işte başarı, hiç olmazsa Sarf,

⁹⁴ (SAĞMAN 36) Not: Daha sonra yazılan birçok tecvit kitabında artık bu terim görülmektedir. Hâfız İsmâil Biçer'in de önem verdiği bir ilim olduğu için, biz de ayrı bir başlık altında işlemeyi münasip gördük.

Nahiv ve Meânî bilmek, biraz da mûsikî edinmeye bağlıdır. Tilâveti alaylılıktan kurtarmak bunlarla mümkün olur.” Sözleriyle açıklamıştır.

“Kur’an’ı, ilim ve sanat yetkinliği ile okuma mutluluğuna erme, mevcut ne ise onu yeterli görmeyip, elden geldiğince mükemmeli aramakla ve arama gayretini elden bırakmamakla mümkün olacağına inanmaktayız.”⁹⁵

3.4.2 Hâfız İsmâil Biçer ’in Temsîli Okuyuşu

Kur’ân-ı Kerîm’i manaya uygun okumaya memleketimizde, 1950’lerden bu yana temsîli okuma denildiğini ifade etmiştik.

Bugün manayı düşünerek okuyanların sayısı yok denecek kadar azdır.⁹⁶ Hâfız İsmâil Biçer, Abdurrahman Gürses hocasından temsîli okuma hususunda ilerleme sağlamış, kırâat okurken hangi mecliste hangi âyetler okunur öğrenmiştir.⁹⁷ Temsîli okuyabilmesinden mütevellit üstatlar tarafından takdir edilir birisi olmuştur.⁹⁸ Temsîli okuma geleneğini devam ettirdiği görülmektedir.

Dr. Durak Pasmaz şöyle söylemektedir:

“Kur’ân-ı Kerîm tilâvetinde, hangi meclis ve toplantıda nerelerin okunacağını bilmek ve okumak, kırâat adabındandır. Reîsü'l-kurrâ Abdurrahman Gürses hocamız bu hususa çok dikkat eder, talebelerini de öyle yetiştirmektedir. İsmâil Biçer de Hoca Efendinin yanında yetiştigi için buna çok dikkat ederdi. Hatta bazen Eğitim Merkezimize derse geldiğinde: “İslâm ülkeleri arasında yapılacak olan şöyle bir toplantının açılışında bir aşr-ı şerîf okuyacağım. Şu, şu Âyetleri okumak istiyorum, ne dersiniz?” derdi. Biz de: “Bazen çok güzel, gâyet isabetli seçmişsin” der, bazen de: “Şu Âyetleri okusan daha iyi olur” derdik. Aşır olarak

⁹⁵ (SARI, Beyoğlu'nda Bir Hafız 213)

⁹⁶ (AKPINAR 97)

⁹⁷ Fatih Çollak (İLAHÎ MUHABBET İsmail Bicer-2)

⁹⁸ Hadi Duran (Asvâtün Minessemâ - Semâdan Sesler - Bölüm 3 (İsmail Biçer))

okuyacağı âyetlerin meâllerini önceden mutlaka okurdu. Zaten manaya vâkîf olmadan güzel okumak pek mümkün değildir.”⁹⁹

Hâfız İsmâîl Biçer `in kendisi de “manaya ve sebep-i kırâata vakîf olmadan güzel okumanın mümkün bulunamadığını sık- sık söylerdi.”¹⁰⁰

3.5 Mûsikî Tavrı

3.5.1 Kur’ân Tilâvetinde Mûsikînin Yeri

Tezimizin giriş bölümünde Mûsikî ile Kur’ân okunmasına karşı çıkılmasının sebebi olarak tecvîdin bozulacağı endişesi olduğunu ifade etmiştik. Tecvîdin bozulacağı endişelerinden ötürü böyle davrandıklarını ifade etmemizi destekler nitelikte yıllar önce Ali Rıza Sağman Hoca Efendi şöyle yazmaktadır;

“Tilâvet, Kur’an Âyetlerini irâd şekillerinden biridir. Bu şeklin özünde mûsikî dâhildir. Öyle ki mûsikîsiz tilâvet mümkün değildir. Yapılamaz hatta tasarlanamaz. Tilâvet ile mûsikî lazım-melzûm kabilindendir.”

“Mûsikînin kendisi din karşısında hiç de korkulacak bir şey değildir. Neden korkulsun? Mûsikî ses ilminden ve sesleri terkip sanatından başka bir şey midir?”

“Mûsikînin din karşısında kocuşulacak bir ciheti varsa o da onun su-i istimalinden ibarettir. İbadetin bile su-i istimali insan için felaket ve hüsrân kaynağı olmuyor mu? Binaenaleyh ifrata düşülmemek ve su-i istimal edilmemek şartıyla mûsikî tilâvetin ecza-i mürekkebesi’ndendir. Kur’an’ı kendi ulviyet ve hikmetine uygun az, uz, öz ve temiz nağmeler ile okumaya yalnız mezun değil bununla mükellefiz bile. Tilâvette melodi (nağme, makâm)dan korkulmaz. Korkulacak olan şey nağme yapmayı bilmeyip hataya düşmektir.”¹⁰¹

⁹⁹ (Pusmaz, Sanki Kur’ân’ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı)

¹⁰⁰ (Pusmaz, İki Ünlü Hafız ve Okuyucumuz)

¹⁰¹ (SAĞMAN 43)

Ali Rıza Sağman Hoca Efendi'nin burada anlattıklarını biraz daha açıklamaya çalışan Dr. Mehmet Ali Sarı şöyle söylemektedir.

"Makaledeki "Tilâvet ile mûsikî lazım melzûm kabilindendir" sözü ne güzel ve anlaşılır bir ifadedir. "Lazım, melzûm" sözünü 'su ile sürahi' ilişkisi gibi anlamak lazımdır. İstenilen sudur (lazım) ama suyu sürahi, bardak, tas gibi bir kaba (melzum) koymadan kullanmanız mümkün olmadığı gibi, Kur'an lafızlarını seslendirmeyi yaparken (lazım) –bilelim bilmeyelim- sesin kullanımı esnasında herhangi bir mûsikî makâmı (melzum) oluşmadan tilâvet mümkün değildir. "mûsikî, tilâvetin eczâ-i mürekkebesindendir" ifadesini şöyle anlıyoruz: Tilâvet üç katlı (üç bükümlü) bir halat, bir habl-i metin kabul edilirse, bükümlerden veya boyutlardan biri, harflerin oluşturduğu Mûciz lafızlar, diğeri lafızların yüklenmiş bulunduğu anlam, üçüncüsü de lafızları seslendirme esnasında onlara yüklenen ses, nağmedir. Böylece hocamız mûsikî bilgisi ve pratiği ile konuyu açık seçik olarak önümüze koymuş, idrakimize sunmuştur. " Mûsikî Kur'ân'ın en çok istediği nefasettir, ...zaten semavî bir şiir olan Kur'ân'ın pırlanta gibi vücuduna atlas dîbâ yakışır," demiştir.¹⁰²

Hâfız Ramazan Pakdil, hocası Abdurrahman Gürses Hoca Efendi'den aldığı tavsiyeleri yaptığımız mülakatta şöyle ifade etmiştir;

"Abdurrahman Gürses hocam bize derdi ki; evladım gittiğiniz meclislerde kadro müsaitse siz mevlîd-i şerîf veya kaside okumayın. Siz Kur'ân okuyun. Siz ehl-i Kur'an'sınız. Siz Kurrâ'sınız. Dolayısıyla size Kur'ân okumak daha uygun düşer. Hatta mûsikîye fazla dalmayın. Mûsikîye fazla dalarsanız Kur'ân ölçülerinden kaymalarınız olur. Mûsikînin seyri ayrıdır. Kur'ân'ın ve kırâatın seyri ve ölçüleri ayrıdır. Burada dikkat edeceğiniz şey Kur'ân'ın ve kırâatın ölçüleri, tecvîd ölçüleridir. Bunları ön plana almalısınız. Mûsikî bunun peşinden gelmeli.

¹⁰² (SARI, Beyoğlu'nda Bir Hafız 211)

Mûsikîyi öne alır Kur'an'ı mûsikînin peşine takarsanız mûsikî ağırlıklı Kur'an okumuş olursunuz ama zaman zaman Kur'an'ın seyrini, Kur'an'ın ölçülerini, Kur'an'ın tecvîdlerini, Kur'an'ın mahreç ve sıfat farklılıklarında kaymalarınız, sapmalarınız, ölçü bozukluklarınız olur. Dolayısıyla buna dikkat edin. Mûsikîye fazla dalmayın. Mûsikîyi derinliğine bilin-bilmeyin ama mûsikîyi Kur'an ve kırâat ölçülerine tabi kılın. Kur'an'ı mûsikî ölçülerine tabi kılmayın. Derdi".¹⁰³

Kur'an-mûsikî konusunda daha fazla bilgi için bu konu ile alakalı teferruatlı bilgiler sunan kaynak eserleri tavsiye ediyoruz.¹⁰⁴

3.5.2 Hâfız İsmâil Biçer 'in Mûsikî Tavrı

Hâfız İsmâil Biçer bestekâr denilebilecek seviyede¹⁰⁵ mûsikîye vakıf bir okuyucuydu. Mûsikîşinas hocası Hasan Akkuş'tan okuyuş tavrı aldı-öğrendi.¹⁰⁶ Son derece sağlıklı ve müthiş bir tenor sese sahipti.¹⁰⁷ Kur'an-ı Kerîm okurken, Türk Din Mûsikîsinin kullandığı ses aralıklarını kullanırdı. Kur'an okumaya uygun makâmlardan okurdu. Arada bu makâmlara uygun geçkiler de yapardı.¹⁰⁸ Birçok okuyucuda olmayan bir mûsikî becerisi, kulak hassasiyeti ve birikimi vardı.¹⁰⁹ Okurken ağız açıklığını çok güzel muhafaza eder, buna bağlı olarak rahat bir şekilde sesini kullanır¹¹⁰, pest seslerde de tiz seslerde de çok rahat okur,¹¹¹ sesi kafa bölgesine taşır ve oradan da okuyabilirdi. Bu derece okuyuşlar çok ciddi diyafram kabiliyeti gerektirir.

¹⁰³ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

¹⁰⁴ (ULUDAĞ); (DÜZENLİ)

¹⁰⁵ Hâfız İsmâil Biçer (Asvâtün Minessemâ - Semâdan Sesler - Bölüm 3 (İsmail Biçer))

¹⁰⁶ Nihat Temel (Asvâtün Minessemâ - Semâdan Sesler - Bölüm 3 (İsmail Biçer))

¹⁰⁷ (İsmail Biçer Hoca Ses Analizi; Emre Yücelen)

¹⁰⁸ Hadi Duran (Asvâtün Minessemâ - Semâdan Sesler - Bölüm 3 (İsmail Biçer))

¹⁰⁹ (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'an Okuma Tavrı)

¹¹⁰ (İsmail Biçer Hoca Ses Analizi; Emre Yücelen)

¹¹¹ (Hâfız İsmâil Biçer İle Telefon Görüşmesi)

Nefes ayarlaması, vücut dinlendirmesi fevkaladedir ve bir ömür boyu çalışmayı gerektiren becerilerdir.¹¹²

Öğrencilerine; Kur'ân okurken, hatta ezan veya mevlîd-i şerîf okurken sesin en yüksek perdesini sürekli olarak kesinlikle kullanmamayı, daha rahat okuyabileceğimiz perdede kalıp, o yüksek noktalara ihtiyaç oldukça kısa sürelerle müracaat etmenin uygun olacağını ifade ederdi.¹¹³

İstanbul tavrı okurdu. İstanbul tavrı ile yetinmez, başka yerlerden de güzel tavırları kendine alır, mezc ederdi. Yalnızca Türkiye'deki hâfızları değil, dünyanın çeşitli yerlerinde de güzel okuyan hâfızları dinler, hoşuna giden nağmeleri kendine alır, onları kendine mezc eder ve yeri geldiği zaman o tavırları kullanırdı, kullanmayı becerirdi.¹¹⁴ 1990'lardan itibaren Arap okuyuşlardan da nağmeler kullansa da hâkim olan tavır hep İstanbul tavrıydı.¹¹⁵

3.6 Öğrenci Yetiştirme Gayretleri

Hâfız İsmâil Biçer öncelikle iyi bir Kur'ân okuyucusuydu. Sonra da iyi bir tâlim okutucusuydu. Tâlim dersini çok incelediği, ince eleyip sık dokuduğu, dudak tâlimine uygun okuttuğu, ölçülere, maharici hurûf – sıfatı hurûf'a hassasiyetle riâyet ettiği ve ettirdiği konusunda talebelerinin takdîrkâr ifadeleri bulunmaktadır.¹¹⁶

Öğrendiği gibi öğretmek onun en gayret ettiği bir durumdu.¹¹⁷ Öğrenciye değer verirdi.¹¹⁸ Öğrencilere karşı gayet müşfik, anlayışlı ve samimi davranırdı. Öğrencileriyle olan gönül bağıını koparmazdı. Hoş muamelede

¹¹² (İsmail Biçer Hoca Ses Analizi; Emre Yücelen)

¹¹³ (Recep Çalışkan İle Röportaj)

¹¹⁴ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

¹¹⁵ (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı)

¹¹⁶ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

¹¹⁷ Dursun Taş (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

¹¹⁸ Dr. Durak Pasmaz (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

bulunurdu ve hiç kızmazdı. Öğrencileriyle vakitli program yapar, teyple gelirdi. Derslerini okutur, hatalarını kaydettirir *"bu hataları düzeltin gelin"* derdi. Böyle tâlim okuturdu.¹¹⁹

Onun okuyuşunu Reîsülkurrâ Abdurrahman Gürses beğendiği için Haseki Eğitim Merkezine tâlim hocası olarak görevlendirilmesini Diyanet İşleri Başkanlığına teklif etti. Bu itibarla 1986'dan itibaren Haseki Eğitim Merkezine Tâlim ve Tashîh-i Hurûf derslerine giderdi.¹²⁰ Teneffüslerde ise öğrencilerle sohbet etmeyi, öğretmenler odasına gitmeye tercih ederdi.¹²¹

Fatih Çollak şöyle ifade ediyor:

"Bizim kırâat okuduğumuz yıllarda Nuruosmaniye'de hocamız imam ve müezzinlere Tashîh-i Hurûf dersleri de veriyordu. Bir gün onların derslerine ikimizi de çağırır, dersin sonunda bizlere aşr-ı şerîf okutturdu ve o öğrencilere bizim hakkımızda şöyle dedi; *"bu ikisine iyi bakın. Eğer bunlar benden sonra, kapılarına gidecek bir talebeyi veya talebeleri geri çevirir iseler, ikisine de hakkımı helal etmem."* Bir dua makâmında bu sözleri-ifadeleri sayesinde talebelerin sayısı çok... Beyazıt Camii'nde, okullarda, muhtelif eğitim merkezlerinde ve Haseki Eğitim Merkezi'nde çok seçkin talebelerle, talim, Tashîh-i Hurûf ve aşr-ı şerîf eğitimlerine vefat edinceye kadar devam etti."¹²²

3.6.1 Öğrencileri

Hâfız İsmâil Biçer, farklı kurumlarda Kur'ân öğreticiliği yaptığından tüm öğrencilerinin bilgisine ulaşmamız mümkün değildir. Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı eğitim merkezlerinde ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görevlendirilmesiyle birçok öğrencisi bulunmaktadır.

Beyazıt Camii dersleri gönüllülük esasına bağlı olduğundan ve Haseki Eğitim Merkezi'nde uzun soluklu eğitim olduğundan bu dersler dikkat çekici

¹¹⁹ (Recep Çalışkan İle Röportaj)

¹²⁰ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

¹²¹ (Pusmaz, Sanki Kur'ân'ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı)

¹²² (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı)

olmaktadır. 1986 yılı itibariyle Haseki Eğitim Merkezi'ne kırâat okumaya giden öğrencilerin bir niyeti de Hâfız İsmâil Biçer 'den ders almak olmuştur.¹²³ Her bir kırâat dönemi üç yıl devam eden eğitim sürecinde 4. 5. ve 6. Dönem Kırâat öğrencilerinin tashîh-i hurûf derslerine girmiştir. Haseki Eğitim Merkezi'nde okumaya hak kazanamayan veya müracaat etmeyen veyahut da Diyanet mensubu olmayan kişiler ise Beyazıt Camii'nde Kur'ân derslerine gitmiştir. Elde ettiğimiz verilere göre camii derslerine devam eden öğrenciler ile Haseki Eğitim Merkezi'nde okuyan öğrenciler alfabetik sıraya göre aşağıda listelenmiştir.



¹²³ Hamidullah Müşfik Öztürk; Babası İdris Öztürk'ün özellikle Hafız İsmail Biçer 'den ders almak için Haseki Eğitim Merkezi'ne gittiğini söylemektedir.

Beyazıt Camii Öğrencileri		
1	Ekrem NALBANT	Süleymaniye Camii İmam Hatîbi
2	Ender DOĞAN	Müzik Sanatçısı
3	Erkan NALBANT	Rüstem Paşa Camii Müezzin Kayyımı
4	Eyüp AYDENİZ	Pendik Kuran Kursu Öğreticisi
5	Fatih DADAŞOĞLU	Gazeteci ve TV Programcısı
6	Gürsel TURHAN	Beyazıt Camii Kur'an Kursu Öğreticisi
7	İsmail TAĞMAN	Özel Sektör Yönetici
8	Kerim ÖZTÜRK	Çamlıca Camii İmam Hatîbi
9	Mehmet DUMAN	Beyazıt Camii İmam Hatîbi
10	Mehmet Emin MAŞALI	İstanbul İl Müftüsü
11	Metin ÇAKAR	Fatih Camii İmam Hatîbi
12	Mithat DAMAR	Lâleli Camii İmam Hatîbi
13	Muhammed Emin AKBAŞOĞLU	Siyasetçi
14	Mustafa GİDEN	Başakşehir Hoca Ahmet Yesevi Camii İmam Hatîbi
15	Mustafa ERGÜN	Sultangazi Kur'an Kursu Öğreticisi
16	Mustafa ORHAN	Millet Camii İmam Hatîbi
17	Necati ÖZTÜRK	Bayrampaşa Yeşil Camii Kuran Kursu Öğreticisi
18	Osman ŞAHİN	Mushafları İnceleme Kurulu Başkanı
19	Recep ÇEVİK	Emekli İmam Hatip
20	Recep ÇALIŞKAN	Emekli İzmit İHL Kuran Öğretmeni
21	Refik TÜTER	Esnaf
22	Sadettin EKİCİ	Özel Okul Yönetici
23	Süleyman BAŞKAN	Gebze Kur'an Kursu Öğreticisi
24	Süleyman SÜNGÜ	Emekli Müezzin Kayyım
25	Süleyman UYSAL	İstanbul Adliyesi Yazı İşleri Müdürü
26	Şahin PİRDAL	Avukat
27	Temel ERBAY	Lâleli Camii Müezzin Kayyımı
28	Veysel İŞILDAR	Malatya İl Müftüsü

Tablo 5: Beyazıt Camii Öğrencileri

Haseki Eğitim Merkezi 4.Dönem Kırâat Öğrencileri		
1	Ahmet YURTSEVEN	-
2	Ali KORGUN	Etiler Camii İmam Hatîbi
3	Asim ALPER	Emekli İmam Hatip
4	Bahri KAZAN	Maltepe Merkez Camii İmam Hatîbi
5	Emrullah AKTAŞ	Emekli İmam Hatip
6	Fikret AYDIN	Emekli Kur'an Kursu Öğreticisi
7	Hızır KOMAN	Emekli İmam Hatip
8	Hüseyin KIYMIK	Emekli İmam Hatip
9	İzzet KARAKURAN	Emekli İmam Hatip
10	M. Zeki İSPİR	Yerebatan Camii İmam Hatîbi
11	Mehmet AKBAŞ	-
12	Mehmet Ali KURT	Kastamonu Eğitim Merkezi Görevlisi
13	Muhammet AZAK	Isparta Fatih Kur'an Kursu Öğreticisi
14	Mustafa ÇİFT	Emekli Kur'an Kursu Öğreticisi
15	Necati KEÇECİ	Cevizli Çınar Camii İmam Hatîbi
16	Nihat OKUTAN	Pendik Kur'an Kursu Öğreticisi
17	Osman BİZKEVELCİ	Emekli İmam Hatip
18	Osman CANIMKURBEY	Mahmutpaşa Camii İmam Hatîbi
19	Recep ÇAMUR	Çeliktepe Kur'an Kursu Öğreticisi
20	Salim DERDİYOK	Emekli İmam Hatip
21	Selahattin GÜL	Emekli İmam Hatip
22	Süleyman DEMİRAY	Edirne Selimiye Camii İmam Hatîbi

Tablo 6: Haseki Eğitim Merkezi 4. Dönem Kırâat Öğrencileri

Haseki Eğitim Merkezi 5.Dönem Kırâat Öğrencileri		
1	Adnan KÖSEOĞLU	Küçükçekmece Merkez Camii İmam Hatîbi
2	Ahmet AKINCI	Emekli İmam Hatip
3	Ahmet ERTÜRK	Emekli İmam Hatip
4	Ali ŞAHİN	Hırka-ı Şerif Camii İmam Hatîbi
5	Gürsel TURHAN	Emekli Kur'an Kursu Öğreticisi
6	Hasan ALGÜL	Kur'an Kursu Öğreticisi
7	Hüseyin ULUSAL	Siyasetçi ve Özel Sektör
8	İdris ÖZTÜRK	İmam Hatip (vefat)
9	İhsan DEMİRCİ	Sirkeci Hoca paşa Camii İmam Hatîbi
10	İsmail CESUR	Emekli İmam Hatip
11	M. Ali VAR	Emekli Kur'an Kursu Öğreticisi
12	M. Kadir HINISLIOĞLU	Emekli İmam Hatip
13	Mahmut YILMAZ	Üsküdar Kur'an Kursu Öğreticisi
14	Mansuri AKTAŞ	Başakşehir Kur'an Kursu Öğreticisi
15	Mehmet İNAN	Küçükköy Merkez Kur'an Kursu Öğreticisi
16	Mustafa AKARSU	Emekli Kur'an Kursu Öğreticisi
17	Mustafa ERGÜN	Sultangazi Kur'an Kursu Öğreticisi
18	Mustafa SABIRLI	Konya Bozkır Kur'an Kursu Öğreticisi
19	Nazim DİKİCİ	Sapanca Kur'an Kursu Öğreticisi
20	Nazmi ÇELİK	Beşiktaş Akadlar Camii İmam Hatîbi
21	Necati AKPINAR	Emekli İmam Hatip
22	Şevket KURT	Emekli İmam Hatip
23	Yunus KESKİN	Siyasetçi ve Özel Sektör

Tablo 7: Haseki Eğitim Merkezi 5. Dönem Kırâat Öğrencileri

Haseki Eğitim Merkezi 6.Dönem Kırâat Öğrencileri		
1	Abdurrahim SÜLEYMAN	Yabancı Uyruklu, Üsküp Kur'an Kursu Öğreticisi
2	Abidin ŞENTÜRK	Bayrampaşa Kocatepe Kuran Kursu Öğreticisi
3	Alaaddin DERMAN	Trabzon Dini Yüksek İhtisas Merkezi Öğreticisi
4	Ali SARIKAYA	Mushafları İnceleme ve Kiraat Kurulu Üyesi
5	Mehmet KORKMAZ	Kur'an Kursu Öğreticisi
6	Osman KARAPINAR	Nuruosmaniye Kur'an Kursu Öğreticisi
7	Suat GÖZTOK	Emekli İmam Hatip
8	Y. Kadir USTAOĞLU	İmam Hatip (vefat)

Tablo 8: Haseki Eğitim Merkezi 6. Dönem Kırâat Öğrencileri

3.7 Beyazıt Cami Mihrâbiyeleri

Beyazıt Camii'ne atandıktan sonra Abdurrahman Gürses'in hayr-ul halefi oldu.¹²⁴ O zamandan sonra artık Beyazıt Camii denince Hâfız İsmâil Biçer, Hâfız İsmâil Biçer denilince Beyazıt Camii akla gelirdi.¹²⁵

Mihrâbiyelerde bir husus vardır. Müezzin, namaz sonrasında yapılan duanın bitiminde aşikâr bir şekilde "*velhamdu lillahi rabbil âlemin*" lafzını söyler, cemaat duanın bittiğini ve mihrâbiyenin başlayacağını anlar. Bu genel bir kaidedir. Beyazıt Camii'nde müezzin hangi makâmda "*velhamdu lillahi rabbil âlemin*" lafzını söyler idiyse mihrapta bulunan Hâfız İsmâil Biçer o makâmı okumaya başlardı.¹²⁶

Hâfız İsmâil Biçer mihrâbiyeleri terk etmezdi. Mutlaka mihrâbiye okurdu. Ve güzel okurdu. Caminin akustiği güzel, mikrofonu da güzel kullanırdı. Her mihrâbiyesi birbirinden güzeldi ve mihrâbiye, dinleyenleri

¹²⁴ Selahattin Kaya (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

¹²⁵ Adil Sarmusak (Asvâtün Minessemâ - Semâdan Sesler - Bölüm 3 (İsmail Biçer))

¹²⁶ (Prof. Dr. Mehmet Emin Maşalı İle Mülakat)

doğururdu. Cemaati gaşy ederdi. O kadar güzel okurdu ki; "Şu mihrâbiye hiç bitmesin derdiniz."¹²⁷

Mihraba geçişı, duruşu, cemaate yönelik telkinleri, ciddiyeti, giyim kuşamı bir düzen, bir disiplin ve bir ahenk içindeydi. Kur'ân okurken geçıştirmezdi, okuma hakkını verirdi.¹²⁸ Duygulu okurdu ve bu duygu dinleyenlere de yansardı.¹²⁹ Onun için bir neslin okuyuşlarını beğenip örnek aldığı bir kimliğe sahip oldu.¹³⁰

Sadece Beyazıt Camii cemaati değil, civardaki üniversite öğrencileri ve öğretim üyeleri, civardaki diğer cami cemaatleri Beyazıt'a gider ve camiye doldururlardı.¹³¹ Tabi bu muhrik ses, bu tatlı ve güzel ses, bu güzel tilâvet Müslümanların gönlünde taht kurmasının önemli sebeplerindendir.¹³²

Dr. Durak Pasmaz şöyle ifade etmektedir;

"Sahabe-i kiram içerisinde Abdullah b. Mesud güzel Kur'an okumasıyla temayüz etmişti. Peygamber Efendimiz zaman zaman onun okuduğu Kur'an'ı dinler ve çok duygulanırdı. Sevgili Peygamberimiz onun o güzel okuyuşunu takdir sadedinde "Kur'an'ı nâzil olduğu günün heyecanı ile okumak isteyen, İbn Ümmü Abd'in kıraatıyla okusun." (Müşned, I, 26) buyurmuştu. İbn Ümmü Abd'den maksat Abdullah b. Mesud'dur. Abdullah b. Mesud Kur'an'ı sanki yeni inmiş gibi okurdu. İsmâil Biçer de günümüzde Kur'an'ı öyle güzel okurdu."

"Muhaddislerden Mûsa b. İbrahim, hadis âlimi Ebû Dâvûd'dan bahsederken: "Ebû Dâvûd dünyada hadis için, ahirette de cennet için yaratılmıştır. Ondan daha faziletli birini görmedim." diyor."

"İsmâil Biçer'i de sanki Allah, Kur'an'ı güzel okumak için yaratmıştı. Çok güzel Kur'an okurdu, dinleyenler adeta kendilerinden

¹²⁷ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

¹²⁸ Dursun Taş (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

¹²⁹ Dursun Taş (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

¹³⁰ (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı)

¹³¹ Dursun Taş (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

¹³² (F. Çollak, Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı)

*geçerdi. Hele onu tarihî Bayezit Camii'nde dinlemek ayrı bir zevkti. Görevli olduğu Bayezit Camii'nde mutlaka öğle ve ikindi namazlarından sonra da aşır okurdu. Camiye özel olarak onu dinlemek için gelenler olurdu.*¹³³

3.8 Muhtelif Meclislerdeki Aşr-ı Şerîf Okuyuşları

Mevlîd-i Şerîf, kaside ve benzeri okumalardan daha ziyade, genellikle Kur'ân okurdu. Davet edildiği meclislerde de genellikle Kur'ân okuması istenirdi.¹³⁴ Yurt içinde ve yurt dışında, hatta uluslararası pek çok toplantının "açılış" kırâatini okumuştur.¹³⁵ Geriye doğru baktığımızda, imam hatip okulunda okurken öğrencilerden biri bir yerde Kur'an'ı Kerîm okuyacaksa akla ilk o gelirdi.¹³⁶

Aşere - takrîb cemiyetlerine katılım sağlayan hâfızların sayıca çok olmaları sebebiyle Reîsülkurrâ Abdurrahman Gürses, hâfızların kısa süreli okumasını isterdi. Ama Hâfız İsmâil Biçer 'e ise sen istediğin süre kadar okuyabilirsin anlamında hiç müdahale etmezdi.¹³⁷

1988 yılı Ekim ayında bir pazar günü Fatih Çollak'ın aşere takrîb icazet cemiyeti oldu. O cemiyette Hâfız İsmâil Biçer 'in okuduğu aşr-ı şerîf ile ilgili Fatih Çollak şu ifadeleri kullanmaktadır:

¹³³ (Pusmaz, Sanki Kur'ân'ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı)

¹³⁴ (Ramazan Pakdil İle Röportaj)

¹³⁵ (Pusmaz, İki Ünlü Hafız ve Okuyucumuz)

¹³⁶ Selahattin Kaya (İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler)

¹³⁷ Fatih Çollak (İLAHÎ MUHABBET İsmail Bicer-2)

"Beyazıt câmiinin kubbesi cûş u hurûşa gelmiş yıkılıyor, cemaat rüzgârla bir sağa bir sola savrulan ekin misali eğilip kalkıyor, gözyaşlarını tutamıyordu. O müstesna yetenek, sanki hayatı boyunca okuduğu güzeller güzeli Kur'an'ların bana göre en güzelini benim cemiyetimde okuyor ve o gün bana hiç kimsenin veremeyeceği en güzel ve en anlamlı hediye veriyordu. Nasıl unuturum o Kur'an'ı ve o güzel insanı. Kendisini tanıdığımdan beri, güzel okumadığı bir aşr-ı şerîfini ben şahsen hatırlamıyorum. Hepsi birbirinden mükemmel ve doyumsuz Kur'ân tilâvetleriydi. İsmail Biçer Hocanın okuduğu o aşr-ı şerîf -Tevbe sûresi 112. Âyet-, benim cemiyetimin 'hitâmuḥû misk'iydi. Allah ganî ganî rahmet eylesin ve bizlere yeni İsmail Biçer'ler ikram etsin. Zira biz ona hiç doyamadık. Şükürler olsun ki, kaset ve CD'lerinden dinliyor, gönlümüzü ferahlatıyoruz. O'nu hiçbir zaman unutmayacağız. Benim kanaatim odur ki, İslâm âlemine, Mustafa İsmâiller ve İsmâil Biçerler pek kolay gelmeyecektir."¹³⁸

"İçimden bir ses diyor ki: "Kıymeti yeterince bilinmedi İsmâil Biçer'in ve Allah da onu erkenden yanına aldı. Şimdi cennette okuyordur inşâallah."¹³⁹

Habil Öndeş'in hac görevinde Arafat'ta yaşadığı anısı şöyledir;

Arafat'ta Türkiye hacılarının olduğu bölgede sahra hoparlörleri vardır. Diyanet'in bir çadırından yayın yapılır. Her hacımız ister çadırında ister dışarda olsun duyabileceği bir şekilde Kur'ân-ı Kerîm okunur ve dualar yapılır. Bütün Türkiye hacıları çadırında veya dışardayken bu dualara iştirak edebilirler.

"Hac görevinde Arafat'ta vakfedeydik. Ben çadırın dışında bir yerdeydim. Yayın yapılıyordu ve Hâfız İsmâil Biçer Kur'ân-ı Kerîm okumaya başlamıştı. Çadır araları sokaklarda ve caddelerde dolaşan insanların Kur'ân-ı Kerîm okunmaya başlayınca oldukları yerlerde çömelip-yere oturup şu sözleri söylediklerine bizzat şahit oldum. 'Allah'ım! Bu Kur'ân sanki yeni nâzil oluyor.' Kur'ân ayetleri gönülleri yakıyor, kalpleri ürpertiyordu. İnsanlar kendilerinden geçiyordu..."

¹³⁸ (Y. D. Çollak 103)

¹³⁹ (F. Çollak, Aile Geçmişime Dair Birkaç Not 31-32)

IV. BULGULAR VE YORUM

4.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerin Transkripsiyonu

4.1.1 Birinci Okuyuşunun Transkripsiyonu

Rast Aşr-ı Şerîf

(Âl-i İmrân 190-194)

Serbest

Okuyan: Hâfız İsmâil Biçer

E û zü bil lâ hi mi neş şey tâ nir ra cîm

Bis mil lâ hir Rah mâ nir Ra hîm

İN ne fî hal kıs se mâ vâ ti vel ar dı veh ti lâ fil ley li

ven ne hâ ri le â yâ til li ü lil el bâb

El le zî ne yez kü rû nel lâ he kî yâ mev ve ku û

dev ve a lâ cü nû bi him ve ye te fek ke rû ne

fî hal kıs se mâ vâ ti vel erd

Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi ve Rast perdesinde Acem'li Rast çeşnisiyle asma kalış

8 Rab be nâ mâ ha lak (ı) te hâ zâ bâ tı lâ

9 Süb hâ ne ke fe kı nâ a zâ ben nâr

Nevâ perdesinde Hicaz çeşnisi ve asma kalış

10 Rab be nâ in ne ke men tûd (ü) hi lin nâ ra

11 fe kad (ı) ah zey teh

Nevâ perdesinde Hicaz çeşnisi ve asma kalış

12 Ve mâ liz zâ li mî ne min en sâr

Nevâ perdesinde Hicaz çeşnisi ve asma kalış

13 Rab be nâ in ne nâ se mi' nâ

14 mü nâ di yey yü nâ dî lil î mân

Gerdâniye perdesinde Bûselik çeşnisi

15 Mü nâ di yey yü na dî lil î mâ ni

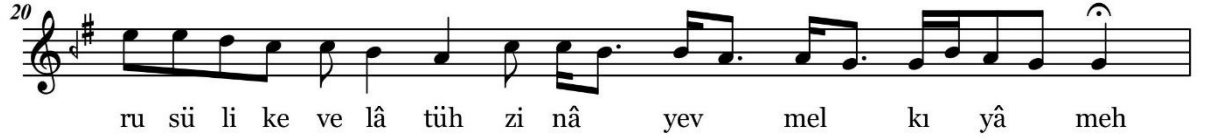
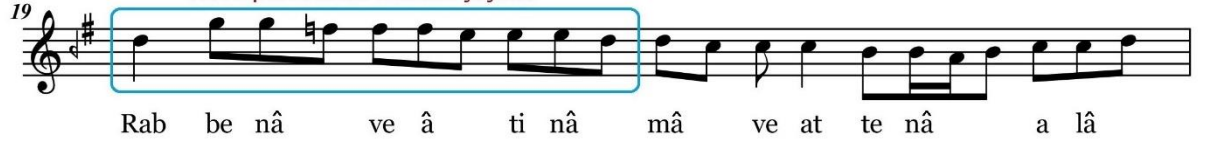
Şekil 3: Rast Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 2. Sayfa



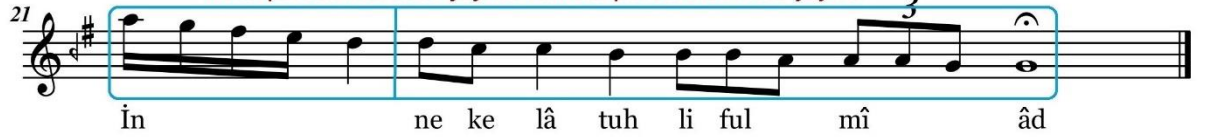
Nevâ perdesinde Hümâyûn makâmı geçkisi



Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi



Nevâ perdesinde Rast çeşnisi ve Rast perdesinde Rast çeşnisi



Şekil 4: Rast Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 3. Sayfa

4.1.2 İkinci Okuyuşunun Transkripsiyonu

Uşşak Aşr-ı Şerîf

(Âl-i İmrân 190-194)

Serbest

Okuyan: Hâfız İsmâil Biçer

E û zü bil lâ hi mi neş şey tâ nir ra cîm

Sabâ çeşnisi
Bis mil lâ hir Rah mâ nir Ra hîm
Devamı alt satırda

Uşşak çeşnisi **Sabâ çeşnisi**
İn ne fî hal kıs se mâ vâ ti vel ar dı veh ti lâ fil ley li

ven ne hâ ri le â yâ til li ü lil el bâb

Hüseyinî perdesinde Uşşak çeşnisi **Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi**
El le zî ne yez kü rû nel lâ he kı yâ mev

ve ku û dev ve a lâ cü nû bi him ve ye te fek ke

Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi
rû ne fî hal kıs se mâ vâ ti vel erd

Şekil 5: Uşşak Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 1. Sayfa

Çargâh perdesinde Mâhur çeşnisi

8 Rab be nâ mâ ha lak (ı) te hâ zâ bâ tı lâ

Uşşak çeşnisi

9 Süb hâ ne ke fe kı nâ a zâ ben nâr

10 Rab be nâ in ne ke men tûd (ü) hi lin nâ ra fe kad (ı)

Gerdâniye perdesinde Rast çeşnisiyle asma kalış

11 ah zey teh

Karar perdesine göre tiz durak olan Muhayyer perdesinde Uşşak çeşnisiyle asma kalış

12 Ve mâ liz zâ li mî *gliss* ne min en sâr

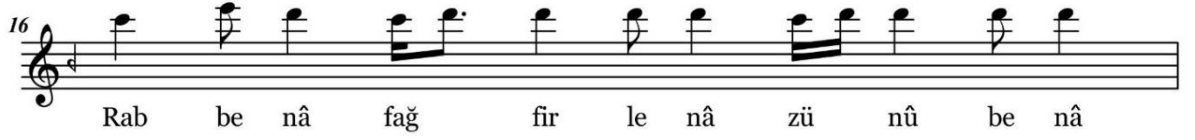
13 Rab be nâ in ne nâ se mi' nâ mü nâ

Nevâ perdesinde Rast çeşnisi Muhayyer perdesinde Uşşak çeşnisiyle asma kalış Devamı alt satırda

14 di yey yü nâ dî lil î mâ ni en â mi nû bi rab bi küm

15 fe â men nâ

Şekil 6: Uşşak Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 2. Sayfa



Nevâ perdesinde Hümâyûn makâmı geçkisi



Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi

Yerinde Uşşak çeşnisi



Uşşak makâmı

Şekil 7: Uşşak Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 3. Sayfa

4.1.3 Üçüncü Okuyuşunun Transkripsiyonu

Hüzzam Aşr-ı Şerîf

(Âl-i İmrân 190-194)

Serbest

Okuyan: Hâfız İsmâil Biçer

1 E û zü bil lâ hi mi neş şey tâ nîr ra cîm

2 Bis mil lâ hîr Rah mâ nîr Ra hîm

3 İn ne fî hal kîs se mâ vâ tî vel ar dî veh tî lâ fil ley lî

4 ven ne hâ ri le â yâ til lî ü lîl el bâb

5 El le zî ne yez kü rû nel lâ he kî yâ mev ve ku û dev

6 ve a lâ cû nû bî him ve ye te fek ke rû ne

7 fî hal kîs se mâ vâ tî vel erd

Şekil 8: Hüzzam Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 1. Sayfa

Tiz Eviç perdesinde Segâh çeşnisi

8 Rab be nâ mâ ha lak (ı) te

Tiz Segâh perdesinde Segâh çeşnisi

9 hâ zâ bâ tı len süb (ü) hâ ne ke

10 fe kı nâ a zâ ben nâr

11 Rab be nâ in ne ke men tûd (ü) hi lin nâ ra fe kad (ı)

12 ah zey te hu ve mâ liz zâ li

13 mî ne min en sâr

Tiz Gerdâniye perdesinde Bûselik çeşnisi

14 Rab be nâ in ne nâ se mi' nâ

Şekil 9: Hûzzam Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 2. Sayfa

15 mü nâ di yey yü nâ dî lil î mâ ni en â mi

16 nû bi rab bi küm fe â men nâ

17 Rab be nâ fağ fir le nâ zü nû be nâ ve kef fir

18 an nâ sey yi â ti nâ ve te vef fe nâ

19 me al eb râr

20 Rab be nâ ve â ti nâ mâ ve at te nâ

21 a lâ ru sü li ke ve lâ tüh zi nâ yev mel

Eviç perdesinde Hicaz çeşnisi

Gerdâniye perdesinde Rast çeşnisi

Devamı alt satırda

Eviç perdesinde Hicaz çeşnisi

Şekil 10: Hüzam Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 3. Sayfa

22

kı yâ meh

23

İn ne ke lâ tüh li fül mî âd

24

Sa da kal lâ hül a zîm

Şekil 11: Hüzam Makâmı Aşr-ı Şerîfin Notası 4. Sayfa

4.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerini Okurken Makâmsal Seyri

Bu başlık altında Hâfız İsmâil Biçer 'in tilâvet esnasında hangi makâmın ses perdeleriyle seyrettiğini ve kullandığı diziyi tespit etmeye çalışacağız.

4.2.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 1. Okuyuştaki Makâmsal Seyri

Hâfız İsmâil Biçer'in İstanbul İmam Hatip Lisesinde okurken, 1965 yılında tilâvet ettiği aşr-ı şerîftir.

Rast makâmında okuduğu bu aşr-ı şerîfin zemin bölümü diyebileceğimiz ilk 4 satır ve 7. Satırın sonuna kadar Rast ve Nevâ perdeleri arasında Rast çeşnilerini kullanarak seyretmekte ve Rast makâmının çıkıcı özelliğini kullandığı görülmektedir.

8. satırda Nevâ perdesi üzerinde Bûselik çeşnisi gösterdikten sonra, hem 8. hem de 9. satır sonlarında Rast çeşnisiyle asma kalış yapmaktadır. Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi ve yerinde Rast çeşnisiyle birlikte Acem'li Rast yapmaktadır.

10. satırda Nevâ perdesi üzerinde Hicaz çeşnisine geçki yaptığı ve yine aynı çeşniyle, 11. ve 12. satırlarda Nevâ perdesinde asma kalış yaptığı görülmektedir.

13. ve 14. satırlarda da Nevâ perdesinde Hicaz çeşnisinin devam ettiği ve 14. satır sonunda yine aynı çeşniyle Nevâ perdesinde asma kalış yaptığı görülmektedir.

15. satırın başında görülen Gerdâniye perdesi üzerindeki Bûselik çeşnisiyle, önceki satırlarda görülen Hicaz çeşnisinin artık Nevâ perdesi üzerindeki Hümâyün makâmı olduğu anlaşılmaktadır.

16. satırın sonunda, aynı çeşnilerle Eviç perdesinde çeşnisiz asma kalış yapmaktadır.

17. satırda Nevâ perdesi üzerindeki Hümâyûn makâmının devam ettiği ve 18. satır sonunda aynı çeşniyle Nevâ perdesinde yine asma kalış yaptığı görülmektedir.

19. satırın başında görülen Nevâ perdesi üzerindeki Bûselik çeşniyle, artık Rast makâmının ana seslerine dönmekte ve 21. satırda Rast perdesinde Rast çeşniyle karar vermektedir.

10. satırdan 18. satırın sonuna kadar Nevâ perdesi üzerinde Hicaz Hümâyûn makâmı yapmaktadır.

19. satırda başlayan ve Nevâ perdesindeki Bûselik çeşniyle oluşan Acem'li Rast çeşniyle karar vermektedir.

4.2.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 2. Okuyuştaki Makâmsal Seyri

Hâfız İsmâil Biçer 'in Mihrimah Sultan Camii'nde görevliyken, 1974 yılında tilâvet ettiği bir aşr-ı şerîftir.

Uşşak makâmında tilâvet ettiği bu aşr-ı şerîfin zemin bölümünü teşkil eden 2. satırda Sabâ çeşni gösterip karar sesi olan Dügâh perdesinde daha uzun durduktan sonra glisando ile Rast perdesine düşüp çeşnisiz asma kalış yapmaktadır.

3. satıra Uşşak çeşniyle başlamakta, "vehtila" kelimesini ve devamını telaffuz ederken Sabâ çeşnisine geçmekte ve 4. satırın sonunda Dügâh perdesinde asma kalış yapmaktadır.

5. satıra Hüseyini perdesindeki Uşşak çeşni ile başlayıp Allah lafzının içindeki "la" hecesi ile birlikte Nevâ perdesindeki Bûselik çeşnisine geçerek 7. satırın sonunda Nevâ perdesinde Bûselik çeşniyle asma kalış yapmaktadır.

8. satırda, Uşşak makâmının önemli perdelerinden olan 6. derecedeki Acem perdesini vurgulayarak, yine makâmın önemli 3. derecesi olan Çargâh perdesinde önce Mahur çeşniyle, sonra ise 9. satır sonunda Uşşak çeşniyle Dügâh perdesinde asma kalış yapmaktadır.

Meyan bölümünün başlangıcı diyebileceğimiz 10. satıra makâmın tiz durağı olan Muhayyer perdesi civarında dolaşarak başlamakta, 11. satırda Gerdâniye perdesinde Rast çeşnişiyle asma kalış yapmaktadır.

12. satırda meyan bölümü Muhayyer perdesindeki Uşşak çeşnileriyle işlemeye başlamaktadır. 13. satırda da devam eden Uşşak çeşnisinden sonra 14. satırın başında Nevâ perdesinde rast çeşnişi yapmaktadır.

15. satırın sonunda Uşşak çeşnişiyle Muhayyer perdesinde asma kalış yapmaktadır.

16. - 17.ve 18. satırlarda, Muhayyer perdesi üzerindeki Uşşak çeşnişi daha dik seslerle işlemeye devam etmektedir. Ve yine Muhayyer perdesinde Uşşak çeşnişiyle asma kalış yapmaktadır.

19. satırdan itibaren Nevâ perdesi üzerinde Hümâyûn makâmına geçki yaptığı ve bu çeşnilerle 20. satırda Nevâ perdesinde asma kalış yaptığı görülmektedir.

21. ve 22. satırlarda ise, ana makâm olan Uşşak çeşnilerine dönüp Dügâh perdesinde karar vermektedir.

4.2.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 3. Okuyuştaki Makâmsal Seyri

Hâfız İsmâil Biçer 'in Beyazıt Camii'nde 1991 yılında tilâvet ettiği bir aşr-ı şerîftir.

Hüzzam makâmında tilâvet ettiği bu aşr-ı şerîfin zemin kısmını teşkil eden "eûzu-besmele'nin" 2. satırında Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisinden sonra Müstear çeşnişiyle Segâh perdesinde asma kalış yapmaktadır.

3. satırda Gerdâniye perdesindeki Bûselik çeşnisinden sonra 4. satırda Hüzzam makâmına uygun seslerle Nevâ perdesinde Hicaz çeşnişiyle asma kalış yapmaktadır.

Meyan bölümünün başlangıcı diyebileceğimiz 5. satırda tiz Segâh perdesinde Segâh çeşnişi yapıldıktan sonra 6. satırda Hüzzam çeşnişi

nağmeleriyle dolaşıp, 7. satırın sonunda tiz Nim Hisar perdesinde çeşnisiz asma kalış yapmaktadır.

8. satırda tiz Eviç perdesinde, 9. satırda da tiz Segâh perdesinde Segâh çeşnisi gösterdikten sonra 10. satırın sonunda tiz Segâh perdesinde Hüzzam çeşnisiyle asma kalış yapmaktadır.

11. ve 13. satırlarda tiz Gerdâniye ve tiz Nevâ arasında Hüzzam çeşnisi nağmeleriyle dolaşıp tiz Gerdâniye perdesinde asma kalış yapmaktadır.

14. satırda tiz Gerdâniye perdesinde Bûselik çeşnisi gösterdikten sonra 16. satırın sonunda yine tiz Segâh perdesinde Hüzzam çeşnileriyle asma kalış yapmaktadır.

17. satırın sonunda Eviç perdesinde Hicaz çeşnisi gösterdikten sonra tiz Segâh perdesi civarındaki Hüzzam çeşnileriyle 19. satırın sonunda tiz Çargâh perdesinde asma kalış yapmaktadır.

20. ve 21. satırların başında Gerdâniye perdesinde Rast çeşnisi gösterdikten sonra yine Eviç perdesinde küçük bir Hicaz çeşnisi gösterip Hüzzam çeşnileriyle 22. satırda Çargâh perdesinde asma kalış yapmaktadır.

Son olarak, 23. satırda tiz Segâh perdesinden başlayan Hüzzam çeşnileriyle 24. satırda Segâh perdesinde karar vermektedir.

4.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerini Okurken Yapılan Geçkiler ve Farklı Çeşniler

Bu başlık altında Hâfız İsmâil Biçer 'in, tilâvetinin ana makâmının seyri dışında varsa farklı çeşnileri veya farklı makâm geçkileri tespit edilecektir.

4.3.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 1. Okuyuştaki Geçkileri

8. satırda Nevâ perdesi üzerinde Bûselik çeşnisi ve yerinde Rast çeşnisiyle birlikte Acem'li Rast yapmaktadır.

Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi ve Rast perdesinde Acem'li Rast çeşnisiyle asma kalış

Rab be nâ mâ ha lak (ı) te hâ zâ bâ dı lâ

10. satırda Nevâ perdesi üzerinde Hicaz çeşnisine geçki yaptığı ve yine aynı çeşniyle 11. satırda Nevâ perdesinde asma kalış yaptığı görülmektedir.

Nevâ perdesinde Hicaz çeşnisi ve asma kalış

Râb be nâ in ne ke men tûd (ü) hi lin nâ re
fe kad (ı) ah zey teh

12. satırda Nevâ perdesinde Hicaz çeşnisine devam ettiği ve asma kalış yaptığı görülmektedir.

Nevâ perdesinde Hicaz çeşnisi ve asma kalış

Ve mâ liz zâ li mi ne min en sâr

13. ve 14. satırlarda da Nevâ perdesinde Hicaz çeşnisinin devam ettiği ve 14. satır sonunda yine aynı çeşniyle Nevâ perdesinde asma kalış yaptığı görülmektedir.

13 Rab be nâ in ne nâ se mi' nâ

14 mü nâ di vey vü nâ di lîl î mân

Gerdâniye perdesinde Bûselik çeşnisi

[illegible]

Nevâ perdesinde Hümâyûn makâmı geçkisi

17 
Rab be nâ fağ fir le nâ zü nu be nâ ve kef fir an nâ

18 
sey yi â ti nâ ve te vef ve nâ me al eb râr

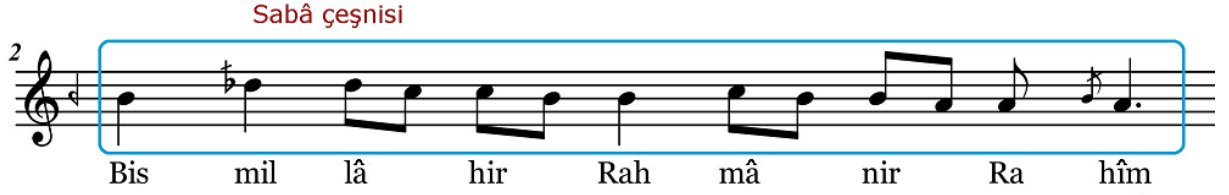
73



4.3.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 2.

Okuyuştaki Geçkileri

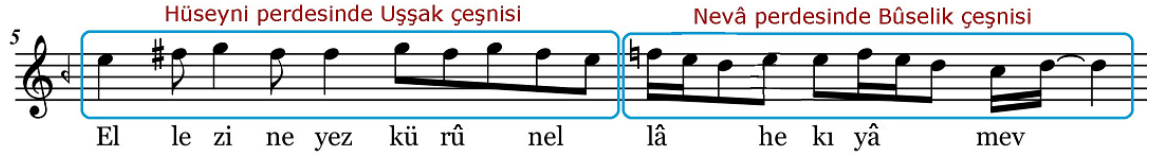
2. satırda Sabâ çeşnisi yapmaktadır.



3. satırın ortasından itibaren 4. satırın sonuna kadar Sabâ çeşnisi yapmaktadır.



5. satırda Hüseyinî perdesinde Uşşak çeşnisi, sonra Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi yapmaktadır.



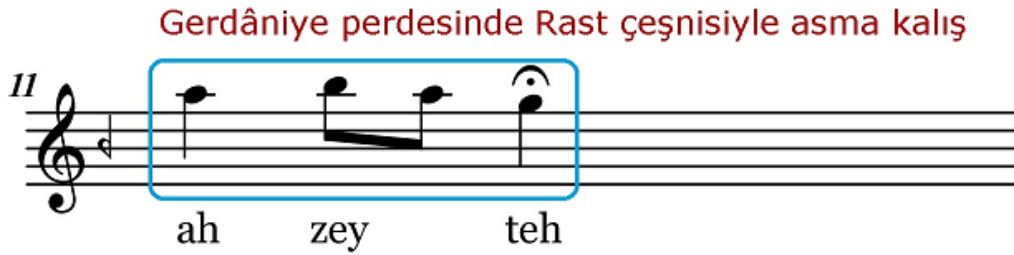
7. satırın sonunda Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi yapmaktadır.



8. satırda Çargâh perdesinde Mahur çeşnisi yapmaktadır.



11. satırda Gerdâniye perdesinde Rast çeşnisi yapmaktadır.



14. satırın başında Nevâ perdesinde rast çeşnisi yapmaktadır.

Nevâ perdesinde Rast çeşnisi



19. satırdan itibaren Nevâ perdesi üzerinde Hümâyün makâmına geçki yapmakta ve bu çeşnilerle 20. satırda Nevâ perdesinde asma kalış yapmaktadır.

Nevâ perdesinde Hümâyün makâmı geçkisi

4.3.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 3.

Okuyuştaki Geçkileri

2. satırında Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisi, sonra Segâh perdesinde Müstear çeşnisi yapmaktadır.



3. satırda Gerdâniye perdesinde Bûselik çeşnisi yapmaktadır.



5. satırda tiz Segâh perdesinde Segâh çeşnisi yapmaktadır.



8. satırda tiz Eviç perdesinde Segâh çeşnisi yapmaktadır.



9. satırda tiz Segâh perdesinde Segâh çeşnisi yapmaktadır.

Tiz Segâh perdesinde Segâh çeşnisi

zâ bâ dı len

14. satırda tiz Gerdâniye perdesinde Bûselik çeşnisi yapmaktadır.

Tiz Gerdâniye perdesinde Bûselik çeşnisi

Rab be nâ

17. satırın sonunda Eviç perdesinde Hicaz çeşnisi yapmaktadır.

Eviç perdesinde Hicaz çeşnisi

nu be nâ ve kef fir

20. satır başında Gerdâniye perdesinde Rast çeşnisi yapmaktadır.



21. satırda Eviç perdesinde küçük bir Hicaz çeşnisi yapmaktadır.



4.4 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerinin Okuyuş Süreleri

Bu başlık altında Hâfız İsmâil Biçer 'in, aşr-ı şerîfleri tilâvet ederken aldığı bir (tek) nefesle ne kadar süre okuduğu, saniye cinsinden tespit edilecektir.

4.4.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 1. Okuyuştaki Okuma Süreleri

Hafız İsmail Biçer'in Âli İmrân Suresi 190-194 Âyetler 1. Okuyuşu

	ARAPÇA METİN	LATİNİZE METİN	OKUMA SÜRESİ (Saniye)
1. Nefes	أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ	E'ûzü billâhi mine's-şeytânî'r-racîm	5,5
2. Nefes	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	Bismillâhi'r-Raḥmâni'r-Raḥîm	8,0
3. Nefes	إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ	İnne fi ḥalkî's-semâvâtî ve'l-arḍi ve'htilâfî'l-leyli ve'n-nehâri le âyâtin li ül'il elbâb.	18,3
4. Nefes	الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ	Elleżîne yezkürûnellâhe kıyâmen ve ku'ûden ve 'alâ cünûbihim ve yetefekkerûne fi ḥalkî's- semâvâtî ve'l-erḍ.	19,5
5. Nefes	رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا	Rabbenâ mâ ḥalekte hâzâ bâtlâ.	6,0
6. Nefes	سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ	Sübḥâneke feqinâ 'azâbe'n-nâr.	7,1
7. Nefes	رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ	Rabbenâ inneke men tüdḥili'n-nâra feḳad aḫzeyteh.	11,6
8. Nefes	وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ	Ve mâ li'zzâlimine min enşâr.	6,4
9. Nefes	رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ	Rabbenâ innenâ semi'nâ münâdiyen yünâdi li'l-îmân	14,0
10. Nefes	مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَأَمَنَّا	Münâdiyen yünâdi li'l-îmâni en âminû bi Rabbiküm fe âmennâ.	11,7
11. Nefes	رَبَّنَا فَاعْفُ رَعْنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ	Rabbenâ feğfirlenâ zübenâ vekeffir 'annâ seyyiâtinâ ve teveffenâ me'a'l-ebrâr.	15,8
12. Nefes	رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رَسُولِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ	Rabbenâ ve âtinâ mâ ve'attena 'alâ rusûlike ve lâ tuḫzinâ yevme'l-kiyâmeh.	12,2
13. Nefes	إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ	İnneke lâ tüḫlifü'l-mî'âd.	9,0
14. Nefes	صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ	şadaḳallâhu'l-'Azim.	3,2

Tablo 9: 1. Aşr-ı Şerîf Tilâvetinde Tek Nefeste Okuma Süresi

1. Okuyuşu dediğimiz Aşr-ı Şerîfi 14 defa nefes alarak okumaktadır.

Tek bir nefeste en uzun okuma süresi 19,5 saniye iken, tek bir nefeste en kısa okuma süresi ise 3,2 saniye kadardır. Ortalama ise 10,6 saniye kadardır.



4.4.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 2.

Okuyuştaki Okuma Süreleri

Hafız İsmail Biçer'in Âli İmrân Suresi 190-194 Âyetler 2. Okuyuşu

	ARAPÇA METİN	LATİNİZE METİN	OKUMA SÜRESİ (Saniye)
1. Nefes	أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ	E'ûzü billâhi mine's-şeytânî'r-racîm	4,7
2. Nefes	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	Bismillâhi'r-Raḥmâni'r-Raḥîm	4,7
3. Nefes	إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاجْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ	İnne fi ḥalkî's-semâvâtî ve'l-arḍi ve'htilâfî'l-lejli ve'n-nehâri le âyâtin li ü'lil elbâb.	18,4
4. Nefes	الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ	Ellezîne yezkürûnellâhe kıyâmen ve ku'ûden ve 'alâ cünûbihim ve yetefekkerûne fi ḥalkî's- semâvâtî ve'l-erḍ.	21,1
5. Nefes	رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا	Rabbenâ mâ ḥalekte hâzâ bâṭilâ.	6,5
6. Nefes	سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ	Sübḥâneke feqinâ 'azâbe'nnâr.	7,3
7. Nefes	رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ	Rabbenâ inneke men tüdḥili'n- nâra fekad aḥzeyteh.	11,5
8. Nefes	وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ	Ve mâ li'zzâlimine min enşâr.	8,5
9. Nefes	رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا	Rabbenâ innenâ semi'nâ münâdiyen yünâdi li'l-îmâni en âminû bi Rabbikûm fe âmennâ.	21,1
10. Nefes	رَبَّنَا فَاعْفُ رِنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ	Rabbenâ feğfirlenâ zûbenâ vekeffir 'annâ seyyiâtinâ ve teveffenâ me'a'l-ebrâr.	18,8
11. Nefes	رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ	Rabbenâ ve âtinâ mâ ve'attena 'alâ rusûlike ve lâ tuḥzinâ yevme'l-kiyâmeh.	13,9
12. Nefes	إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ	İnneke lâ tüḥlifü'l-mi'âd.	7,8
13. Nefes	صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ	şadaḳallâhu'l-'Azim.	2,3

Tablo 10: 2. Aşr-ı Şerîf Tilâvetinde Tek Nefeste Okuma Süresi

2. Okuyuşu dediğimiz Aşr-ı Şerîfi 13 defa nefes alarak okumaktadır.

Tek bir nefeste en uzun okuma süresi 21,1 saniye iken, tek bir nefeste en kısa okuma süresi ise 2,3 saniye kadardır. Ortalama ise 11,3 saniye kadardır.



4.4.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 3. Okuyuştaki Okuma Süreleri

Hafız İsmail Biçer'in Âli İmrân Suresi 190-194 Âyetler 3. Okuyuşu

	ARAPÇA METİN	LATİNİZE METİN	OKUMA SÜRESİ (Saniye)
1. Nefes	أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ	E'ûzü billâhi mine's-şeytânî'r-racîm	5,7
2. Nefes	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	Bismillâhi'r-Raḥmâni'r-Raḥîm	9,1
3. Nefes	إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ	İnne fî ḥalkî's-semâvâtî ve'l-arḍi ve'htilâfî'l-leyli ve'n-nehâri le âyâtin li ü'l'il elbâb.	24,9
4. Nefes	الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ	Ellezîne yezkürûnellâhe kıyâmen ve ku'ûden ve 'alâ cünûbihim ve yetefekkerûne fî ḥalkî's- semâvâtî ve'l-erḍ.	27,5
5. Nefes	رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ	Rabbenâ mâ ḥalekte hâzâ bâtılân Sübhâneke fekinâ 'azâbe'nnâr.	18,3
6. Nefes	رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخُلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ	Rabbenâ inneke men tûdḥili'n- nâra fekad aḥzeytehu Ve mâ li'zzâlimine min enşâr.	23,9
7. Nefes	رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا	Rabbenâ innenâ semi'nâ münâdiyen yünâdi li'l-îmâni en âminû bi Rabbikûm fe âmennâ.	25,8
8. Nefes	رَبَّنَا فَاعْفُ رَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ	Rabbenâ feğfirlenâ zûbenâ vekeffir 'annâ seyyiâtinâ ve teveffenâ me'a'l-ebrâr.	21,7
9. Nefes	رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ	Rabbenâ ve âtinâ mâ ve'attena 'alâ rusûlike ve lâ tuḥzinâ yevme'l-kiyâmeh.	16,4
10. Nefes	إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ	İnneke lâ tûḥlifü'l-mi'âd.	9,1
11. Nefes	صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ	şadakallâhu'l-'Azîm.	2,3

Tablo 11: 3. Aşr-ı Şerîf Tilâvetinde Tek Nefeste Okuma Süresi

3. Okuyuşu dediğimiz Aşr-ı Şerîfi 11 defa nefes alarak okumaktadır.

Tek bir nefeste en uzun okuma süresi 27,5 saniye iken, tek bir nefeste en kısa okuma süresi ise 2,3 saniye kadardır. Ortalama ise 16,8 saniye kadardır.

4.5 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetlerini Okurken Susma Süreleri

Bu başlık altında Hâfız İsmâil Biçer 'in tilâvet esnasında bekleme, duraklama, nefes dinlendirme süreleri saniye cinsinden tespit edilecektir.

Giriş bölümünde, kırâat seviyesinde başlayacak olan Kur'ân-ı Kerîm'i okuma işi tertîl ile olgunlaştırılacak demiştik. Bu olgunlaşmanın bir yönü de ayetleri ağır ağır, düşünce düşünce okuyarak tefekkür etmektir. Aralarda beklemek hem sesi, soluğu ve vücudu dinlendirmek, hem de okuyanın ve dinleyenlerin tefekkür etmelerine zaman tanımak, benzer duygu ve düşüncelere yoğunlaşabilmek için bir fırsat aralığı bırakmak gerekmektedir. Bu husus Kur'ân-ı Kerîm'i okurken özellikle dikkat edilmesi gerektiği yanında Türk Müziğine de yansımış¹⁴⁰ bulunmaktadır.

Yıllar geçtikçe Hâfız İsmâil Biçer 'in bekleme sürelerini artırdığını birçok aşr-ı şerîfinde görmekteyiz. Buna bağlı olarak olgunlaşma grafiği yıllar geçtikçe müspet yönde artmakta olduğunu söyleyebilmekteyiz.

¹⁴⁰ (ARNON, TURABÎ ve TOKER 120-130)

4.5.1 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 1.

Okuyuştaki Susma Süreleri

Hafız İsmail Biçer'in Âli İmrân Suresi 190-194 Âyetler 1. Okuyuşu

ARAPÇA METİN	LATİNİZE METİN	Sus Süresi (Saniye)	
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ	E'ûzü billâhi mine's-şeytânî'r-racîm	1. sus	6,4
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	Bismillâhi'r-Raḥmâni'r-Raḥîm	2. sus	9,3
إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ	İnne fi ḥalkî's-semâvâti ve'l-arḍi ve'htilâfi'l-lejli ve'n-nehâri le âyâtin li ūl'il elbâb.	3. sus	9,0
الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ	Ellezîne yezkürûnellâhe kıyâmen ve ku'ûden ve 'alâ cünûbihim ve yetefekkerûne fi ḥalkî's- semâvâti ve'l-erḍ.	4. sus	6,6
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا	Rabbenâ mâ ḥalekte hâzâ bâtlâ.	5. sus	1,0
سُبْحَانَكَ فَعِثْنَا عَذَابَ النَّارِ	Sübḥâneke feḥinâ 'azâbe'n-nâr.	6. sus	10,3
رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخُلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ	Rabbenâ inneke men tüdḥili'n- nâra fekad aḥzeyteh.	7. sus	1,4
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ	Ve mâ li'zzâlimine min enşâr.	8. sus	10,1
رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ	Rabbenâ innenâ semi'nâ münâdiyen yünâdi li'l-îmân	9. sus	11,0
مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَأَمَّا	Münâdiyen yünâdi li'l-îmâni en âminû bi Rabbikûm fe âmennâ.	10. sus	7,4
رَبَّنَا فَاعْفُ رُبَّنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ	Rabbenâ feğfirlenâ zûbenâ vekeffir 'annâ seyyiâtinâ ve teveffenâ me'a'l-ebrâr.	11. sus	8,4
رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ	Rabbenâ ve âtinâ mâ ve'attena 'alâ rusûlike ve lâ tuḥzinâ yevme'l-kiyâmeh.	12. sus	1,5
إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ	İnneke lâ tühli'fü'l-mi'âd.	13. sus	1,2
صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ	şadaḳallâhu'l-'Azim.		

Tablo 12: 1. Okuyuşta Bulunan Susma Süreleri

1. Okuyuşu dediğimiz Aşr-ı Şerîfi okurken 13 defa susmakta, sessizleşmekte ve dinlenmektedir. Bunun en uzun olanı 11,0 saniye iken, en kısa sessizliği ise 1,0 saniye kadar olmaktadır. Ortalama sessizlik ise 6,4 saniye kadardır.



4.5.2 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 2. Okuyuştaki Susma Süreleri

Hafız İsmail Biçer'in Âli İmrân Suresi 190-194 Âyetler 2. Okuyuşu

ARAPÇA METİN	LATİNİZE METİN	Sus Süresi (Saniye)	
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ	E'ûzü billâhi mine's-şeytânî'r-racîm	1. sus	3,9
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	Bismillâhi'r-Raḥmâni'r-Raḥîm	2. sus	6,9
إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ	İnne fi ḥalkî's-semâvâtî ve'l-ardı ve'htilâfî'l-leyli ve'n-nehâri le âyâtin li ü'l'il elbâb.	3. sus	8,5
الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ	Ellezîne yezkürûnellâhe kıyâmen ve ku'ûden ve 'alâ cünûbihim ve yetefekkerûne fi ḥalkî's- semâvâtî ve'l-erd.	4. sus	7,2
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا	Rabbenâ mâ ḥalekte hâzâ bâtlâ.	5. sus	1,4
سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ	Sübḥâneke feqinâ 'azâbe'nnâr.	6. sus	11,3
رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخُلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ	Rabbenâ inneke men tüdḥili'n- nâra fekad aḥzeyteh.	7. sus	9,6
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ	Ve mâ li'zzâlimine min enşâr.	8. sus	15,6
رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا	Rabbenâ innenâ semi'nâ münâdiyen yünâdi li'l-îmâni en âminû bi Rabbikûm fe âmennâ.	9. sus	16,6
رَبَّنَا فَاعْفُ عَنَّا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ	Rabbenâ feğfirlenâ zûbenâ vekeffir 'annâ seyyiâtinâ ve teveffenâ me'a'l-ebrâr.	10. sus	15,1
رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ	Rabbenâ ve âtinâ mâ ve'attena 'alâ rusûlike ve lâ tuḥzinâ yevme'l-kiyâmeh.	11. sus	6,0
إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ	İnneke lâ tühlifü'l-mi'âd.	12. sus	1,7
صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمِ	şadakallâhu'l-'Azim.		

Tablo 13: 2. Okuyuşta Bulunan Susma Süreleri

2. Okuyuşu dediğimiz Aşr-ı Şerîfi okurken 12 defa susmakta, sessizleşmekte ve dinlenmektedir. Bunun en uzun olanı 16,6 saniye iken, en kısa sessizliği ise 1,4 saniye kadar olmaktadır. Ortalama sessizlik ise 8,7 saniye kadardır.



4.5.3 Âl-i İmrân Sûresi 190-194 Âyetleri 3.
Okuyuştaki Susma Süreleri

Hafız İsmail Biçer'in Âli İmrân Suresi 190-194 Ayetler 3. Okuyuşu

ARAPÇA METİN	LATİNİZE METİN	Sus Süresi (Saniye)	
اعوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ	E'ûzü billâhi mine's-şeytânî'r-racîm	1. sus	8,6
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ	Bismillâhi'r-Raḥmâni'r-Raḥîm	2. sus	10,2
إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيٰتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ	İnne fî ḥalkî's-semâvâti ve'l-ardı ve'htilafi'l-leyli ve'n-nehâri le âyâtin li ül'il elbâb.	3. sus	12,9
الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ	Ellezîne yezkürûnellâhe kıyâmen ve ku'ûden ve 'alâ cünûbihim ve yetefekkerûne fî ḥalkî's-semâvâti ve'l-erd.	4. sus	16,0
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَهِيَ عَذَابُ النَّارِ	Rabbenâ mâ ḥalekte hâzâ bâtılân Sübhâneke feḥinâ 'azâbe'nnâr.	5. sus	18,3
رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخُلُ النَّارَ فَهِيَ آخِرَتُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ	Rabbenâ inneke men tûdḥili'n-nâra feḥad aḥzeytehu Ve mâ li'ẓzâlimine min enṣâr.	6. sus	25,3
رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَن آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا	Rabbenâ innenâ semi'nâ münâdiyen yünâdi li'l-îmâni en âminû bi Rabbikûm fe âmennâ.	7. sus	9,0
رَبَّنَا فَاعْفُ عَنَّا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّعْنَا مَعَ الْأَبْرَارِ	Rabbenâ feğfirlenâ zûbenâ vekeffir 'annâ seyyiâtinâ ve teveffenâ me'a'l-ebrâr.	8. sus	7,9
رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ	Rabbenâ ve âtinâ mâ ve'attena 'alâ rusûlike ve lâ tuḥzinâ yevme'l-kiyâmeh.	9. sus	2,9
إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ	İnneke lâ tûḥlifü'l-mî'âd.	10. sus	1,4
صَدَقَ اللّٰهُ الْعَظِيمُ	şadaḳallâhu'l-'Azim.		

Tablo 14: 3. Okuyuşta Bulunan Susma Süreleri

3. Okuyuşu dediğimiz Aşr-ı Şerîfi okurken 10 defa susmakta, sessizleşmekte ve dinlenmektedir. Bunun en uzun olanı 25,3 saniye iken, en kısa sessizliği ise 1,4 saniye kadar olmaktadır. Ortalama sessizlik ise 11,3 saniye kadardır.



SONUÇ

Hipotez 1: Seyri çıkıcı olmaktadır. Dizisi Türk Din mûsikîsi makâmları ile örtüşmektedir.

Cevap 1: Karşılaştırılan her üç aşr-ı şerîfin de Türk Din Musikîsi makâmları ile örtüşmekte olduğu, Rast ve Uşşak makâmlarının çıkıcı, Hüz zam makâmının ise çıkıcı-inici olduğundan mütevellit 1. Hipotezin doğrulandığı görülmektedir.

Hipotez 2: Makâmsal geçkileri vardır.

Cevap 2: Kısmen doğrulandığı görülmektedir. 1. ve 2. okuyuşu dediğimiz aşr-ı şerîflerde makâmsal geçki bulunmakta fakat 3. okuyuşu dediğimiz aşr-ı şerifte ise makâmsal geçki olmayıp ana makâm dışında sadece farklı çeşnileri bulunmaktadır.

Rast makâmındaki okuyuşu içinde Hümayun makâmına geçki yaptığı ve ana makâm dışında Nevâ perdesinde Bûselik ve Hicaz çeşnileri yaptığı görülmektedir.

Uşşak makâmındaki okuyuşu içinde Hümayun makâmına geçki yaptığı ve ana makâm dışında; yerinde Sabâ, Hüseyini perdesinde Uşşak, Nevâ perdesinde Bûselik ve Rast, Çargâh perdesinde Mâhur, Gerdâniye perdesinde Rast çeşnileri yaptığı görülmektedir.

Hüz zam makâmındaki okuyuşunda ise başka makâma geçmeyip sadece ana makâm dışında Nevâ perdesinde Bûselik, Segâh perdesinde Müstear ve Segâh, Gerdâniye perdesinde Bûselik ve Rast, tiz Segâh perdesinde Segâh, Eviç perdesinde Hicaz ve Segâh çeşnileri yaptığı görülmektedir.

Hipotez 3: Tilâvet esnasında tek nefeste okuma süresini artırmıştır.

Cevap 3: Doğrulandığı görülmektedir.

1. Okuyuşu (1965 yılı) dediğimiz Aşr-ı Şerîfi 14 defa nefes alarak okumaktadır. Ortalama okuma süresi ise 10,6 saniye kadardır.

2. Okuyuşu (1974 yılı) dediğimiz Aşr-ı Şerîfi 13 defa nefes alarak okumaktadır. Ortalama okuma süresi ise 11,3 saniye kadardır.

3. Okuyuşu (1991 yılı) dediğimiz Aşr-ı Şerîfi 11 defa nefes alarak okumaktadır. Ortalama okuma süresi ise 16,8 saniye kadardır.

Karşılaştırılan her üç aşr-ı şerif için, zaman geçtikçe ayetleri bütünleştirerek okuduğu, buna bağlı olarak okuma süresinin arttığı ve ters orantı olarak da aldığı nefes sayısının azaldığı görülmektedir.

Hipotez 4: Susma sürelerini artırmış, susma adetlerini ise azaltmıştır.

Cevap 4: Doğrulandığı görülmektedir.

1. Okuyuşu (1965 yılı) dediğimiz Aşr-ı Şerîfi okurken 13 defa susmaktadır. Ortalama sessizlik ise 6,4 saniye kadardır.

2. Okuyuşu (1974 yılı) dediğimiz Aşr-ı Şerîfi okurken 12 defa susmaktadır. Ortalama sessizlik ise 8,7 saniye kadardır.

3. Okuyuşu (1991 yılı) dediğimiz Aşr-ı Şerîfi okurken 10 defa susmaktadır. Ortalama sessizlik ise 11,3 saniye kadardır.

3. Hipotezde tespit ettiğimiz ayetleri bütünleştirerek okuduğundan mütevellit doğal olarak susma sürelerinin azaldığı, ayrıca dinlenme sürelerinin ise uzadığı görülmektedir.

Sonuç olarak; Kur'ân-ı Kerîm okurken tecvîd birinci öncelik olmalıdır. İkinci önem sırasında ise manaya uygun hitabetle-diksiyonla okunmalıdır. Tilâvetteki vurgular manaya göre olmalıdır. Üçüncü önem sıralamasında ise sesi güzelleştirme -teğannî, mûsikî- yapılmalıdır. Peygamber Efendimizin

tavsiyesini gerçekleştirilmiş olabilmek için hem tecvîd, hem temsili okuyuş, hem mûsikî olacak ve hem de önem sıralamasına göre olacak ki tavsiye gerçekleşmiş olsun.  nem sıralamasında değişiklik olursa okunan metnin Kur  n-ı Kerîm olmaktan çıkma ihtimali bulunduğundan hususi olarak dikkat edilmelidir.

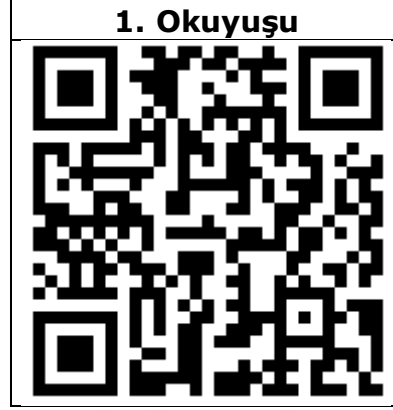
Hâfız  sm il Biçer, tezimizde tespit ettiğimize göre zaman geçtikçe aynı aşr-ı şerîfi hem farklı mak mlarda hem de ayetleri bütünleştirerek okumaktadır. Tecvîd, temsili okuyuş ve mûsikîyi önem sırasına göre icra etmektedir. Türk Din Mûsikîsi ile örtüşen ses aralıklarını kullanmaktadır.  stanbul tavrı okumaktadır. Bütün bunlardan mütevellit hem sahanın bilirkişileri tarafından hem de tüm dinleyiciler tarafından takdir edilmiştir ve bir neslin örnek aldığı mümtaz bir şahsiyet olmuştur.

 NER LER

Hâfız  sm il Biçer ’in hem “**Kıraat**” yönü hem de “**Temsili Okuyuş**” yönü araştırılmalıdır. Tilâvet esnasında manaya göre hitabetin okuyucularımız tarafından pek uygulanmadığını düşünürsek, “temsili okuyuş”un irdelenmesinin daha bir önem arz etmekte olduğu görülecektir.

EKLER

Ek-1: AŞR-I ŞERÎFLERİN KAREKODLARI



Ek-2: RÖPORTAJ METİNLERİ

- **Dr. Fatih ÇOLLAK¹⁴¹ İle Yaptığımız Röportaj**

Giriş:

Fatih Çollak Hocam hürmetler, Allah sizlere sağlık afiyet versin.

Hâfız İsmâil Biçer 'in Bazı Kur'ân Tilâvetlerinin Makamsal Analizi adlı tez çalışmamızın kapsamında, sizin ilminizden de istifade etmek istiyoruz. Bu anlamda sizlere müracaat ediyoruz.

Soru 1:

Hâfız İsmâil Biçer ile tanışmanızdan ve Reîsülkurrâ Hâfız Abdurrahman Gürses Hoca Efendi'ye öğrenci olmasından bahseder misiniz?

Cevap 1:

Evvela böyle bir hayırlı hizmete vesile olmanız, gerek siz, gerekse hocanız açısından vesile olmanız sebebiyle hocanızı ve sizi tebrik ediyorum. Hocanıza da sevgilerimi sunuyorum. Bir nebze de olsa talebemiz hasebiyle gözlerinden öpüyorum. Başarılar diliyorum. Sana böyle bir çalışmayı tevdi ettiği için kendisini tebrik ediyorum. Sana da başarılar diliyorum. Sevgili Abdülmuhsin kardeşimiz. –Teşekkür ederim.

Bana hüsnü ifadeyi, güzelce anlatmayı, dinleyenlere-okuyanlara da güzelce okumayı, anlamayı, hüsnü istifadeyi rabbim nasip eylesin inşallah. – Âmin.

Kur'ân gibi bir kelâma müntesip olmamız nedeniyle her zaman her mekânda ve her şartta olması gerekeni, doğru olanı ve faydalı olanı söylemekle biz yükümlüyük, mükellefiz. Dolayısıyla merhum Hâfız İsmâil

¹⁴¹ İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi, (17.09.2020)

Biçer ağabeyimizin benden birkaç yaş büyük olmasından mütevellit ifademi o şekilde tercih ediyorum.

Hâfız İsmâil Biçer ağabeyimizin hayat hikâyesi ile ilgili çalışmanızın bir bölümünde, kendisiyle geçmişte hukukumuz olması dolayısıyla bana müracaatınız oldu. Ben de inşallah dilim döndüğünce, hatırlayabildiğim kadarıyla, tespit edebildiğim yönüyle bazı şeyleri paylaşmak isterim. Rabbim muvaffak eylesin.

Değerli Kardeşim;

1970'li yılların başı, imam hatipte okuduğum talebelik yıllarım... O yıllarda özellikle radyolarda, daha sonra da her evde olmadığı için televizyonlarda ve bir kanalda TRT'de rahmetli Hâfız İsmâil Biçer 'in ismini duydum. Hâfız olmam ve bu yolda geleceğe doğru adımlar atmam hasebiyle merakıma mucip, muhabbetime mucip ve ilgime mucip rahmetliyi dinlemeye başladım. Radyodan ve televizyondan dinlediğim her aşr-ı şerîfi, beni ona derin bir muhabbet beslememe ve aşr-ı şerîflerinin tilâvetlerini büyük bir zevk ile dinlemeye icbar etti.

O dönem bazı aşr-ı şerîfleri üzerinden kulak dolgunluğu elde ettiğim tilâvetiyle, zaman zaman taklîden, zaman zaman biraz kendi okuyuşumuzdan da belki katmak suretiyle, böyle okuyalım; şöyle bir makâm yapalım, şöyle meyan yapalım, şöyle alt perdeden devam edelim şeklinde bu çerçevede rahmetliyi dinleme ve aşr-ı şerîflerinden olabildiğince örnek almaya çalıştığım yıllardır.

İlk tanışmamız kitle iletişim araçları olan radyo ve televizyonla olmuştur. Ardından imam hatip okulunun son üç yılının, yani liseli yıllarının yaz aylarında hıfzım ve diğer Arapça derslerimin üzerine iyi bir tashîh-i hurûf eğitimi almak üzere İstanbul'a, bir hoca efendiye yönlendirilmem ve bunun neticesinde Allah'ın inâyeti ve ikramıyla Reîsülkurrâ Abdurrahman Hoca Efendi'ye talebe olmam, İstanbul'da yaz tatillerinde başladığım tashîh-i hurûf derslerimi devamı neticesinde, ilmi kırâat okumamızı hocamızın bize -Mehmet Çevik kardeşimizle beraber- tavsiyeleriyle, ısrarla tavsiyeleriyle ilm-i kırâate başlamanız ve devam ettirdiğimiz o dönemde, yanlış hatırlamıyorsam Kur'ân-ı Kerîm'in ortalarına kadar gelmişken, hocamızın huzurunda baştan

sona yazarak ve hocaya okuyarak derslerimiz devam ettiğimiz o dönemlerde, bir cumartesi günü Nuruosmaniye Kur'an Kursunda dersimizi okuduğumuz vakitte rahmetliyi orada görmek nasip oldu. Herhalde hoca efendi davet etmiş veya hoca efendiyi ziyarete gelmiş, orasını kesin bilemiyorum. Biz hocaya talebeyiz; Mehmet Sevinç, Mehmet Çevik, Sıtkı Güller, Ramazan Pakdil kardeşlerimiz ağırlıklı olarak Haseki Eğitim Merkezi'nde, zaman zaman da Nuruosmaniye 'de hocamızı ziyarete geldiğinde, hocamızdan biraz da tashîh-i hurûf çalışması yapıyorlardı bizimle beraber, ben hocamdan tashîh-i hurûf baştan sona bitirmiştım, ondan sonra kırâate başlamıştım zaten. Orda o zatı, o muhterem hoca efendiyi, Hâfız İsmâil Biçer ağabeyimizi gördük. Tanıştık, hoş-beş... Hoca beni tanıttı. Onu bana tanıttı. Tanışma faslı çerçevesi genişleyince daha farklı bilgiler ortaya çıktı. O bizi, biz onu daha tafsilatlı olarak tanımaya çalıştık.

Bolu'nun Göynük İlçesinde rahmetli Hasan Akkuş Hoca Efendi onu keşfetmiş. Delikanlı o zamanlar... Benim bildiğim bilgiler bunlardır. İstanbul'a getirmiş, kursa yerleştirmiş ve merhum Hâfız İsmâil Biçer 'in Kur'ân dünyasının, tilâvet dünyasının ilk yarısı Hasan Akkuş Hoca Efendi'ye aittir. İlk yarısı Hasan Akkuş hocanın çalışmalarıyla, yönlendirmesiyle, hocanın ona hocalık yapmasıyla, onun da hocaya talebelik yapmasıyla bir yere kadar gelmiş.

Geriye doğru döndüğüm zaman o dönemin Hâfız İsmâil Biçer' inde gördüğüm hâkim unsur çok serbest okumadır. Ses muhteşem, muhrık, nağmeli, nefes güzel, fakat çok serbest, çok serbestten kastım; bizim hocaya intisabından sonraki dönemle kıyaslandığı zaman tecvîd ahkâmına riâyeti, hocamıza intisabından sonraki riâyeti gibi değil, daha serbesttir. Ama güzel sesi, o bülbül vâri sesiyle okuduğu aşr-ı şerîflerle ki; Mihrimah sultan camide müezzinlik yaptığı dönemler, okuduğu ezanlar, aşr-ı şerîfler... Sonra askerliği... Ondan sonra da hocamızın emekliliğinden sonra Beyazıt Camii'ne gelişi... Bunları günler ve haftalar süren birlikte arkadaşlık çerçevesinde öğreniyoruz.

Demek ki merhum Hâfız İsmâil Biçer 'in ilk hocası Hasan Akkuş Hoca Efendidir. Keşfeden, getiren, başlatan, devam ettiren, bir nebze onu yürüten...

Hasan Akkuş Hoca Efendi'nin vefatından sonra arada uzun bir zaman geçmiş, bizim hocamızla henüz daha tanışmamış, biz hocamıza devam ettiğimiz tarihlerde nasıl olmuş bilemiyorum; kendisine mi söylenmiş, kendisi mi bulmuş vs. Beyazıt Camii'ne tayini tahakkuk edince, bahsettiğim derste hocamıza gelmiş, hatta hocamıza demişler o kursta: - hocam yerinize böyle birisi, böyle bir Hâfız, böyle bir okuyucu geldi falan... Hocamızda: -bakalım hayırlısı, gelsin, gelirse görürüz, tanışırız vs. ifadeler sarf etmiş. Ben Hâfız İsmâil Biçer 'le o gün o derste, artık onunda aramızda olmasıyla bir grup derslere devam etmeye başladık.

Sonra ben İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'ne talebe olup biraz okul eğitime ağırlık vermemden dolayı Aşere'yi bitirdikten sonra ara vermek durumunda kaldım. Hatta okul bittikten sonra Bolu'ya tayinim çıktı. Dolayısıyla benden sonra gelen, kırâat eğitimimin ortalarında iken gelen merhum Hâfız İsmâil Biçer ağabeyimiz o dönem hocamla demek ki, sabah-akşam, gece-gündüz beraberlikleri sebebiyle kırâat okumaya Aşere'ye başladılar. Ve ciddi bir merhale kat ettiler. Bizim ara vermemiz, onun da sıklıkla hocamızla beraber olması hasebiyle artık bizim derslerimize bizimle beraber devam etmeye başladı. Bunları hatırlıyorum.

Zaman zaman Nuruosmaniye Kur'ân Kursu'nda, Beyazıt Camii'nin imam odasında veya dışardaki müezzin odasında sıklıkla Aşere'de ve Aşere'den sonra Takrîb'i hoca efendiden vicâhi olarak, bizzat hoca efendiden okuyarak tamamladı.

Bolu'ya gitmem ve oradaki eğitimim benim çok ciddi ara vermeme, çok seyrek hocaya gelip ve seyrek okuyabilmeme sebep olduğu için o takrîbe de başladı. Takrîbi de bitirdi. Takrîbi bitirince hocamız cemiyet tertip etti. Cemiyeti Beyazıt Camii'nde tertip edilmesi hocamız tarafında uygun görüldü ve onun Aşere-Takrîb cemiyetinde son aşr-ı şerîfi bendeniz okudum. Hocamız öyle uygun gördü. O günkü cemiyette, o huffâzın içerisinde... Cemiyet bitti, gerekli bir takım icâzet verilmesi, davetler, yemek daveti, misafirler vs... Bir yıl sonra da icâzet merasimi bana nasip oldu. Bu arada ben de kırâat eksikimi kapattım. Abdurrahman hocamız evimize gelerek, altı ay boyunca hafta sonları beni eve âdeta hapsederek, cumartesi sabahtan pazar günü ikindiye kadar, bir akşam bizde kalmak üzere, takrîb ilmini bu şekilde, hızlandırılmış

demeyelim, yoğunlaştırılmış – nefes almadan okumak suretiyle, evde tamamlamamıza Rabbimizin izni ve hocamızın vesilesiyle oldu. Bizim Aşere-Takrîb cemiyetimizde Beyazıt Camii'nde 1988 yılı Ekim ayında bir pazar günü nasip oldu. O gün o cemiyette rahmetli Hâfız İsmâil Biçer ağabeyimiz, yüzyıllardır Kur'ân'ıyye üzerinde intihab ettiği güzel bir aşr-ı şerîfi tilâvet etti. Tevbe Sûresinin ilgili âyetlerini okudu. Tevbe Sûresi 112 âyetini Vucûhât-ı Kur'ân'ıyye üzere okudu. Muhteşem bir tilâvetle okudu. Herkes dinledi, herkes gözyaşı döktü. Herkes kendinden geçti. Ben kendisine söyledim; o gün benim için en büyük hediye oydu.

Burası çok önemlidir; bir yıl önce onun cemiyetinde o, bir yıl sonra benim cemiyetimde ben; bugün grup halinde hasekide 15-20 kişinin paylaşarak okuduğu bölümü tek okuduk. Hocanın huzurunda, Reîsülkurrâ Gönenli Mehmet Efendi huzurunda... Hocamız komuta kademesinde idi, ama kıdem Gönenli Mehmet Efendi'deydi ve makama oturmuştu. Ancak idare hocamdaydı ve hocam bu işleri çok iyi bilir ve yapardı. Hocaların ve cemiyetin huzurunda kırk küsur dakikada Vucûhât-ı Hatm-i Şerîfi okudum. O da öyle okudu.

Sonra hukukumuz devam etti. O imamet hizmetleriyle, biz Bolu'dan sonra Erzurum Yüksek İslam Enstitüsü, sonra Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi olarak akademik dünyaya geçtik. O Diyanette bu çalışmaları sürdürdü. Ve hocamızın tavsiyeleriyle, nasihatleriyle, ikazlarıyla o kendi dünyasında, ben kendi dünyamda talebelerle meşgul olmaya başladık.

Şimdi burada önemli olan bir şey:

Nuruosmaniye'de bu bahsettiğim dönemlerde hocamız, etraftan gelen imam-müezzinlere tashih-i huruf eğitimi veriyordu. Cumartesi günleri sabah 9'da başlıyor. Saat 11 gibi de bitiriyordu. İmam ve müezzinlere, yaklaşık 20-25 kişi... Biz de geliyoruz dersin sonuna doğru, odamızda oturuyoruz ki; o dersten sonra bir çay faslı, kahve faslı. Sonra hocamıza ilm-i kırâat dersi okuyacağız. Herkes kendi dersini okuyacak.

Bir gün odamızda beraber oturuyoruz. Bir genç delikanlı geldi dedi ki; hocam ikinizi de yanına istiyor. Revakların altına ders yaptığı mekâna kalktık gittik. Hocam yanına çağırdı. Bir yanına beni oturttu. Bir yanına onu oturttu.

Kendisi ayakta derse devam ediyordu. Ders bitti. Bana dedi ki; "oku bir aşr-ı şerîf". Okudum. Rahmetli Hâfız İsmâil Biçer ağabeye de; "sen de oku" dedi. O da okudu. Dedi ki; "bu ikisine iyi bakın. Eğer bunlar benden sonra, kapılarına gidecek bir talebeyi veya talebeleri geri çevirir iseler, ikisine de hakkımı helal etmem." İşte o bir dua makamında sözleri-ifadeleri, o gün bu gün talebenin gideni geleni çok, sayısı çok, elhamdülillah... O da, camide imam odasında, çok seçkin talebelerle, tashîh-i hurûf ve aşr-ı şerîf eğitimlerine devam etti. Ve hatta Haseki Eğitim Merkezi'nde de okuttu. Biz de o gün bu gün yıllardır, bu çalışmanın içindeyiz. Binleri geçen talebemiz var. El-an devam ediyor. Binler talebe sayısını mübalağa etmiyorum. Hocamızın o duasının bereketi... Nasip oldu elhamdülillah. Hocamızla, Hâfız İsmâil Biçer ağabeyimizle tanışmamızın kısa bir faslı bu. Pek kısa da olmadı ama tanışmamız böyle diyebilirim.

Soru 2:

Hâfız İsmâil Biçer 'in yaşadıkları elim trafik kazasının ve vefatının hocanıza bildirilmemesini anlatır mısınız?

Cevap 2:

Hatırladıklarımı ve bildiklerimi söyleyeceğim. Anlattıklarım da mübalağa yoktur. 1998 yılı, Mart'ın 28'i... 13 Ağustos 1999 yılı da hocamın vefatıdır. Hocamız, Abdurrahman Gürses Hoca Efendi talebelerini seçerdi. Her talebeyi kabul etmezdi. Mesela rahmetli Hasan Akkuş Hoca Efendi her talebeyi kabul ederdi. Benimle de bir hukuku olmuştur. İlk geldiğim yıl ona talebe olmak için. Fakat hocanın tavrı, sert mizacı bende aksu-l amel uyandırdığı için amcamla tekrar geri dönmüşüz. Ertesi yıl hoca efendiye gelmişiz. Nasip olmuş talebeliğimiz.

Hoca efendi talebelerini seçerdi. Mesela yüz kişi gelse, içinden 10 kişi, 15 kişi... Çok sevdiği seçtiği talebelere de önce yolu yokuşa sürerdi.

"oğlum, bu yol inişli, çıkışlı, çamurlu, topraklı... Zordur, gelir misin, gelmez misin devam ettirir misin, ettirmez misin?" mesela bunun canlı örneği Ramazan Pakdil Hoca'dır. İlm-i kırâate başlaması noktasında hocaya intisabında hoca, kendisini çok test etmiş, yani denemiş. O da ısrarla "hayır

hocam, hangi şartlarda olursa olsun. Gerekirse okulu donduracağım.” Yüksek İslam Enstitüsüne devam ediyordu... Hocamız seçerdi.

Rahmetli Hâfız İsmâil Biçer ile tanışmasının ardından hukuku çok koyulaştı. Akşam – sabah derslerde, rahmetli Hâfız İsmâil Biçer gittiği bilindik programlara –hepsine değil de- hoca efendi de giderdi. Davet eden aile hocamızı da tanıyorsa rahmetli Hâfız İsmâil Biçer 'in hatırına hocamız da davete giderdi. Dolayısıyla Hâfız İsmâil Biçer 'e gerek o tilâveti, Kur'ân tilâveti, sesi, makamı, nağmesi, toplum nezdindeki muhabbeti, hocamızın da muhabbetini haklı olarak celb etti. Hocamız el bebek- gül bebek rahmetli Hâfız İsmâil Biçer 'i tutmaya başladı.

Tarih 1998 Mart ayı evdeyiz. Bir ahabptan bir telefon geldi. Kazayı haber verdi. Haberi evde aldım. Kadıköy'de oturuyordum. Tabi, inanmak mümkün değil. “Allah Allah”... Bir yanlışlık olmasın. Acaba... Ama her geçen saat eş-dostun aramasıyla farklı kişilerle konuşuyoruz. Haberiniz var mı soruyorlar vs. O günlerde hocamız evinde rahatsız. Nişantaşı Teşvikiye'de ki evinde. Artık derslere gelemiyor. İstirahatte, zaman zaman yatakta. Yani, rahatsız. Bizler de ara sıra, talebeleri olarak nöbetleşerek üç kişi, iki kişi, beş kişi şeklinde, ev küçük, ziyareti gerçekleştirmek kolay değil, nöbetleşerek gidip ziyaret edip çıkıyoruz. Hocamız kendinde değil. Mesela, yatağında yatmış, pir-i fani, pırıl pırıl, nur gibi bir insan, üç-beş dünya kelamı konuşurken hocamız bizi hiç duymuyor. Hafif gözler kapalı, kendinden geçmiş, ama ziyaretin sonuna doğru şifa niyetiyle iki satır Kur'ân-ı Kerîm okuyoruz. Kur'ân okumaya başlayınca gözlerini açıyor, elini kulağına götürüyor ve dinliyor. Dünya kelamında kendinde değil, çünkü ömrünü Kur'ân-a adanmış, ehl-i hâl insan. Bizim gibi değil. Neyse...

Hocamız böyle bir durumda hasta. Bu trafik kazası hadisesi böyle meydana gelince bütün ehli Kur'ân, ehli kırâat... Kırâat dünyasının, diyanet dünyasının, sevenlerinin adeta şok geçirdiği, inanmadığı bir kaza... Bandırma yolu üzerinde... Mevlit programına giderken... Elim bir kaza... Sevk-i ilahi... Kader... Hatalı bir sollama, dikkatsizlikten kaynaklanan... Bu arada rahmetli Hâfız İsmâil Biçer çok ama çok hızlı araba kullanırdı. Bize gelen duyumlara göre hanımı her akşam, her sabah “İsmâil dikkat et” söylermiş. Takdiri ilahi böyleymiş. Neyse...

Vefatı, programlar vs. bütün duyuları, duymayanı, herkesin derinden bir hüznün ve üzüntü ile karşıladığı bir hâdiseyi yaşadık. Hocamıza böyle bir haberi vermenin bir manası olabilir mi? Bırakın Hâfız İsmâil Biçer 'i, sıradan bir insanı, sevdiği bir insanı bile, yataktaki insana "hocam, böyle böyle oldu" demek, hocamızın da durumunun değişmesine, hele hele Hâfız İsmâil Biçer abi ile ilgili bir haberi... Bence doğrusu yapıldı. Haber verilmedi ve hocamızın haberi olmadan bir yıl sonra o da vefat etti.

Soru 3:

Yaş itibarıyla sizden büyük olsa da aynı hocadan ders alma ve öğrencilik arkadaşlığınız vardır. Ve beraber muhtelif programlar icra etmişsinizdir. Şahsiyeti, arkadaşlığı, anılarınızdan anlatır mısınız?

Cevap 3:

Ben, tanıdığım ve hatırladığım kadarıyla, hasekide vs. daha yakın arkadaşları-arkadaşlığı olabilir. Sadece hocamızla olan derslerinde arkadaşlığım vardır. İmamet hizmetinde, kendi gün ve nöbetinde, ciddi bir hoca efendi idi. Ciddi bir insandı. Tahmin ediyorum müezzin arkadaşlarıyla anlaşmış olması hasebiyle –tahmin ediyorum- kendi nöbetinin yalnız öğle ve ikindi namazlarına gider, diğer vakitleri müezzinler idare eder idi. Ama tahmin ediyorum, tashih gerekebilir bu söylediklerime... Akşam ve yatsıya gittiğini görmedim ve duymadım. Ama camide bir kayıp yok. Arkadaşlar idare ediyorlardı.

Öğlen vakti gelir namazı kıldırır, aşr-ı şerîfini okur, namazdan sonra öğrencisi varsa okutur, ikindiyi kıldırır, aşr-ı şerîfini okur, öğrencisi varsa okutur. Ekseriyet manzara bu idi. Bizim hocamız da böyleydi. Ben kendisine altmış yaşında iken intisap ettim. Son otuz senesini bilirim. Hocamız da öyleydi. Çünkü evi uzaktaydı. Müezzinler idare ederdi. Ayıp-kusur değil. Çünkü Beyazıt Camii'nin fazla cemaati de yoktur. Akşam, yatsı ve sabah cemaat 'ke en lem yekûn'... Mesken olmadığı için. Ama öğle ve ikindi cemaat vardır. Öğle ve ikindide önce hocamızla şereflenirdi cami, hocamız cami ile cami hocamızla... Daha sonra Hâfız İsmâil Biçer 'de aynı şekilde devam ettirdi.

Ciddiyeti vardı. Duruşu vardı. Olduğu gibi bir insandı. Tabasbusu sevmezdi. El etek öpmeyi sevmezdi. Tırnak içinde yağcılık olan vs. hayır,

sevmezdi. Çekinmezdi son söylenecek sözü ilk defada söylerdi. Doğruyu söyleme babında sert bir mizacı da vardı. Herkese değil tabi.

Davetlere giderdi. Diyanet'in davetlerini ihmal etmezdi. Kur'ân okuma adına...

Çevresiyle arkadaşlarıyla hukuku iyiydi. Sevilirdi. Sıklıkla programlara giderdi. Tabi ki, sevilen, beğenilen bir okuyucu olarak davetlere giderdi. Ama mihrabıyla, tilâvetiyle, bulunduğu konum ile bağdaşmayacak, yakışmayacak davranışları asla söz konusu değildi.

Hayatı severdi, yaşamayı severdi, Allah için sözünde dururdu. Hocamızla olan dünyasından çok kazandı. İlim-bilgi için değil. Hâl adına, dikkatli olma, ciddi olma, sözünde durma vs. Hocamız hepimiz için örnek, ama kim ne kadar almış onu Allah bilir... Böyle bir şahsiyete sahipti.

Benimle olan hukuku şöyleydi. Beni farklı sevdiğini bilirdim. Çünkü tanırırdı bizi. "İslam ve Toplum" programında danışmanlık yaptık. Hâfızları biz seçerdik, beğenirdik; kim okusun kim okumasın... Orada mesela bana karşı "Fatih Hoca başkadır"... Bir defasında tevazuu sebebiyle, okuma sırası bana gelmişti; cübbemi o giydirmişti. "Fatih hoca başkadır" dedi.

Televizyon programlarında sıklıkla beraber olduk. Kur'ân-ı ilk ben veya ortalarda okurdum. Son Kur'ân-ı o okurdu. Mesela beş kandil gecesinin üç veya dördünde beraberdik. Yurtdışı programlarımız da oldu. Mesela Bosna Hersek'e gittik. Yurt içinde de birkaç defa mevlit programlarına gittik.

Hocamızın talebeleri olarak böyle hukukumuz olmuştu. Severim, sayarım, takdir ederim ama ben farklı takdir ederim. Bu sözümünden de herkes neyi kastettiğimi anlar.

Soru 4:

Hâfız İsmâil Biçer 'in mihrâbiyeleri hakkında neler söylemek istersiniz;

- Mihrâbiyeleri nasıldı?
- Tecvîdli okuyuşu nasıldı, temsili okuyuşu nasıldı. Aşr-ı şerîf seçimi nasıldı?
- İstanbul tavrı ve mûsikî tavrı nasıldı?
- Fem-i muhsin idi diyebilir misiniz?

Cevap 4:

Rahmetli Hâfız İsmâil Biçer ağabeyimiz mûsikî dünyası olan birisiydi. Bu mûsikî bilgisi kulak dolgunluğu ve yeteneğiyle midir; bunlara ilave bir artı çalışması ile midir, bir ara konservatuvar sözleri vardı ama bilemiyorum. Okulunu yarıda bıraktığını, ya da biz böyle duyduk da okumadığını...

Ama birçok okuyucuda olmayan bir mûsikî altyapısı, kulak hassasiyeti ve birikimi vardı. Şimdi ses güzelliği ayrı bir şey, ama bir altyapı olması çok çok ayrı bir şey... Yani ben bugünkü okuyuculara söylediğimi ondan hareketle söylemeye çalışayım. Profesyonel bir okuyucu "eûzu-besmele" ile tilâvet ettiği aşr-ı şerîfin seyri içerisinde sonuna kadar, "sadakallahul azim"a kadar bir plan dâhilinde okur. Profesyonel okuyucu budur. Artı profesyonel okuyucu, aşr-ı şerîfler üzerinde hem seçerek çalışır hem de antrenman yaparak çalışır. Mesela ben bugün duyuyorum, bazı gençleri seviniyorum. Aferin diyorum. Evlerinde stüdyo kurmuşlar. O bizim bildiğimiz meşhurlar. Beğendiklerimiz, hepimizin beğendiği... Ne güzel bir şey. Mesela bir aşr-ı şerîfi diyelim ki on defa dinliyor. Sonra onun üzerinde çalışıyor. Alabildiğini alıyor, kimi beğeniyorsa artık... Ona biz karışmıyoruz ve ondan bir hulasa, bir hâsıla elde ediyor. Hâfız İsmâil Biçer abide bu altyapı vardı. Bu profesyonel anlayış, bu çerçevede işe başlama... Bir mühendis gibi, önce plan proje, sonra temel sonra bina... Ama bugün birçoğu sesi güzel diye hemen bina yapmaya başlıyor. Altyapı yok, plan yok, proje yok... Hangi makâmdan okuyacağım. Aşr-ı şerîfe nasıl başlayacağım. "eûzu-besmele", kararım nasıl olacak, hangi seyr ile devam edeceğim, nerede duracağım, nereden başlayacağım, nefesim nereye kadar yeter hesap-kitap yaparak okumak başkadır, öyle sellemehu-s

selam, rastgele, ben okuyorum arkadaş, sesim de güzel, nefesim de var... Hayır. Bu profesyonel okuma değildir. Anlatabildim mi? Öyle bir altyapısı vardı. Hazırlık yaptığına inanıyorum. Çünkü muhabbeti ve yeteneği vardı. Aşr-ı şerîfleri seçtiğine inanıyorum. O aşr-ı şerîfler o profesyonel çerçevede hazırlık yapmadan okunmaz. Yetenek, ses, nefes, mûsikî altyapısı ve hazırlık...

Beyazıt Camii'nde okuduğu her aşr-ı şerîfinde bir düzen vardır. Bir disiplin vardır. Bir ahenk vardır. Onun için bir neslin okuyuşlarını beğenip örnek aldığı bir kimliğe sahip oldu. Dolayısıyla –Allah rahmet eylesin- “bugün olmadı. Ne alakası var” diyebildiğimiz aşr-ı şerîfi sanki yoktur. Kısa veya uzun... Meyanları kendi gücü nispetinde gâyet mükemmeldir. Dolaştığı makâmı, alt sesleri gâyet ilgilidir. Makamsal geçkilerinde buradan buraya geçilir mi dedirtmeyecek, “maşallah, tam buradan tam olması gereken yere geçti ve karar verdi” denilecek şekilde okurdu. Nefesi de uzundu. Bu profesyonel okumadır. Hazırlık, altyapı, mûsikîye hâkimiyet, ses güzelliği ve de nefes... Bunlarla beraber bizim hocamızdan aldığı temsili okuma... Nerde ne okunur. Nasıl okunur. Firavunun sözünün geçtiği âyetlerde bağırma olur mu? İnkâr âyetlerinde çağırmak olur mu? Mesela nerde hüznü eda-ses, nerde tahvil-i eda – tahzil-i seda... Hocamıza intisabından sonra, hocamızın yönlendirmesi ve verdiği bilgiler ve o ışığın etrafında, katkı üzerine katkı oldu. Asıl İsmâîl Biçer hocamıza intisabından sonra İsmâîl Biçer oldu. Daha oturaklı, daha donanımlı vs. mihrapta hocamızdan kazandığı şeyler oldu. Mihraba geçişi, duruşu, cemaate yönelik telkinleri, ciddiyeti, giyim kuşamı... Bunlar hocamızdan kendisine intikal etmiş güzel hasletler idi.

Cenaze meclislerinde hangi aşr-ı şerîf okunur, düşünlerde ne okunur, cami açılışında ne okunur, ilmî bir konferansta ne okunur... Bunların seçimini yapardı, tabi hocamızın telkinleriyle, işaretleriyle...

Fem-i muhsin konusunda ise şu ana kadar söylediklerimiz zaten onun fem-i muhsin olduğunun zaten en açık delilidir. Fem-i muhsin; yani güzel ağız. Güzel ağız derken dudakları, dişleri, dili değil. O ağızdan ortaya çıkan sesler, nağmeler ve Kur'ân'lar... İşte bunu en güzel şekilde icra eden bir ağıza sahip olduğu için; aşr-ı şerîf seçimiyle, tilâvetiyle, sesiyle, nağmeleriyle, nefesiyle, duruşuyla ve Kur'ân tavrıyla okuma vasfına sahip bir okuyucu

olarak elbette ki mutlak manada fem-i muhsin bir hoca efendidir. Allah rahmet eylesin.

İstanbul'da o dönemler, Anadolu'dan tüccarlar gelir, iş adamları gelir veya gezmeye gelenler "İstanbul'u gezdik, -Müslüman insanları kastediyorum, namaz ehli olanları- Beyazıt Camii'ne gidelim, Abdurrahman Hoca'yı, Hendek'li hoca efendiyi bir dinleyelim. Özel olarak gelir, hoca efendiyi bir veya iki vakit dinler, sonra döner memleketine ve bunu bir yıl boyunca anlatır. Aynı askerlik anısı gibi... Aynı şey rahmetli Hâfız İsmâil Biçer için de geçerlidir.

Beyazıt Camii'ne üniversiteden talebeler, üniversiteden hocalar, özel dinlemeye gelirlerdi. Tabi bu muhrik ses, bu tatlı ses, bu güzel ses, bu güzel tilâvet Müslümanların gönlünde taht kurmasının önemli sebeplerindendir. Yani Müslümanların gönlünde taht kurmasının sebebi hikmeti; okuduğu Kur'ân-ı Kerîm'dir. Allah rahmet eylesin.

Soru 5:

Hâfız İsmâil Biçer gibi okuyucu olabilmek mümkün müdür? Hangi altyapılar-çalışmalar olmalıdır. Tavsiyeleriniz nelerdir.

Cevap 5:

Şimdi ben burada biraz objektif olacağım. Bunların kaydını isterim. Hak meselesidir.

Hâfız İsmâil Biçer gibi olmamak mümkün değil. Niye olunmasın. Bir iş orda onunla kalmaz Hâfız İsmâil Biçer gider, bir başkası gelir, bir başkası gider, daha bir başkası gelir... Eğer öyle olsa Cenab-ı Hak onunla bitirirdi o işi, ama bitirmedi. Bugün mesela Mısır'da; Mısır okuyucuları, eskiler ve yeniler, mesela Kur'an tilâvetini, hakkıyla tilâveti; Mısır'lı okuyucular içinde olduğu kanaatini taşıyorum. İstanbul tavrının temsilcileri olarak görüyoruz. Ne dereceyiz onu ben bilemem. Dinleyenler söyler. Ama bugün Allah'ın kelamını gerçekten -mesela hocamızın da çok takdir ettiği Mısırlı okuyucular vardır, dostları da vardır-... Bugün Mısır'da el-an torbadan şöyle elli tane sağlam güzel okuyan sayabiliriz. En az elli tane sayarız. Ama falan gelir filan gider... Filan gider falan gelir... Hani, her şey onunla gitti demek yanlış olur. Allah o zaman

ikramı onunla baki kıldı. Kapıları kapattı. Başka kuluna bunu vermeyecek. Böyle bir şey olur mu? Hayır, belki daha güzelleri gelecek. Daha iyileri gelecek. Onu Allah bilir.

Hâfız İsmâil Biçer gibi okumak için yetenek şart. Yeteneği olmayana elli sene eğitim versen olmaz. Yetenek dediğimiz ses, nefes, mûsikî altyapısı, heves, taklîden dinleme, her okuyucu mutlaka, Hâfız İsmâil Biçer de dâhil, Abdurrahman Gürses Hocamız da dâhil, bilmem kim de dâhil taklit ederek işe başlar, taklit ile devam eder ama bir gün kendisine ulaşır. Şuradan şu deseni aldım, buradan bu deseni aldım, oradan bu rengi aldım ama artık kendime mâl ettim. Hâfız İsmâil Biçer 'in okumalarında, tilâvetin o seyri içinde, nağmelerde Arap tavrı da vardır. Ama hâkim olan İstanbul tavrıdır. Anlatabildim mi? Mesela bizim hocamızda Arap ve Türk tavrı imtizaç etmiştir. Çünkü çok dinlerdi. Hatta söylerdi. "Falan muhteşemdir, filan muhteşemdir"...

Geçmişte, Hâfız İsmâil Biçer ve öncesinde okuyucular elbette olmuştur ama bence günümüzü geçmişten daha zengin görüyorum. Bu yarışmalar ve diğer programlar gençleri, hani mantar misali ortaya çıkmasına vesile oldu. Bu bakımdan o yarışmalar güzel oldu. Başka yönleriyle ilgili söylenecek sözler olabilir. Bugün bakıyorum kırk-elli tane gâyet güzel okuyan çocuklar var. Demek ki oluyor. Bizim dönemimiz bu kadar değildi. Belki vardı ama gün yüzüne çıkmamıştı. Bu ekran, bu televizyon belki internet sayesinde... Yoksa o orda kaldı. "Onun gibi kimse olmaz" bu cümlemin altını çiziyorum. Öyle bir şey yok. Ahmet gider, Mehmet gelir, Mehmet gider Selami gelir, Selami gider bilmem kim gelir... Ama o kendi bulunduğu dönemde bir değerdi. Ve örnek bir değerdi. Bir nesli tilâvetleriyle besleyen, taklit edilen bir hoca efendiydi. Allah rahmet eylesin.

- **Hâfız Ramazan PAKDİL¹⁴² İle İnternette Yaptığımız Röportaj**

Giris:

Ramazan Pakdil Hocam hürmetler, Allah sizlere sağlık afiyet versin.

Hâfız İsmâil Biçer 'in Bazı Kur'ân Tilâvetlerinin Makamsal Analizi adlı tez çalışmamızın kapsamında, sizin ilminizden de istifade etmek istiyoruz. Bu anlamda sizlere müracaat ediyoruz.

Soru 1:

Hâfız İsmâil Biçer ile beraber nice meclislerde bulundunuz ve Kur'ân-ı Kerîm okudunuz.

Kur'ân okuyuşuyla ilgili aşr-ı şerîf seçimi nasıldı?

Temsili okuyuşu nasıldı?

Tecvîdli okuyuşu ne derecedeydi, fem-i muhsin'di diyebilir misiniz?

Cevap 1:

Aziz kardeşim, ilk soruyu cevaplıyorum.

Hâfız İsmâil Biçer ile aramızda 1-2 yaş farkı var. Bildiğim kadarıyla o 1947, ben ise 1948 doğumluyum. Akran sayılırız, fakat İstanbul'a o benden önce geldi. Rahmetli Hasan Akkuş Hoca Efendi Göynük'e gittiğinde Hâfız İsmâil Biçer 'i Hoca Efendi'ye dinletmişler, "hocam böyle bir talebe var ne yapalım" demişler, hoşuna gitmiş, bu çocuğu İstanbul'a gönderin demiş, bu talebeyi ben okutayım ilgileneyim demiş. Ailesi de göndermiş. Hoca efendi bu talebeyi evladı gibi sevmiş, hatta arkadaşlarının ifadesiyle "çanta gibi yanında taşırdı" diyorlar. Yani gittikleri yerlere götürür, okumalarına götürür, efendim meclislere götürür orada da okutur hatta onun hanım cemaati çokmuş,

¹⁴² Haseki Eğitim Merkezi Kiraat Bölümü Hocası, (20.07.2020)

hanımlara okumaya gittiğinde Hâfızın harçlığını da verin dermiş, ona da ayrı zarf istermiş, böyle bir tarafı da varmış. Allah rahmet eylesin.

Böyle yetiştirmiş, yanında çanta gibi taşımış, gittiği yerlerde okutmuş, aynı zamanda tabi derslerini de vermiş. Böyle yalnız taşıma değil, okutmuş, yanında da götürmüş, gittiği yerlerde de okutmuş, ondan tâlim, tashîh-i hurûf okumuş Hâfız İsmâil Biçer. Ben İstanbul'a geldiğim yıllarda Kur'ân-ı Kerîm okumak için televizyona yeni çıkmaya başlamıştı. Güzel okuyordu. Tatlı okuyordu. Zaten ilk dinlemelerimizde düzgün bir tilâvet, düzgün bir ağız, tecvîdler ölçüler gâyet güzel... İntibamız böyleydi. Bu arada Hâfız İsmâil Biçer askere gitti, geldi. Hocamız da bizi mezun etti ve aynı yıl 1979 senesinde emekli oldu. Hâfız İsmâil Biçer askerlik görevinden geldiğinde bizler de Haseki Eğitim Merkezi'nde asistan hoca olarak görev yapmaya başladık. Hocam Beyazıt Camii ile ilgisini kesmedi. Arada bir gidermiş. Bir keresinde Hâfız İsmâil Biçer mihrapta görmüş, Kur'ân-ı'nı dinlemiş, o da hocamızı görmüş tanışmışlar. Ona iltifat etmiş "güzel okuyorsun maşallah" demiş. Hâfız İsmâil Biçer de "hocam ben Hasan Akkuş'tan okudum ama ben sizden kırâat okumak istiyordum. Geç mi oldu artık bilemiyorum, siz de emekli oldunuz" deyince Abdurrahman Gürses Hoca Efendi de " ilmin geçi olmaz. Okumak istiyorsan program yapar hemen başlatırız. Senin ağzın düzgün, tilâvetin güzel hemen başlatırız" "olur mu hocam" "olur"... Ve böylece Hâfız İsmâil Biçer hocamızla 1980 yılında tanıştı. Çünkü 1980 yılında 2.dönem öğrencileri kırâat okumaya başladı. Biz de asistan öğretici olarak görev yapmaya başlamıştık. Hâfız İsmâil Biçer de hocamızdan kırâat okumaya başladı.

Hocamıza gelmeden önce Hasan Akkuş'tan aldığı ağız güzeldi, düzgündü tavrı güzeldi, sesi fevkalade güzeldi. Dolayısıyla televizyonlara çıkıyordu. Hocamızdan da kırâat okumaya başlayınca güzelliğine güzellik kattı. Ölçüleri daha da oturdu. Kırâat ilmine vakıf oldu. Hocamızdan aşere ve takrîb ilmini, hocamızla program yaparak bazen Beyazıt Camii'nde bazen Nuruosmaniye Camii'nde bazen de hocanın evine giderek eğitimine devam edip aşere ve takrîb ilmini tamamladı. Beyazıt Camii'nde icazet merasimi yapıldı. Ben de fakir, cemiyetinde bulundum. İcazetini aldı. Dolayısıyla Hâfız İsmâil Biçer tavrıyla, sesiyle, tecvîdiyle, ölçüleriyle hem Hasan Akkuş Hoca Efendi'nin hem de Abdurrahman Gürses Hoca Efendi'nin ağzını ve tavrını aldı. Dolayısıyla Hâfız İsmâil Biçer 'in talimi, tecvîdi, kırâatı mükemmeldi. Pek

kırâat okutmadı ama tâlim okuttu. Öğrencileriyle program yaparlardı. Teyple gelirdi. Derslerini okutur, hatalarını kaydettirir ve bu hataları düzeltin gelin derdi. Böyle tâlim okuturdu.

Hocamız Haseki Eğitim Merkezi'nde ilk iki dönem tâlim okuttu. Bu arada Hâfız İsmâil Biçer kırâat okumuş, icazet almış oldu. Hocamız onun ağzını-okuyuşunu beğendiği için 3. Dönemde Hâfız İsmâil Biçer 'i Haseki Eğitim Merkezi'ne talim hocası olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'na teklif etti. Diyanet İşleri Başkanlığı da bu teklifi kabul etti. Bu itibarla haftada bir gün Haseki Eğitim Merkezi'ne tâlim derslerine gelirdi. Dolayısıyla Hâfız İsmâil Biçer 'in tâlimi, tecvîdi mükemmeldir, kırâatı da mükemmeldir. Ama kırâat okutması yönünde bir şey diyemem. Okutması lazımdı. Ama kırâat okutmadı. Herhalde yoğunluğundan dolayıdır. Çünkü kırâat ayrı bir yoğunluk isteyen ilimdir. Bildiğim kadarıyla "Kırâat okutma yönünden ağırlık veremem, talim okutma yönünden ağırlık verebilirim" düşündüğündendir. Bir iki kişiye kırâat başlattıysa da cemiyet yapmadı. Zannediyorum hocamıza havale etti. Onlar da hocamızda veya başka hocalarda kırâat okumalarını tamamladılar.

Hâfız İsmâil Biçer 'in tecvîdi, tâlimi, okuması, tavrı yerli yerindeydi. İstanbul tavrı okur, ama yalnız İstanbul tavrı değil, güzel tavırları da kendine alır, kendinde mezc eder, yeri geldiği zaman o tavırları kullanırdı. Mesela Hâfız İsmâil Biçer 'in bazı nağmelerini dünya Kur'ân birincisi Mısır'lı Rukiye Hanım nağmeleriyle çok benzeştiğini ve örtüştüğünü görürüm. Demek ki Hâfız İsmâil Biçer yalnızca Türkiye'de ki güzel okuyan Hâfızları değil, dünyada da güzel okuyan Hâfızları dinliyor. Bayan- erkek güzel nağmeleri, hoşuna giden nağmeleri kendine alıyor, onları kendine mezc ediyor.

Bir arının çiçek tozu alıp kendinde mezc edip bal yaptığı gibi kendi tavrını dünya çapındaki meşhur hâfızların okuyuşlarından mezc ederek oluşturuyordu. Çok güzel nağmeler yapardı. Bu güzel nağmeler dünya çapında okuyucuların nağmeleri idi. Gerek Türk, gerek Arap, gerek doğulu ve gerek batılı güzel nağmeleri Hâfız İsmâil Biçer alıp, kendinde mezc etmesini ve tilâvetine dökmesini bilen usta bir okuyucuydu. Ben Hâfız İsmâil Biçer 'i böyle bilirim.

Temsili okuma manaya uygun okumak demektir. Manaya uygun okumaya çalışırdı. Bir meclise gittiği zaman nereyi okuyacağını iyi seçer,

oraya çalışır ona göre seslendirmeye çalışırdı. Bizim eski haseki müdürü Dr. Durak Pusmaz hoca -şu anda hasta Allah şıfa versin- diyor ki; bir yerde okuyacağı zaman öncesinde buralarda olup benimle grşrse “falan yerde bir aşır-ı şerıf okuyacağım. şurayı okumayı düşünüyorum. Manası nasıldır? gibi mana ve tefsir yönünden müracaat eder, ben de bildiklerimi söylerdim. Manaya göre okumaya, temsili okumaya dikkat ederdi.” Dediğini hatırlıyorum.

Temsili okuma yalnız manayı düşünerek okumak değil, gerekli yerlerde sesi yükseltme, sesi alçaltma, ses vurgusu gibi bunlara da dikkat ederek okumadır. Aynı zamanda manaya göre de okumadır. Temsili okuma budur. Bunlara da riâyet ederdi. Ala kaderi-l imkn - mümkün olduğu kadar...

Hâfız İsmâil Biçer fem-i muhsin idi. Çünkü fem-i muhsin olmasa Abdurrahman Efendi gibi bir kırâat stadı, Reışlcurr bir zat onu Haseki Eğitim Merkezi’ne talim hocası olması için teklif etmez; Hocamızın ve Diyanet İşleri Başkanlığı’nın tensipleriyle bu mevsuktur. Belgelidir.

Hâfız İsmâil Biçer in ufak-tefek hataları olabilir. Benim yok mu? Benim de olabilir. Bir anlık dalgınlığımıza gelmiş olabilir. Bir dudak hareketini kaçırmış olabilirim. Bir ly kaçırmış olabilirim. Dolayısıyla Kur’ân karşısında hepimiz aciziz. Bilinen bir söz vardır; Hâfız İsmâil Biçer ‘in de talebelerine söylediği bir söz “Kur’ân mciz okuyan aciz” sözüne bir ilave daha yapıyorum. Kur’ân mciz okuyan aciz okutan da aciz. Biz okutuyoruz senelerdir. Ben kırk yıldır kırâat okutuyorum. Hiç kaçağın yok mu? Olabilir. Bir dalgınlığıma gelmiş olabilir. Bir şeyler kaçırmış olabilirim. Dolayısıyla Kur’ân karşısında hepimiz aciziz. Kur’ân mciz okuyan aciz okutan da aciz diyorum. Birinci sorunuzu böylece tamamlamış oluyorum.

Soru 2:

Reışlcurr Abdurrahman Gürses Hoca Efendi’nin öğrencileri olmanız itibariyle neler söylemek istersiniz. Hâfız İsmâil Biçer ‘in yaşadıkları elim trafik kazasının ve vefatının hocanıza bildirilmemesini anlatır mısınız?

Cevap 2:

Kıymetli kardeşim; bu sorunuzun cevabı olarak, Hâfız İsmâil Biçer ile birçok cemiyetlerde bulunduk. Okuduk. Hatta TGRT mukabelesine beraber katıldık. Beş kişiydik. Değişik zamanlarda da TGRT mevlit programlarına katıldık. Hâfız İsmâil Biçer ile birçok teşriki mesaimiz vardır. Kur'ân okuma, aşr-ı şerîf okuma, cemiyetlerde okuma yönü itibariyle teşriki mesailerimiz vardır. Hatta samanyolu tv de de mukabele okuduk. O zamanlar fetö mevzusu yoktu.

Elim trafik kazasının hocamıza duyurulmamasıyla ilgili şunları söyleyebilirim.

Trafik kazasını ben öğrencilerimden duydum. Çok üzüldük. Balıkesir'e bir mevlit programına giderken trafik kazası geçirmişler. Allah rahmet eylesin. İki tane meşhur Hâfızımızı kaybettik. Bu elim hadisenin hocamıza neden duyurulmadığını soruyorsunuz sanırım. Hocamız o günlerde hastaydı. Hâfız İsmâil Biçer 'i de çok severdi. Evladı gibi severdi. Abdurrahman Efendi hocamızın insanlara, özellikle huffaz-ı kirama sevgisi, talebelerine sevgisi, Kur'ân tilâvetindeki ve kırâat hizmetindeki başarılarına göre idi. Yani ben hocamızın kırâatteki ilk talebelerindenim. Hasekideki ilk talebelerindenim. Rahmetli Biçer dediğim gibi bizim hasekideki hocalık yıllarımızda tanıştı ve kırâat okumaya başladı. Ama hoca efendi kimi en çok severdi diye bana sorsanız; derim ki Hâfız İsmâil Biçer 'i en çok severdi. Niye? Hâfız İsmâil Biçer 'in okuyuş tarzı, tavrı, tilâveti, sesi, edası, icrası hepimizden üstün olduğu için hocamız onu en çok severdi. Sonra böyle derecesine göre Kur'ân tilâvetine ve kırâat hizmetinde kim daha başarılı ise ona göre hocamızın yanında sevgi yönünden bir derecesi vardı. Şimdi Hâfız İsmâil Biçer 'in bu derece, hocamızın yanında bir numara, hatta Türkiye çapında bir numara olması ve böyle bir kazaya düşer olması, takdir edersiniz ki hepimizi üzdüğü gibi hocamızı da ziyadesiyle üzerdi. Dolayısıyla bunu hocamıza duyurmayalım demişler. Duyurulmadı. Hâfız İsmâil Biçer in vefatı hocamıza duyurulmadı. Üzülmesin, hastalığı daha kötü olmasın. Stresten, sıkıntıdan dolayı hastalığı başka yöne evrilmesin diye duyurulmadı. Benim bildiğim kadarıyla hocamız vefatına kadar bu elim haberi duymadı. Duyurulmamasının sebebi bundandır.

Soru 3:

Haseki eğitim merkezinde beraber öğreticilik yaptınız, öğreticiliğiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz.

Cevap 3:

Sevgili kardeşim; Hâfız İsmâil Biçer öncelikle iyi bir okuyucuydu. Sonra da iyi bir talim okutucusuydu. Bakınız kırâat okutucusu değildi. Herhalde bazı çekinceleri vardı. Kırâat okutmadı. Kırâat okutmadı ama vefatına kadar talim okuttu. Haseki Eğitim Merkezi'nde de okuttu. Camide de okuttu. Şimdi hasekideki derslerine biz katılmazdık. Aynı öğrencilere biz kırâat dersleri okuturduk, o da talim dersleri okuturdu. Öğrencilerden edindiğimiz izlenim, Hâfız İsmâil Biçer 'in talim dersini çok incelediği, ince eleyip sık dokuduğu, dudak talimine uygun okuttuğu, ölçülere, maharici hurûf – sıfatı hurûfa hassasiyetle riâyet ettiği ve ettirdiği konusunda talebelerinin takdirkâr ifadelerini duyardım. Hâfız İsmâil Biçer 'in talim okutuculuğu yönüyle iyi idi. Yani güzel bir okuyucu ve güzel bir talim okutucusu idi.

Soru 4:

Beyazıt cami mihrâbiyelerinde dinleyici yoğunluğu hakkında neler söyleyebilirsiniz.

Cevap 4:

Muhterem kardeşim; Beyazıt Cami mihrâbiyeleri olarak devamlı takipçisi değildim. Mesaim gereği devamlı gidemezdim ama fırsat buldukça giderdim. Hâfız İsmâil Biçer mihrâbiyeleri terk etmezdi. Mutlaka mihrâbiye okurdu. Ve güzel okurdu. Cemaati gaşy ederdi. Benim izlenimim caminin akustiği güzel, mikrofonu da güzel kullanırdı. Mihrâbiye, dinleyenleri doyururdu. Şu mihrâbiye bitmesin derdiniz. O kadar güzel okurdu. Dolayısıyla her biri birbirinden güzel denebilir. Zaten Kur'ân okuyuculuğunda her mihrâbiye farklıdır. Çünkü insanın o anda ki halet-i ruhiyesi, sesi, tavrı her an farklıdır. Dolayısıyla her mihrâbiye birbirinin tıpatıp aynısı değildir. Onun için her mihrâbiyesi birbirinden güzeldi diyebiliriz. Bu güzelliği de ancak güzeldi

tabiriyle ifade edebiliriz. Aynen şuna benzer; bal çok tatlıdır. Nasıl bilinir bu tat? Tadarsınız öyle bilinir. Rahmetli Hâfız İsmâil Biçer in Beyazıt mihrâbiyeleri ancak dinleyerek tadılır, hissedilir, zevkine varılır diyebiliriz.

Soru 5:

Hâfız İsmâil Biçer denilince aklımıza hep Kur'ân-ı Kerîm okumak geliyor. Hayatında başka nelerden bahsedebilirsiniz. Arkadaş çevresi- sosyal faaliyetleri -cami görevlisi arkadaşları muhabbeti- diğer cami görevlileriyle muhabbetleri – diyanet camiası dışında sosyal hayatı vs.

Cevap 5:

Kıymetli kardeşim;

Hâfız İsmâil Biçer in arkadaşlığı iyi bir kimseydi. Böyle gururlu, kibirli, insanlara tepeden bakan, ben Türkiye'nin bir numaralı hâfızıyım gibi gurur kibir taşıyan hali yoktu. Arkadaşlar arasında mütevazı idi. Hoş sohbetti. Gerek cami görevlileri arasında, gerekse diğer cami görevlileri arasında uyumu, sohbeti iyiydi. Mütevazı idi. Hoş sohbetti diyebilirim.

Genellikle Hâfız İsmâil Biçer i biz Kur'ân okuyan, güzel Kur'ân okuyan, güzel Kur'ân okutan bir hoca olarak biliyoruz-bilinir. Ancak Hâfız İsmâil Biçer yalnız Kur'ân okuyan değil aynı zamanda güzel mevlit okuyan, güzel kaside okuyan bir Hâfız-ı kelam idi. Hâfız İsmâil Biçer mûsikîye vakıf bir insandı. Mûsikîyi kimlerden meşk etmişti onu bilmem. O konuyla ilgili derin bilgim yok ama Hâfız İsmâil Biçer okuyuşu mûsikîye vukufunu gösteren bir okuyuştu. Dolayısıyla siz araştırırken onun kimlerden mûsikîyi meşk ettiğini öğrenirsiniz.

Hâfız İsmâil Biçer yalnız Kur'ân-a güzel okumakla kalmaz, mevlîd-i şerîfi de güzel okur, güzel kaside de okurdu. Ama hocamız birinci planda ehli Kur'ân olduğu için genellikle Kur'ân okurdu ve meclislerde genellikle Kur'ân okutulurdu.

Rahmetli Abdurrahman Gürses hocamın bize olduğu gibi ona da bir tavsiyesi olmalı ki; kaside ve mevlidi fazla okumazdı. Abdurrahman Gürses hocam bize derdi ki; evladım gittiğiniz meclislerde kadro müsaitse siz mevlit veya kaside okumayın. Siz Kur'ân okuyun. Siz ehl-i Kur'ân'sınız. Siz

Kurrâ'sınız. Dolayısıyla size Kur'ân okumak daha uygun düşer. Hatta mûsikîye fazla dalmayın. Mûsikîye fazla dalarsanız Kur'ân ölçülerinden kaymalarınız olur. Mûsikînin seyri ayrıdır. Kur'ân'ın ve kırâatın seyri ve ölçüleri ayrıdır. Burada dikkat edeceğiniz şey Kur'ân'ın ve kırâatın ölçüleri, tecvîd ölçüleridir. Bunları ön plana almalısınız. Mûsikî bunun peşinden gelmeli. Mûsikîyi öne alır Kur'ân'ı mûsikînin peşine takarsanız mûsikî ağırlıklı Kur'ân okumuş olursunuz ama zaman zaman Kur'ân'ın seyrini, Kur'ân'ın ölçülerini, Kur'ân'ın tecvîdlerini, Kur'ân'ın mahreç ve sıfat farklılıklarında kaymalarınız, sapmalarınız, ölçü bozukluklarınız olur. Dolayısıyla buna dikkat edin. Mûsikîye fazla dalmayın. Mûsikîyi derinliğine bilin-bilmeyin ama mûsikîyi Kur'ân ve kırâat ölçülerine tabi kılın. Kur'ân'ı mûsikî ölçülerine tabi kılmayın. Derdi.

Rahmetli Hâfız İsmâil Biçer 'e zannediyorum onu önerirdi. O da meclislerde genellikle Kur'ân okur, mevlitlerde genellikle Kur'ân okurdu. Ama zaman zaman nadiren de olsa Hâfız İsmâil Biçer 'in -kayıtlarda da vardır- mevlit okuyuşu da vardır. Kaside okuyuşu da vardır. Güzel ezanları da vardır. Ama dediğim gibi nadirattandır.

TGRT mukabelelerimizde hocam bir de ezan okusanız dedi. Orada Hâfız İsmâil Biçer 'e bir de -zannediyorum sabah ezanı- ezan okuttular. Hâfız İsmâil Biçer 'in ezanı da güzeldir. Allah rahmet eylesin. Mekânı cennet olsun. Sizlere de başarılar diliyorum.

Aklımda kalan, hâfızamda kalan bilgi kırıntılarım bu kadar... Kolaylıklar diliyorum, başarılar diliyorum. Allaha emanet olunuz.

- **Hâfız Recep Çalışkan¹⁴³ İle İnternetten Yaptığımız Röportaj**

Giris:

Recep Çalışkan Hocam Hürmetler, Allah sizlere sağlık afiyet versin. Kırâat öğreticiliği yapıyorsunuz ve bunu öğrencilerinizin mahalline giderek yapıyorsunuz... Ne büyük bir hizmet... Rabbim nice Kur'ân hizmetlerinde muvaffak kılsın ve niyetlerinizin daha güzelleriyle mukabele etsin.

Hâfız İsmâil Biçer 'in Bazı Kur'ân Tilâvetlerinin Makamsal Analizi adlı tez çalışmamızın kapsamında, sizin ilminizden de istifade etmek istiyoruz. Bu anlamda sizlere müracaat ediyoruz.

Soru 1:

Hâfız İsmâil Biçer ile nasıl tanıştınız? Sizi ondan ders almaya götüren sebepler nelerdir? İki yılı aşkın süre Beyazıt Camii'nde tashîh-i hurûf dersleri aldınız. Neler söylemek istersiniz?

Cevap 1:

Güzel dilekleriniz ve dualarınız için Allah razı olsun. Âmin diyorum. Bu güzellikleri sadece şahsıma değil, sizler için de ve bütün İslam'a hizmet yolunda azim ve niyet içinde olan bütün kardeşlerimiz için de, onlar adına da âmin diyorum. Hâfız İsmâil Biçer Hoca Efendi'den iki yılı değil, üç eğitim-öğretim yılı ders okudum. İzmit'ten gittim, geldim.

İstanbul İmam Hatip Lisesindeki talebeliğimiz yıllarından beri, İsmâil Biçer 'i Beyazıt Camii'nde, hatta Beyazıt Camii'ne gelmeden önce Edirnekapi Camii'nde müezzinlik yapardı. Orada iken ezanlarını dinlerdik, bazen aşr-ı şerîflerini dinlerdik. Daha sonraki yıllarda geldi Beyazıt Camii'ne... Onun

¹⁴³ İmam Hatip Meslek Dersleri Öğretmeni ve Kırâat Öğreticisi

okuyuşları, radyo ve televizyonlardaki Kur'an okumaları bizi son derece etkiliyordu. Hatta şöyle söyleyeyim; onun Kur'an'ını, onun tavrını dinledikten sonra, yani diğer kişilerin okuyuşlarını artık benim nezdimde gölgede bıraktı desem daha isabetli olur. Hocamız o kadar tatlı okuyordu ki, adeta kalbimize işliyordu. Nefes almadan dinliyorduk onu. Televizyonda kandil gecelerinde (o zamanlar sadece TRT kanalı vardı) ne zaman çıkacak bilmiyoruz, bazen en başta çıkar, bazen en son çıkardı. Televizyon karşısında ha çıktı ha çıkacak onu beklerdik. Önceden haberimizin olması da mümkün değil. Bakardık televizyona. Çoğunlukla da çıkardı. Bazen çıkmadığı da olurdu ama sonuna kadar bakardık-beklerdik.

Bu sadece benim için değil, belki de benim gibi binlerce insan bilirim. İsmâil Biçer okumaya çıkacak diye beklerlerdi. O kadar tesirli, o kadar teshir(etkisi altına alma) edici bir tilâveti vardı.

Biz de kendimizi bu Hâfızlık yolunda, imam hatip yolunda, dini tahsil yolunda bulunca dedik ki o kadar Kur'ân-ı güzel okuyan insandan istifade etmemiz lazım. Nasıl okuyor, bu ne tatdır, bu ne lezzettir, tecvîdleri bu kadar güzel nasıl uyguluyor... Kendisinden ders almak adeta bizim böyle bir idealimiz- bir umudumuz haline geldi. Fakat ilahiyatı okurken buna pek zaman bulamadım. Çünkü hem Gebze'nin bir köyünde imamlık yapıyordum. Hem Marmara İlahiyat 'ta okuyordum. Müftülüğe, cemaate ve okulda-hocalara karşı sorumluk var. Cuma günleri okula gidemiyoruz. O günün dersleri geri kalıyor. Çok telaşeli çok yoğun... Görev yerim okuluma da yakın olmadığı için gidemedim. Çok zahmetli talebelik yıllarımız oldu. Hâfız İsmâil Biçer 'den ders almak içimizde böyle bir ukde bekliyor...

1989 senesiydi. Askerlik görevi sonrası Gebze merkezde imamlık yapıyorum. Diyanet görevlisi olarak hac görevinde bulundum. Hâfız İsmâil Biçer 'e derse giden arkadaşlardan biliyordum ki; O, okunan dersleri ses kaydına aldırırdı. Ben 1995'te derse başladım ama 1989'dan bahsediyorum. Hac görevindeyken Mekke'den sırf İsmâil Biçer 'e derse gideyim diye kaliteli bir marka bir kayıt cihazı almıştım. Cihaz evde bekliyor...

İlahiyat ve askerlik vs bitti. Niyetim Hâfız İsmâil Biçer 'e derse gitmek. Hatta Haseki Eğitim Merkezi'nde eğitim almak istiyorum. Hem kırâat hem ihtisas -okumak azmindeyim- üç yılda bir sınavlar yapılıyor. Görev yaptığım müftülükteki görevlilere sınav tarihi geldiği zaman benim de haberim olsun diye de tembih etmiştim. Yazı gelmiş. Sınav yapılmış. Bir ay sonra haber veriyorlar. Kaçırdık sınava girişi... Üç yıl daha bekleyeceğim ama sınavı kazanabilecek miyim kazanamayacak mıyım bilmiyorum. Hala Hâfız İsmâil Biçer 'den ders alamadım.

İmamlık görevinden öğretmenliğe geçmeye niyetlendim. Öğretmenlik sınavına girdim. Yeterlilik sınavını kazandım. Tayinimiz çıktı Konya'nın Beyşehir İlçesi'nin Yeşildağ kasabasına... Orada bir lisenin din kültürü öğretmenliğine. Fakat içimde de böyle bir ukde. Neyse...

Gittik evi ayarladık... Geldik Gebze'den eşya yükledik. Gebze'den Konya'ya yolculuk başladı. Gebze'den ayrılırken gayri ihtiyari böyle ağlamaya başladım. Gebze benim köyüm değil, ağlıyorum-neden ağlıyorum, kendimi yokladım. Baktım ki "ya hu ben nereye gidiyorum." hani ben Hâfız İsmâil Biçer 'den ders okuyacaktım. O kaldı İstanbul'da ben ters tarafa gidiyorum diye... Ağlamamın sebebinin bu olduğunu keşfettim. Onun için ağlıyor muşum. Bir de burada şöyle bir durum var. İnsan bir şeyi gerçekten gönülden arzuluyorsa, istiyorsa eninde sonunda, Allah o istediği şeyi ona lütfediyor. Bunu da yaşayarak gördüm. Onu da söyleyeyim artı parantez...

Neyse gittik. Konya'da iki sene kaldık. Oradan Kastamonu İmam Hatip Lisesi'ne geçtik. Orada da iki sene kaldık. 1994'ün sonunda İzmit'e döndüm. Abilerim ve akrabalarım vardı. Onun için İstanbul'a değil İzmit'e geldim. Aile çevresi burada olduğu için... Birazda İstanbul'da yaşamamanın zorluğuyla ilgili. Pek göze alamadım İstanbul'da yaşamayı. Bu sebeplerle İzmit'e geldim. İzmit'te burada imam hatipte öğretmenlik yaparken derse de gitmek... (niyetim hala var)

Bu arada Gebze'nin Tavşanlı Köyü'nde samimi olduğum Recep Çevik adında bir arkadaşım vardı. Oradan emekli oldu. Onlar Hâfız İsmâil Biçer

rahmetliyi ara ara getirirlermiş, cemiyetlerine-mevlitlerine Tavşanlı Köyü'ne. Bir perşembe akşamıydı. Gündüzünden aradı beni. Dedi ki

-Recep Hoca. Bizim köyde cemiyet var. Hâfız İsmâil Biçer Hoca da gelecek. Seni de davet ediyorum. Gel, sana da bir şeyler okutacağım. Hem Hâfız İsmâil Biçer'le seni tanıştıracam" dedi. Ben onlardan kasetlerini alıyordum. Onlar daha önceden derse giden kişilerdi. Hatta ben de derse gitmek istediğimi söylüyordum o arkadaşlara. Hâfız İsmâil Biçer dersine gideyim kayıt yapabileyim diye hac görevindeyken bir kayıt cihazı aldım diye de söylemiştim. Ama önce irtibat kurmam lazım. Bütün bunları bilen arkadaşım bana haber verdi. "Hoca efendi geliyor, sen de gel, tanıştırayım sizi" dedi.

Gittim Tavşanlı Köyü'ne, orada cemiyette bana bir aşr-ı şerîf verdiler. Ben de onun okumuş olduğu kasetlerde bulunan, Beyazıt Cami'de okumuş olduğu bir kırâatini -hatta Beyyine suresiydi, çok hoş bir şekilde okumuştunu aynen, çok sevdiğim için- dinleye dinleye böyle taklit ederek aynen onun gibi okumaya çalıştım Tavşanlı Köyü'nde. Cemiyet bitti. O kendisi geldi. Dedi ki "delikanlı sen neredesin?" Anlattım... İzmit İmam Hatip Lisesi'nde öğretmenim. "Ya, imam hatipte senin kıymetini bilmezler. Sen dedi iyi bir camiye gelsen imam olsan"... Dedim hocam ben Kur'ân eğitimi vermek istiyorum. Yani bu konuda kendimi yetiştirmek istiyorum. "Sen talim okudun mu? Okumuş gibi okuyorsun" dedi. Okumadım dedim. Erenköy'de hâfızlık yaparken, küçükken, çok da işin şuurunda, farkında olmadan. Taklit ederek bir şeyler yapmıştık. Ağzımız kötü değildi ama çok da iyi değildi. "Talim okumuş gibi okuyorsun" dedi... Hocam yok okumadım, o size ait. Ben sizin okuyuşunuzu aynen taklit ettim dedim. Böyle bir güldü...

"Derse gelmek ister misin" dedi. Bugün buraya geliş gayem zaten oydu. Recep Hoca beni sizinle tanıştırmak için buraya davet etti. "Tamam, bak ne güzel... Bir tane kayıt cihazı al" dedi. Hocam kayıt cihazını 1989 senesinde Mekke'den aldım, ders için kayıt cihazı hazır bekliyor dedim. Gülerek "iyi, sen hazır talebesin" dedi. Telefon numarasını verdi bana. "Uzaktan geleceksin, akşamdan bir telefon et" dedi. "Bazen programlarımız olur, ta İzmit'ten boşuna gelmiş olmayasın" diye. Herkese telefonun vermezdi. Ben geç vakit cuma günü akşamdan arar, cumartesi günleri derse

giderdim. Cumartesi günleri camide bulunuyordu. Eğer bir yere gidecekse - nadiren olurdu ama- falan yere gideceğim. Zahmet etmeyiniz falan diye söylerdi. Gelmeyin de demezdi. Zahmet etmeyin derdi. Eğer program yok camide olacaksa "buyurun, inşallah bekliyorum" diye söylerdi. Tanışmamız bu şekilde oldu. Böyle içimizde sürekli bir arzu istek vardı. 1995 senesinin ekim kasım ayları gibi -ekim sonu idi galiba- derslerimize başladık. 1998 senesi -ki zaten kaza geçirip vefat ettiği seneydi. Vefatından iki ay öncesine kadar derslere devam ettik. En son derse gittiğimde daha önce okumuş olmama rağmen o caminin girişinde sağ tarafta müezzinlerin oturduğu yer vardı. Orada dedi ki "Recep Hoca, bize bir 'saf sûresi' okur musun?" Tabi hocam, dedim. Hiç okuyuşumu kesmedi. Sûreyi baştan sonuna kadar okudum. Sonra dedi ki; "artık senin talime gelmene luzum kalmadı, ağzın oturdu, bundan sonra eğer kırâat okumak arzu edersen kırâate devam edebilirsin" dedi. "Talimde, kendin de eğitimin içinde olduğundan, okulda Kur'ân-ı Kerîm dersleri verdiğinden ağız iyice oturmuş. Bir daha talim için zahmet etme. Buralara gelme" dedi. Tamam hocam dedim.

Benim Erenköy'de hâfızlık yaptığımı, orada Of'lu Mahmut Sarıcaoğlu Hoca Efendi talim ve tecvîd hocamız olduğunu, kendisine daha önce söylemiştim. Haseki Eğitim Merkezi'nden de onlar tanışıyorlar. Rahmetli Âşık Kutlu'nun vefatından sonra 'Mısır Tarîki' derslerini bir kaç dönem Haseki Eğitim Merkezi'nde Mahmut Sarıcaoğlu Hoca Efendi rahmetli, o okutmuştu. Orada o da talim dersine girermiş, oradan tanışıklığı var. Beraber görev arkadaşlığı var...

"Kırâat okumaya Fatih Camii'ne Osman Şahin Hoca'ya git desem, üç yıldır buraya geliyorsun bir de Fatih'e gelmen biraz daha zahmetli olur, sen Mahmut Hoca'yı tanıyorsun. Evet, tanıyorum, hocamdır... Ona git Erenköy'e. İzmit'ten Erenköy'e trenle rahat gelebilirsin. Hatta piyasada nadir bulunur bir tane de zübdetu-l irfan -aşere ve kırâatte takip edilen kırâat kitabı- hediye etti bana. Bunu da al, git Erenköy'e Mahmut Hocaya... Benden de selam söyle. O zaten okutmaya hazır bir kişidir, heveslidir, geri çevirmez. Kırâati de onda oku.

Biz hoca efendiden öyle ayrıldık. Erenköy'e geldik. Gerisi o şekilde devam etti. Hâfız İsmâil Biçer 'de derse 1995 Ekim sonu gibi başladık, 1998'in Ocak sonu, Şubat başı gibi dersi nihâyete erdirdik.

Soru 2:

Hâfız İsmâil Biçer 'in kişiliği, şahsiyeti... Biraz bahseder misiniz?

Cevap 2:

Rahmetli Hâfız İsmâil Biçer 'in kişiliği ve şahsiyetiyle alakalı şunu söyleyebilirim. Kendisi Kur'ân-ı Kerîmi okuma ve okutma konusunda son derece samimi bir insandı. Yani artık hayatını tamamen o işe adanmış, ben Kur'ân okumaya, (vurgulayarak) özellikle Kur'ân okumak ve Kur'ân okutmak için yaratılmışım düşüncesine çoklarının katıldığı gibi kendisi de buna adeta inanmıştı. Bunun için yaşayan bir insandı. Gerçekten samimiydi. Ve zaman zaman o beraber mevlide gittikleri, o meşhur mevlithanlarla bir arada olduklarında, bazılarının böyle biraz -nasıl diyeyim- ortama ayak uydurma ve rahat davranışlarını tenkit eder mahiyette, daha böyle ayağı yere basan, samimi ve ihlaslı duruşunu gösteriyordu. Zaten Kur'ân-ı Kerîm'e de göstermiş olduğu o ciddiyet, Kur'ân okurken adeta kendinden geçmesi, ayrı bir dünyaya dalması, hissederek, duyarak, Allah Teâlâ'nın kendisine verdiği o sesin güzelliğini, mûsikî özelliğini, Kur'ân'a böyle nakış nakış işleyerek gönülden okumasıyla insanların gönlüne zaten hitap ediyordu. Gerek okuyuşu, gerekse insanlarla olan münasebetleri, konuşmaları, ciddiyeti, yeri geldiği zaman latife yapması... Yani hakikaten örnek alınacak bir insandı.

Bizim, kırâat ve Kur'ân-ı Kerîm hocalarında genellikle böyle bir Celâlilik bir sertlik... Çoğunlukta var yani. Hala öyledir. Fakat rahmetli Hâfız İsmâil Biçer Hoca'da, biz onda görmedik o Celâliliği. Talebeye karşı gâyet müşfik, gâyet anlayışlı, samimi, arkadaşça, hatta kızılması gereken yerlerde, belki de normal birisinin sinirleneceği bir yerde bile işi latifeyle savuşturan bir hali vardı.

Mesela bununla alakalı siz de Karadenizli olmanız hasebiyle şöyle bir şey söyleyeyim. Bir arkadaşımız Beyazıt'ta ders odasında ders okuyor. Bu şeddeleri, şedde var mı yok mu belli olmayacak şekilde çabuk çabuk

geçiveriyordu. Hoca efendi ikaz etti. Şeddeyi birazcık göster dedi. Azıcık tut, İki harf okuyacak kadar, iki tane harf okuyorsun vs. ikaz ediyor. Bir iki kelime kadar okuyor, sonra tekrar şedde geliyor yine aynı şekilde, yine ikaz etti. Üç-dört defa ikaz etti, artık gene yapınca; normalde insanın sinirlenmesi lazım, belki sesinin tonunu yükseltmesi lazım. Böyle biraz daha sertçe ikaz etmesi lazım. Normalde böyle yapılır. Ama o, hiç unutmam, bizim içimizde bir hatıra kaldı. Dedi ki; Karadenizli hoca demiş ki "şedelere dikat edin". Karadeniz aksanıyla söylerken anladınız, söylerken şeddelere dikkat etmiyor. Çift harfleri tek telaffuz ederek şedelere dikat edin...

Çok hoşumuza gitmişti. Hatta o arkadaşta bundan etkilendi, daha böyle şeddeleri doğru okumaya başladı yani. Belki kızsı kalp kırıklığı olacak, ama onu latifeye çok usta bir şekilde savuşturması ve o arkadaşında şeddeyi adam gibi okumasına vesile oldu. Bizim için de belki ömür boyu böyle bir hatıra kaldı.

Bir gün yine arkadaşın birisi ders okuyor. Bir şeyi ısrarla böyle harfi çıkarmaya çalıştırıyor-uğraşılıyor. Çıkaramıyor. Uğraş-uğraş-uğraş, bir hafta, iki hafta, üç hafta, böyle aynı harfle epeyce bir uğraştıktan sonra dedi ki, bak dedi şu harfi şöyle tam yerinden bir çıkar, şöyle Beyazıt'tan aşağıya doğru Aksaray'a giderken Hacıbozanoğulları var... Baklavacı, oradan baklava alacağım. Elimle sana baklava yedireceğim dedi. Şu harfi yerinden, mahrecinden bir çıkar dedi. Ben sabredemedim müdahale ettim. Hocam dedim, bu işte bir terslik yok mu? Yapamayan da o, mükâfatı alan da. Başka bir kural bulsak dedim. Nasıl olsun dedi. Dedim ki bir arkadaş bir dersi üç defa üst üste kalırsa, dersini geçemezse o kişi Hacıbozanoğullarından baklava getirsin bütün arkadaşlara dağıtsın. Güzel fikir, olabilir dedi. Böyle bir kaç defa baklava yedik...

Yani hiç kızmıyordu. Talebe ile gönül bağıını kopartmadan çok hoş muamele ediyordu. O yönüyle de kendisini örnek aldığımı bir insandı. Öğreticilik yaptığım derslerimde de ben genellikle arkadaşça davranmaya çalışırım. Talebelerimi böyle üzmemeye-kırmamaya çalışırım. Buna derse gelen arkadaşlarımız da şahittirler. Zaten derse gelip kırıldığı için dersten ayrılan yoktur, elhamdülillah...

Sonra o ders okurken tutmalardaki el işaretleri, medlerdeki işaretleri vs şu anda biz onları tatbik ediyoruz. Bunlar gayr-i ihtiyari insanın içine yerleşiyor. O hareketlerde kendimize ait değil, tamamen hocamızdan böyle alıp meleke haline getirdiğimiz hareketlerdir. Hatta talim hocalarında genellikle bu vardır. Mesela bununla alakalı bir şey anlatayım.

Harun Soydaş rahmetli, Bursa'da bu hoca efendi talim okutuyormuş. Kendisi ölüm döşeğinde. Kızı da başında Yasin-i şerîf okuyormuş. Yasin sûresini okurken, hoca efendi ölüm döşeğinde, kızının okuduğu yerlerdeki tutmalarda vs elini sıkarmış, med gösterirmiş, o haldeyken bile, insanın tabiatına nasıl işliyorsa, ders okurken farkında olmadan eller başlıyor çalışmaya... Biz de ilk defa onları hocamızda gördük. Gerçekten bir talim hocasıdır. Örnek alacak pek çok hadisemiz oldu. Allah rahmet eylesin.

Soru 3:

Beyazıt Cami'deki mihrâbiyelerinden, cemaatin yoğunluğundan bahseder misiniz?

Cevap 3:

Hâfız İsmâil Biçer hocamızın talebelerinin büyük bir kısmı -eğer acil bir işi varsa dersini okur giderlerdi. Ama onun haricinde - zaten dersten sonra öğle namazına kalırdı. Hâfız İsmâil Biçer namazı kıldırıp mihrâbiye okurdu. Bizler, öğrencileri olarak okunan aşr-ı şerîfi takip eder, hatta birçoğumuz da bütün okuduğu aşr-ı şerîfleri kayıt cihazlarımızla kayıt altına alırlardık. Daha sonra tekrar tekrar dinler, onları çalışırdık. Onun hususi cemaati vardı. Yani uzaklardan böyle bilhassa cumartesi günleri -hafta sonu olduğu için- sırf arkasında namaz kılmak ve mihrâbiye dinlemek için gelen özel cemaati vardı. Ve biz onu radyolardan televizyondan falan da böyle dinlerdik. Bazen böyle değişik salonlarda programlarda Kur'ân okudukları da vardı ama Beyazıt Camii mihrâbiyeleri sanki onun özel evi gibi, o kadar benimsemiş ki, oradaki okuyuşları bambaşkaydı. Yani orada çok rahattı. Mesela televizyonda okurken boğazına gıcık geldiğinde, bir öksürmek, bir boğazını temizlemek gibi bir şey olmuyor. Kendi kendine yutkunup duruyorsun ne kadar yapabildinse... Ama Beyazıt Camii'ndeki

mihrâbiyelerinde, okuyuşlarında istediği kadar dinleniyordu. Eğer boğazda bir gıcıklık geldiyse, bir öksürük varsa rahat rahat öksürüyor ve okumaya hazırlanıyordu. Sonra kapatıyordu gözünü... Radyo ve televizyondaki okuyuşlarına göre çok daha rahattı. Okuyuşu, makâmları daha bir gönülden oluyordu. Sizlerde zaten televizyondaki okuyuşu ile mihrâbiyesini dinlediğinizde fark edeceksiniz ki mihrâbiyelerde daha serbest, televizyonda ise sanki biraz daha resmi bir duruş gibi... mihrâbiyeleriyle insanları teshir(etkisi altına alma) ediyordu.

Hatta şöyle söyleyeyim. İmam hatipte son sene ders okurken İstanbul Kartal'da rahmetli Şevket Kazan'ın bir abisi vardı Naci Kazan, o da rahmetli oldu tabi. Bu Arapları çok dinlermiş. Beyazıt Camii'ne yolu bir uğramış. Ben de ayda bir kere Kartal'a giderdim bana bir harçlık-burs verirlerdi. Bir gün yine gittim; yanında birisi vardı ona anlatıyordu. " ben Arapları çok dinlerdim. Zannediyordum ki Kur'ân-ı Araplar çok güzel okurlar. Yolum Beyazıt'a düştü. Beyazıt Camii'nde öğle namazı kıldım. Namazdan sonra imam bir aşr-ı şerîf okudu. Onu dinledikten sonra artık Arapları dinlemez hale geldim. O ne güzel okuyuş, o ne güzel ses, o ne güzel maharici'l-hurûf, o ne güzel tecvîd tatbikatı... Kendimden geçtim diye anlatıyor...

Bu şekilde işten anlayanlar da zaten "İstanbul tavrının en iyi temsil eden okuyucusu"... Mesela hep söyler hoca efendiler "bir asırda Hâfız İsmâil Biçer gibi bir okuyucu bir defa gelir. İki tane gelmez." Bu şekilde söylerler.

Mesela Hâfız İbrahim Tanrikulu'nun ağzından bir şey duydum. "Rahmetlinin çok fazla ilmi yoktu ama Allah onun -boğazını göstererek- şurasına Kur'ân-ı koydu." Hatta -burası yazıya geçilmez- "Ne Hasan Akkuş ne Abdurrahman Gürses, bu asrın okuyucusu İsmâil Biçer" diye kendi ağzından dinledim.

Beyazıt Camii'ndeki onun okuyuşları çok güzeldir benzersizdir. Hatta çok özölüyoruz. Vefat ettiği zaman öyle bir okuyuş bitti. Şimdilerde o okuyuşu, ona yakın okuyuşu, o tatta okuyuşu göremiyoruz. Mümkün değil mi. Allah dilerse mümkün. Onu Allah gönderdi, gönderirse yine o gönderecek. Şu anda mevcut okuyucular içerisinde o kadar tesirli, o kadar ciddi, o kadar hoş Kur'ân

okuyucusu yok. Biz dâhil öyleyiz. Belki bir takım kimseler tecvîd uygulamalarında, dudak hareketlerinde, talimde falan belki daha ilmi davranabilir, okuyabilir, ama o tesir, o ses, o okuyuş... Yani adeta Kur'ân okumak için yaratılmış bir insan. Öyle bir ses vardı. Kendisi de bunun farkında ve ona göre önem vererek bozmadan devam eder giderdi. Beyazıt Camii'nin kubbeleri böyle bir sesi artık bir daha ne zaman duyarız bilmiyoruz ama vefatından sonra biz uzun seneler Beyazıt Camii'ne gidemedik. Gittiğimiz zamanda da ağladık. Artık o Hâfız İsmâil Biçer 'in eksikliğini her zaman hissediyoruz. Herhalde hissetmeye devam edeceğiz.

Soru 4:

Öğreticiliği nasıldı. Öğretirken aşr- şerîf seçimi konusunda, mûsikî konusunda, İstanbul Tavrı konusunda veya şu makamdan oku, şu sese in veya çık, şu âyette temsili okuyuş kapsamında sesini yükselt veya düşür gibi tavsiye-telkinleri olur muydu?

Cevap 4:

Hâfız İsmâil Biçer 'in öğreticiliği talim ve tashîh-i hurûf çerçevesindeydi. O bize talim okutuyordu. Talime, harflerin harekelerle okunuşundan başlıyorduk. Cezm, şedde sonra imamlıkta ve müezzinlikte okuyacağımız cümleler, tekbirler, tesbihler, sonra Subhaneke, Tahiyat, Salli-Barik, Rabbenâ duaları, Kunut duaları, Amentü, Fatiha sonra Bakara-1-5 âyetleri, sonra Nas suresinden başlayıp hiç atlamadan 30.cüzü sure sure dinler. Sonra İnsan, Kıyame, Yasin, Mülk, Feth, Hücurat, Vakıa, Saf ve Cuma sûreleri gibi belli-başlı sureleri talim ile okutturur.

Sonra seçme bir takım aşr-ı şerîfler okutturur. Bazı kişilere farklı sûreler de okuttururdu. Ağız oturana kadar, ağız oturduktan sonra tamam derdi. Gönderirdi. Ders okuma esnasında makamsal herhangi bir söylem olmazdı. Çünkü talim dersi okuyorduk. Fakat okurken bazen sesin tonunda hafd-ı savt (alçak sesle okumak) dediğimiz yerlerde, okuyan kişi eğer sesini düşürmüyorsa derdi ki; okuyacağınız yerin manasına bir bakın. Mesela kâfirlerden nakledilen sözlerinin olduğu âyetleri okurken sesi alçaltarak okuyun. Azap âyetlerinde mümkünse -böyle- hüznü okuyun. Müjde âyetlerinde daha coşkulu okuyun vs gibi derslerde hatırlatmalar yapardı.

Ayrıca aşr-ı şerîf okumalarla alakalı özel sohbetlerimiz birkaç defa oldu. Bize; Kur'ân okurken olsun, hatta ezan veya mevlîd-i şerîfte sesin en yüksek perdesini sürekli olarak kesinlikle kullanmamayı, daha rahat okuyabileceğimiz perdede kalıp, o yüksek noktalara ihtiyaç oldukça kısa sürelerle müracaat etmenin uygun olacağını ifade ederdi. Bir de tabi şunu da söylerdi: bir yerde Kur'ân okuyacağınız zaman hangi cemiyette iseniz, mesela nikâh vs o konu ile alakalı âyetleri seçin-okuyun. Cenazedeysen ona göre âyetleri seçin. Bir başka yerdeysen ona göre seçin. Bir kırâat veya Kur'ân meclisiyse Kur'ân'dan bahseden âyetleri tercih edin.

Efendimizin doğumuyla alakalıysa peygamberimizle ilgili âyetleri seçin diye bu tembihatlarda bulunurdu. Kendisi de zaten buna çok dikkat ederdi. Mesela cami açılışında mescid imarıyla alakalı âyetleri okurdu. Mirac gecesinde Necm sûresi veya İsrâ sûresi... Bulunduğumuz ortama göre âyetlerin seçilmesini tembih ederdi, söylerdi. Ama derslerimizde makâmî aşr-ı şerîf çalışması yapmadık. Talim derslerimizi okuduk. Biz onu, mihrâbiye okuyuşlarını esas alarak takip ederdik. Dinlerdik, kaydederdik...

O da, kendini belli bir makâma bağlamadan, o anda içinden nasıl geliyorsa, tabi sesin hafd-ı savt ve rafd-ı savt'a dikkat ederek, gönlünden nasıl kopuyorsa, yani illa ki bir makâma bağlı kalmadan okurdu. Kur'ân-ı Kerîm okumak, edebiyatta kompozisyon yazmaya benzer. Kompozisyonda nasıl ki giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olur; aşr-ı şerîflerde de ağır ağır girişler olur, zaman zaman ses perdelerini yükseltir, ortalarda sesinin en üst perdelerini dahi makâmında ve tadında yoklar-kullanır. Daha sonra bazı makamlara da geçerek, geçki yapar... Ama başladığı makamda da bitirmeye çalışır. Öğle namazı mihrâbiyelerinde bunu daha çok tatbik ederdi. Yani ağır okuyuşla başlar, kompozisyon dediklerimizin tamamını uygular, daha uzun okuyuşlar yapar. Fakat ikindinin o telaşlı vaktinde, ikindi mihrâbiyelerini kısa okur, ama tiz başlar ve çok tiz okur ve çok da uzun sürmezdi. Herhalde insanların o halini düşünür, insanların telaşlı zamanında çok fazla tutmak istemiyordu galiba... Böyle bir usulü ve üslubu vardı.

Bu okuyuşlarda kendisi makâma dikkat ederdi, ancak illa sıkı sıkıya bir makâm okuyayım diye de değil. Tabi o bizim değerlendirmemiz.

İçinden nasıl geliyorsa, insanın içinde bulunmuş olduğu halet-i ruhiyesi de önemli. Öyle bir hal içinde olursunuz ki; kendinizi bakarsınız Hüzam makâmı içinde bulursunuz, öyle olur ki Uşak makâmında olursunuz, öyle olur ki Rast makâmına bulursunuz. Her halde kendi içinden gelen ruh halindeki durumları da okuyuşlarına aksediyordu düşünüyorum.

Soru 5:

Hâfız İsmâil Biçer gibi okuyucu olabilmek mümkün müdür? Hangi altyapılar-çalışmalar olmalıdır. Tavsiyeleriniz nelerdir.

Cevap 5:

Hâfız İsmâil Biçer gibi okuyucu olmak mümkün müdür. Bir insan ben Hâfız İsmâil Biçer gibi bir okuyucu olacağım diye söylemesi büyük bir iddia olur.

Peşinen Allah vergisi ses rengi, mûsikî kulağı, nefes genişliği olacak, ses rengi çalışmalarla olacak iş değil. Şan eğitimiyle vs eğitimlerle belki ses ve nefes terbiyesi mümkün ama o yaratılıştan eğer verilmemişse bir takım özellikler; ses genişliği, ses rengi neyse... Yaratılışın neyse onu değiştirmek mümkün değil, neyse odur. Hâfız İsmâil Biçer gibi okuyucu olmak için yaratılıştan o donanımda yaratılmış olmak lazım. Sonra devrinin o gün için İstanbul'un en iyi okuyucularından birisi Abdurrahman Gürses bir diğeri Hasan Akkuş... Hasan Akkuş'ta talim okuyor. Abdurrahman Hoca'da kırâat okuyor. Yani en iyi hocalarda, Türkiye'de kırâat ilminin, Kur'ân okumanın en iyi olduğu İstanbul'da... Yani birçok imkânın, birçok faktörün bir araya gelmesi lazım ki... Sonra kuvvetli bir iman, bu konuda büyük bir sevgi...

Mesela Allah-u âlem Hâfız İsmâil Biçer gibi sesleri Cenab-ı hak yaratıyor. Vardır yani. Çok güzel sesli insanlar var. Ama herkes bu yolun yolcusu olmuyor. Sonra bu yolun da yolcusu olmak lazım. Allah-u âlem bir başka dünyanın insanı o sese, o kabiliyete sahip olsa; çok meşhur bir sanatçı, bir ses sanatkârı... Artık nerde olurdu bilmiyorum. Ama Hâfız İsmâil Biçer, Cenab-ı Hakk'ın vermiş olduğu bu kabiliyetleri onun kelâmı Kur'ân-ı Kerîm'i okuyarak kullandı. O yolda ömrünü geçirdi. Ama ne olur aynı Hâfız İsmâil Biçer gibi olmasa da onun ilmini alırsın. Bol bol dinlersin. Ne yapıyor, nasıl okuyor... İnsan bir şeyi çok dilediği zaman zaten o tavrı aynen olmasa da belli

oranda yakalıyor. Örnek aldığı kimseyi kapıyor. Faydası oluyor. Ama aynen Hâfız İsmâil Biçer gibi olmak; yaratılıştan da o kabiliyette olmak gerekir. Öyle bir ses rengi öyle bir ses vus'ati olacak ki; Hâfız İsmâil Biçer gibi bir okuyucu olabilsin.

Cenab-ı Hak o kabiliyette yaratıp sonra da kişi onun ilmini alması lazım. Büyük gayret etmek, çalışmak, uğraşmak, okuduğu yerin manasını, gerekirse tefsirini okuyarak-hissederek onları okumak lazım ki iyi bir okuyucu olunabilsin.

Geçmişte şöyle bir şey olmuş, Kur'ân okuyuşundan anlayan-bilen bir hoca efendiye birisi demiş ki; "hocam İstanbul'da Kur'ân'ı en güzel okuyan on tane Hâfızın ismini söyler misin? O hoca efendi de başlamış saymaya bir takım isimler söylüyor. Soruyu soran kişi bekliyor ki ilk sıraya Hâfız İsmâil Biçer söylesin. Hoca efendi on tane isim sayıyor. İçinde Hâfız İsmâil Biçer geçmiyor. Ondan sonra yine soru soruyor; hocam on kişi saydınız Hâfız İsmâil Biçer bunların arasına giremiyor mu, sıralamaya giremiyor mu?

Hoca efendi diyor ki; "ha... Hâfız İsmâil Biçer mi? O bu sıralamaya girmez. Onu kimle kıyas edeceksin ki. Onun bir misli, bir yakın okuyanı yok ki, şu kişi de ona yakın okuyor diyebilelim. Onun okuyuşu bu sıralamaya giremez. Onun okuyuşu çok farklı..."

Cenab-ı Hakk'ın bir takım şahsiyetleri inanıyorum ki özel bir görev için, herkes öyledir de. Bir takım görevleri yapmak için Cenab-ı Hakk'ın özel gönderdiği insanlar vardır. İşte imamı azam hazretleri, İmam Şafii hazretleri, Ahmet bin Hanbel, İmam Malik Hazretleri, İmam-ı Gazali Hazretleri, müctehitlerimiz, Mahmut Efendi Hazretleri, Bediuzzaman hazretleri, Sami Efendi Hazretleri, Esat Erbili Hazretleri... İnsanlar böyle rast gele gönderilmiş insanlar değil. Hepsi bir vazifeyle gelmiş insanlar. Abdurrahman Gürses hakeza... Hâfız İsmâil Biçer 'i de Cenab-ı Hak böyle insanlara Kur'ân'ı sevdirmek, Kur'ân'ı o kubbelerde çın çın öttürme maksadıyla, o gayeyle Cenab-ı Hakk'ın yaratıp gönderdiği, o kabiliyetle donattığı bir insan olarak düşünüyor ve öyle inanıyorum.

Cevap Ek:

Birkaç ekleme yapmak istiyorum. Bir gün, dersten sonra Erenköy'e Galip Paşa Camii'ne cemiyete gelecekmiş, öğle namazdan önce dersimizi yaptık. Namazı da kıldırdı. Aşr-ı şerîf de okudu. Ben İzmit'e geçeceğim için bana dedi ki "Erenköy'e gideceğim seni karşıya geçireyim"... Kendi arabasına bindik yolda bayağı bir konuşma fırsatımız oldu. Bu konuşma esnasında kırâatten talim-terbiyeden vs anlatırken şöyle bir şey söyledi. Şimdi biz de buna rastlıyoruz.

Mesela bir insan sağlam bir talim, tashih-i huruf okumadan, ağzını düzeltmeden, gidip aşere takrîb okuyorlar. Hatta icazet alıyorlar. Kırâat cemiyetlerinde de vücûhat yapıyorlar. Bakıyorsun sağlam bir talim okuyan ile talimsiz okuyan arasındaki farkı zaten görüyorsunuz. O da bundan muzdarip ki şöyle bir şey söyledi; "iyi bir talim okumadan kırâat okumak fantezidir. Önce tecvîdli okuyuşumuzu sağlama alacağız. Asım kırâatı Hafs rivâyeti üzere doğru-düzgün talimimizi ve tashîh-i hurûfumuzu yapacağız ondan sonra kırâat okunması gerekiyorsa okuyacağız."

Çünkü namazımız buna bağlı, Kur'an-ı doğru okumak da buna bağlı. Mesela şimdi adam okuyor, harf mahreçlerinden çıkmıyor, sükûnu bilmiyor, dudak taliminden haberi yok, tecvîd ölçüleri ayarsız-ölçüsüz, yerinde değil, vücûhat yapıyorsun 'ne yapayım senin vücûhatını' öncelikle Kur'an-ı doğru-düzgün okuyabilmen lazım. Çünkü harflerin mahreçleri ve sıfatları muttefekun aleyh meselelerdir. Kırâate göre değişmiyor mahreçler vs. birkaç istisna var. Onun haricinde mahreçler hep aynıdır. Öncelikle Kur'an-ı doğru-düzgün okumamız lazım.

Bir-iki hatıramı daha söylemek istiyorum. Hocamızın derse bağlılığı ve vefasını gösteren bir hatıra...

Sene 1996, annem ağır hasta... Hocamızdan zaman zaman dua isterdim. Biliyordu durumu. Bir cumartesi günü derse gitmem gerekiyor ama o gün annem çok ağırlaştı. Derse gidemedim. Başından ayrılamadım. O gün de vefat etti. (Allah annenize rahmet etsin.)

Gece geç vakit saat 01:30 – 02:00 gibi rahmetli hoca efendi aradı telefonla "Recep Hoca görünmedin bugün buralarda..." ben de hocam sizden

dua isterdim ya zaman zaman annem rahatsızdı. O vefat etti, kaybettik. Çok ağırlaşmıştı ondan gelemedim. "başın sağ olsun. Allah rahmet etsin" dedi.

Ertesi hafta cumartesi derse gideceğim ama bir iki gün öncesinden aradı beni yine geç vakit "Recep Hoca önümüzdeki pazar günü ne yapacaksın bir yere gidecek misin? Dedi. Yok, hocam dedim. Burada İzmit'teyim dedim. "tamam" dedi. "cumartesi günü derse gelme. Pazar günü sana geleceğim, İzmit'e geleceğim dedi. Tabii hocam, ne demek başım-gözüm üstüne dedim. İzmit'te Hayırsevenler Camii'nde öğle namazında buluşacağız diye sözleştik.

Geldi. Namazdan sonra mihrâbiye de okudu. Ondan sonra eve geçtik. Eğer o hafta derse gitseydim 'mutaffifin' sûresini talim üzere okumam gerekiyordu. Hazırlamıştım ama gidemeyince öyle kalmıştı. Ders okumayacağımı zannettiğim için de rahattım. Hazırlamıştım ama o anda ders okumaya da hazır değildim.

Bir iki sohbet ettikten sonra "Yasin-i Şerîf okuyalım, dua edelim" dedi. Ondan sonra "ha, sen dersini de okumamıştın önce dersini okuyalım" dedi. Ben biraz böyle ezile-büzüle... Kendisinden en zor okuduğum ders o oldu. Çünkü çok çok hazır durumda değildim. Okudum, bir-iki yerde de takıldım. Söyledi-düzeltti. Yani okunmayan dersi bir araya gelince -kendi evimde- o dersi bana okuttu. Ondan sonra Yasin-i Şerîfi kendisi okudu. Dua etti. Biz de ikramlarda bulunduk. Bizim gönlümüzü aldı. Yani benim hayatımda en mutlu olduğum durumlardan biridir... Evime gelip bu şekilde taziye de bulunması, Kur'an okuyup dua etmesi... Ama okunmayan dersi de -evimde- benden o dersi aldı.

Bir diğeri de ben hoca efendinin okuyuşlarına bakıyorum. Bize çok teferruatlı bilgiler vermiyor. Nazari olarak çok anlatmıyor ama pratik olarak gösteriyor. Onları biz kendisinden dinliyoruz ve çalışıyoruz, gelip okuyoruz. Hata varsa hatırlatmalarda bulunuyor.

Kendisinden dinlediğim şeyleri tecvîd kaynaklarından okuyup karşılaştırıyordum. Mesela kaynaklarımdan bir tanesi İsmâil Karaçam hocamın "Kur'ân-ı Kerîm'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri" isimli kitabından karşılaştırırdım. Harf nerden çıkarılıyor, kitapta nasıl tarif ediyor, Abdurrahman Çetin Hocanın tecvîd kitabından vs elimdeki kitaplardan

bakardım, karşılaştırırdım. Sonra bu dudak talimi ile alakalı kuralları incelemeye başladım. Hoca efendiyi aşr-ı şerîf okurken takip ediyorum nerde ne yapıyor diye... O bize nazari bilgi vermiyor ama ben ona dikkat etmeye çalışıyorum. Bir zaman sonra "Yeni Sağman Tecvîdi" diye Ali Rıza Sağman'ın yazdığı kitabı buldum. Dudak talimi ile ilgili kuralları madde-madde yazıya geçirmiş. Önceki kaynaklarda yok zaten. Orada baktım, anlatılan kuralların üç tanesi hariç hepsini uyguluyor hoca efendi, ama üç yerde uygulamıyor. Bunlardan bir tanesi iklab ve ihfa-i şefevi'de dudak icrasına dikkat etmiyor. Hâlbuki idğam olmadığında dudaklar makabline göre uygulanmalı. Hoca efendi burayı böyle yapmıyordu.

Bir de sükûnlar makabline tabii. Kendinden sonraki harfe idğam olmayan her sükûn makabline tabidir. Yalın haldeki ihfalar, izharlar, iklablar, ihfa-i şefeviler dâhil, hepsi makabline tabii kuralı vardır. Bu kuralın gereğini cem-i zamirlerinde, dudak talimi kurallarına göre okumuyordu. Zaten görüntülü okuyuşlarda dikkat ederseniz sizde göreceksinizdir.

Bir gün ders, namaz ve mihrâbiye bitti imam odasına geçti. Sarığı ve cübbeyi çıkarırken ben de arkasından gittim. Odada hiç kimse yok. Kendisine dedim ki hocam bir şey öğrenmek istiyorum. Dedi ki "buyur"...

Dudak taliminin kuralları ile alakalı Ali Rıza Sağman'ın 'Yeni Sağman Tecvîdi' kitabında kuralları okudum. Abdurrahman Çetin Hoca da kitabına almış dudak talimi kurallarını, oradan da okudum. Sizin de icranıza baktım. Üç nokta hariç diğer her yerde tutarlı, ama üç nokta da kitapta anlatılanla icranız birbirini tutmuyor. Sizin yaptığınız mı daha doğru olanı, yoksa o kitaplarda yazılı olanı mı? Ben bunu sizden, sizin ağzınızdan öğrenmek istiyorum. Dedi ki "nelerdir onlar", anlattım... Cem-i zamirlerinde dudakların derhal geriye çekilmesi, mim'in kendinden sonraki harfe idgam olmadığı halde veya ihfa-i şefevide ve iklablarda dudaklar öndeyken tutulması gerektiği söyleniyor ancak siz derhal geriye alıyorsunuz, bunların hangisini esas almalıyım. Hatta eğer dersiniz benim yaptığım doğru kitaba bakma, ben de sizin gibi yapacağım. Ben doğrusunu arıyorum, dedim. Rahmetli bana şunu söyledi: "eğer en doğrusunu arıyorsan, doğrusu o kitaplarda yazdığı gibidir. Bizimkisi ağız alışkanlığı. Gerçi ihfa-i şefevi, iklab ve cem-i zamirlerin sese bir

tesiri yok ama kural gereği kitaplarda yazan en doğrusudur.” Tamam, hocam Allah razı olsun dedim.

Hâfız İsmâil Biçer 'le yaşadığım bu mevzuyu Ramazan Pakdil Hoca'ya da anlatmıştım. Onun 'tecvîd tâlim kırâat' diye bir kitabı var. Bu mevzu inşallah kitabın yeni baskısında yer alacaktır.



Ek-3: Belgeler

Okul Eğitimi

Adı soy adı: İsmail Biçer
Baba adı: Ali
Doğduğu yer ve yıl : Göynük 25/12/1943



Diploma NO: 21 Diploma Tarihi: 26/8/1961

<u>Türkçe</u>	<u>Tarih C.Y.</u>	<u>Tabiat B.</u>	<u>Matematik</u>	<u>Aile B.</u>	<u>Yazı</u>	<u>Resim-is</u>	<u>Din B.</u>
İyi	İyi	Orta	Orta	Orta	İyi	Orta	İyi

Müzik Beden eğitimi
İyi İyi

Hariçten ilkokulu bitirme sınavına giren yukarıda kimliği yazılı Ali oğlu İsmail Biçer'e bu diploma örneği birinci defa verilmiş olup Müdürlüğümüzdek. resmi kayıtlara uygun olduğu tasdik olunur.

11/4/1966
Kemal Gökçurtun
İlköğretim Müdürü

Oranbey
11/4/1966

[Signature]

[Signature]

Belge No 1: İlkokul Belgesi



**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MAARİF VE KÂLETİ
İMAM-HATİP OKULU
Birinci Devre Diploması**

Adı ve soyadı	İsmail Liğer
Babasının adı	Ali
Doğum yeri	Göynük
Doğum yılı	1947
Okul numarası	945
İmtihani bitirdiği öğretim yılı ve dönemi	1965-1966 Yaz
Kaç yıl parasız yatılı okuduğu	~
Okuduğu yabancı dil	İspanca
Diplomayı veren okul	İstanbul İmam-Hatip Okulu

Diploma No: 506 / Diploma derecesi: İyi
Ali Oğlu İsmail Liğer
Bitirme imtihanını başarıarak "İmam-Hatip Okulu Birinci Devre" diploması almağa hak kazanmıştır.

1 / 7 / 1966

Maarif Müdürü
Okul Müdürü
Khalil Buse Ece





Belge No 2: İmam Hatip Orta Okul Belgesi



TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İMAM-HATİP OKULU
İkinci Devre Diploması

Diploma No: 536 Diploma derecesi: *Orta*
Ali Oğlu *İsmail Biçer*
Bitirme imtihanını başarıarak, İmam-Hatip Okulu İkinci Devre, diploması almağa hak kazanmıştır.

5 IX 1969

Millî Eğitim Müdürü *Ali Yolkın*
Okul Müdürü *Halil Ziya I*

Adı ve soyadı	<i>İsmail Biçer</i>
Babasının adı	<i>Ali</i>
Doğum yeri	<i>Göynük</i>
Doğum yılı	<i>1942</i>
Kırt. numarası	<i>945</i>
İmtihana bitirisi, öğrenim yılı ve dönemi	<i>1968-1969 Qış</i>
Ac. yıl parasız yatılı olduğu	<i>-</i>
Diplomayı veren okul	<i>İmam-Hatip Okulu</i>

Stok No: 112

Belge No 3: İmam Hatip Lisesi Belgesi

YÜKSEK İSLAM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

Enstitü'den 27/10/1976 tarihinde mezun oldum. Mezun olduğuma dair bir belgenin Fatih Müftülüğüne..... hitaben verilmesini saygılarımla arz ederim.

2/11/1976

Adres: İsmail Bıçer.....
Karaçümük. Türkistan sok.
No. 26/2. Fındıklı. -İst.

İmza

[Signature]

Kimliği :
Vilâyeti : Bolu.....
Kazası : Göynük.....
Doğ. Yeri ve Tarihi : Göynük 1947.....
Mah. veya Köyü : Göynük.....
Hane, Cilt ve Sahife No: 6/2/8/173/

FOTOĞRAF

Fatih Müftülüğüne

İstanbul

Yukarıda açık kimliği yazılı ve fotoğrafı yapışık Ali..... oğlu
Göynük..... 1947 doğumlu İsmail Bıçer..... Enstitümüzden
27/10/1976 tarihinde mezun olmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

2/11/1976

Nuri İleri

İSTANBUL YÜKSEK İSLAM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ



Belge No 4: Yüksek İslam Enstitüsü Belgesine Ulaşamadık, Ama Belgenin Var Olduğunu İfade Eden Bir Yazı

Askerlik Belgeleri

T. C.
M. S. B.
ASKERLİK ŞUBESİ BAŞKANIĞI
G Ö Y N Ü K

1. Nci Ks. 0916 (947-194) 78-8

10 Ocak 1978

Konu : Yd.Sb.Adayı İsmail Biçer'in
sevk tarihi Hk.

Fatih Miftütlüğüne
Fatih/İstanbul

İLGİ: Fatih Miftütlüğünün 2.1.1978 tarih ve İL-2-78- 24 sayılı yazısı :

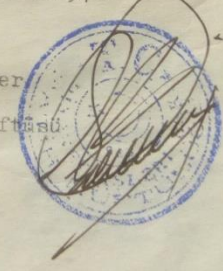
İlgi sayılı yazıda adı geçen Şubemiz yerlisi aşağıda kimliği yazılı
yükümlü 151. nci dönem Yd.Sb. Adayı olarak 1.12.1977 de sevk edilmiştir.
Bilgi ve gereğini rica ederim.

İ. Hakkı Turanlı
Prs. Atğm.
As. Şb. Başkanı V.

T İ M L İ Ğ İ :
Göynük: Çay köyünden
Ali oğlu İsmail Biçer
1947/ 194

Aslı gibidir. 16.1.1978

Ömer Biçer
Fatih Miftüsü



Belge No 5: Askere Sevk Belgesi

Diyanet İşleri Başkanlığı Görev Yerleri Belgeleri

İl : <u>İstanbul</u> İlçesi : <u>Fatih</u> Bucağı : Köyü : TEVCİH MAZBATASI			
Münhal olan cihetin nevi Kimden, hangi tarihte ve ne suretle münhal olduğu Öğret miktarı	<u>Müezzin - Kayyım</u> <u>Mesit Alipaşa Camine nakleden İlyas Yıldırım</u> <u>300 lira maaş</u>		
İnha olunan kimsenin <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> Adı ve soyadı Doğum tarihi ve doğum yeri Hüsnühal vesikası olup olmadığı Askerlikle alakası bulunup bulunmadığı Mahkumiyeti olup olmadığı varsa izahı Sıhhat raporuna nazaran kabiliyeti Evvelce cezaen azledilip edilmediği </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <u>İsmail Bicer</u> <u>Göynük 1947</u> <u>Mevcuttur</u> <u>Tecillidir (Belgesi ekli)</u> <u>Yoktur</u> <u>Normal</u> </td> </tr> </table>	Adı ve soyadı Doğum tarihi ve doğum yeri Hüsnühal vesikası olup olmadığı Askerlikle alakası bulunup bulunmadığı Mahkumiyeti olup olmadığı varsa izahı Sıhhat raporuna nazaran kabiliyeti Evvelce cezaen azledilip edilmediği	<u>İsmail Bicer</u> <u>Göynük 1947</u> <u>Mevcuttur</u> <u>Tecillidir (Belgesi ekli)</u> <u>Yoktur</u> <u>Normal</u> 	
Adı ve soyadı Doğum tarihi ve doğum yeri Hüsnühal vesikası olup olmadığı Askerlikle alakası bulunup bulunmadığı Mahkumiyeti olup olmadığı varsa izahı Sıhhat raporuna nazaran kabiliyeti Evvelce cezaen azledilip edilmediği	<u>İsmail Bicer</u> <u>Göynük 1947</u> <u>Mevcuttur</u> <u>Tecillidir (Belgesi ekli)</u> <u>Yoktur</u> <u>Normal</u> 		
Müsabaka ilân tarihi ve müddeti Kadro harici ve fazlası hademe olup olmadığı Asker işgalinde veya tamir dolayısıyla kapalı camii hademesi bulunup bulunmadığı Terfia müstahak başka hademe bulunup bulunmadığı	<u>1.3.1966</u> 		

Mazbut Mikrımah
 Tahakkuk eden, İsmail Bicer

Caminin Müezzin-Kayyım ciheti, yaqlan imtihan neticesinde en fazla ehli
 tevcih edilmiş olmakla işbu mazbata tanzim kılınır.

Tevcih Komisyonu Başkanı
İsmail Bicer

Oye
M. Bicer

Oye
20-4-1966
F. Cemal Oğuz
F. E. Öz

Belge No 7: İlk Atama Yazısı

T. C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Personel Dairesi Başkanlığı
Özlük İşleri Müd.5.127/129

Konu :

Ankara

16.2.1970

İstanbul Valiliğine

İlgi: 27.10.1970 tarih ve Müftülükzifadeli 6496 sayılı yazınıza K.

Fatih İlçesi Mihrimah Camii Müezzin-Kayyımı İsmail Biçen'in
asaleti tasdik edilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve ilgiliye tebliğini rica ederim.

Diyanet İşleri Başkanı Y.
Personel Dairesi Başkanı
Hüseyin ÖZGÜN

A.Ş.

Belge No 8: Asaleti Tasdik Edilmesi

T.C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
Eminönü Müftülüğü

Sayı : P/11-34-80(278)

27.2.1980

Konu : İsmail Biçer Hk.

Eki :

EMİNÖNÜ MAL MÜDÜRLÜĞÜNE

Münhal bulunan Müftülüğümüze bağlı Beyazıt Camii İmam-Hatipliğine asker dönüşü yeniden tayin edilen ve 31.12.1979 günü görevine başlamış bulunan İsmail Biçer'in tayini ile ilgili gerekli evrak ektedir.

Bilgi ve gereğini saygıyla rica ederim.

Recep SEHİDİ
Eminönü Müftüsü

Belge No 9: Beyazıt Camii'nde Göreve Başlama Yazısı

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
PERSONEL ÖZLÜK İZLENİMİ

Adı Soyadı <i>İsmail BİÇER</i>		Başkanlık Sicil No. <i>20480</i>	Emeklilik Sicil No. <i>47-315-003</i>						
Baba Adı <i>Ali</i>	Ana Adı <i>Ayşe</i>	Bitirdiği Okul ve Yılı 1. <i>Y.I.E - 1976</i> 2. _____	Askerlik durumu ve Dahul - terhis tarihi						
Doğum Yeri ve Yılı <i>Göynük - 1947</i>		Nüfusa Kayıtlı olduğu yer <i>Göynük</i>							
Bitirdiği Kurslar (Adı, Yeri, Süresi) 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____		Bildirdiği Yabancı Dil ve Derecesi 1. <i>Arapça</i> 2. <i>İngilizce</i> 3. _____ 4. _____		Hafızlık Belgesinin Tarihi No'su Derecesi <i>Hafız</i> <i>P.191</i> Sakatlığı var ise Derecesi					
Yurtdışı Görevleri 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____		Yeri Yılı - Süresi 1. <i>Hac</i> 2. <i>11</i> 3. _____ 4. _____ 5. _____		Hac va Umre Görevleri Yılı <i>1981-85-87-88</i> <i>1989</i>					
Memuriyeti	Görev Yeri	Kad- rosu	Aylık der.	Em- nükt. der.	Başlayış Tarihi	Ayrılış Tarihi	SEBEBİ	Evrakın	
<i>Müezzin - Kayyum</i>	<i>Fatih Mescidi Mihriman Cemii</i>	<i>450</i>	<i>450</i>	<i>450</i>	<i>30.7.1966</i>	<i>16.1.1978</i>	<i>İLK tayin</i>	<i>25.2.66</i>	<i>405</i>
<i>İmam- Hatip</i>	<i>Eminönü M. Beyazıt Camii</i>	<i>6</i>	<i>6/1</i>	<i>6/1</i>	<i>31.12.1979</i>	<i>26.3.1998</i>	<i>İstifa</i> <i>Asker dönüşü (VEFAT)</i>	<i>31.12.1979</i>	<i>7558</i>

Belge No 10: Görev Yaptığı Tüm Yerlerin Cetveli

Yurt İçi Görevlendirilme Belgeleri

T. C.
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
İSTANBUL MÜFTÜLÜĞÜ

7 Şubat 1977

İSTANBUL
SÜRELİDİR

Sayı : 0/2-77- 396
Sicil No. :
Konu : Bolu Eğitim Merkezinde
Eki : görevlendirme Hk.

1- Fatih Müftülüğüne
2- Celalettin KAP Beyazıt K.K.Öğreticisi

Diyanet İşleri Başkanlığından alınan 4.2.1977 gün ve a/7305-(10858-50) sayılı tel emirleriyle, 7 Şubat-18 Mart 1977 tarihleri arasında Bolu'da açılacak olan İmam-Hatipler kursunda öğretmen olarak aşağıda ad ve soyadları yazılı görevlilerin 8 Şubat 1977 tarihinde Bolu'da bulunacak şekilde görevlendirildikleri bildirilmektedir.

Adı geçenlere gerekli tebligatın yapılarak neticeden acele bilgi verilmesini rica ederim.

H.C./
A.A.

Adı Soyadı :
1- Celalettin KAP
2- İsmail BİÇER

Görev Yeri :
Merkez Beyazıt K.K.Öğreticisi
Fatih Mihrimah Sultan Camii M.K.

A.Şeref GÜZELYAZICI
İstanbul Müftüsü
İsmail Bicer'e derha
İb. Kichin
Tale m. A. osmana
2.1.1977
İ.B.

Belge No 11: Eğitim Merkezinde Görevlendirilmesi

T. C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
ANKARA

İmama Dairesi
gi.
: OE/7-12/
KONU: İsmail BİÇER.

ACELE VE GÜNLÜDÜR

2 Mart 1982

000968

İSTANBUL VALİLİĞİNE
(Müftülük)

İLGİ: 2 Mart 1982 gün ve 96/ sayılı Başkanlık oluru.

1982 Yılı Eğitim Programı gereğince, 15.3.-9.4.1982 tarihleri arasında Bolu Eğitim Merkezinde İmam-Hatip Lisesi I. ve II. devre mezunu İmam-Hatipler için, "Hizmetiçi Eğitim Kursu" düzenlenmiştir.

Sözkonusu kursta, iliniz Eminönü İlçesi Beyazıt Camii İmam-Hatibi İsmail BİÇER, ders vermek üzere, ilgi olur ile Bolu Eğitim Merkezinde görevlendirilmiştir.

Adıgeçenin belirtilen tarihlerde kurs mahallinde hazır bulundurulmasının teminini rica ederim.

BAŞKAN ADINA

Şükrü ÖZTÜRK
Olgunlaştırma Dairesi
Başkanı

min 11. Hafta
3852 5.3.1982
Ref. H.C.
12.3.1982

id. is.
11.3.1982

2128 *102 Mart 1982*

Belge No 12: Eğitim Merkezinde Görevlendirilmesi

T.C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
ANKARA

SAYI : OE/14-2/80- 1620

15 Nisan 1980

KONU : Kurs.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

EMİNÖNÜ. KAYMAKAMLIĞINA
(MUTLULUK)

Başkanlığımızca Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak İmam-Hatip Lisesi 6. sınıf öğrencileri için yaz aylarında açılacak kurslarda Kur'an-ı Kerim Öğretmeni olarak görevlendirilmeleri düşünülen ve bu maksatla yapılan mülâkatta başarılı görülen aşağıda adı ve soyadı ile görevi yazılı personelin, 5-16 Mayıs 1980 tarihleri arasında Başkanlık Merkezinde eğitim ve öğretimde metot birliği sağlamak için kursa tabi tutulmaları kararlaştırılmıştır. Kurs süresince kendilerine yatacak yer temin edilmiştir. Ayrıca 1980 Mali Yılı Dütçe Kanununa göre kendilerine yolluk ve yevmiye ödenecektir.

Aşağıda adı, soyadı yazılı görevlinin kursa katılmak üzere 5 Mayıs 1980 sabahı Başkanlıkta hazır bulunmalarının teminini önemle rica ederim.

T. C.
Eminönü Kaymaklığı

Yazı İşleri Müdürü

SAYI 6149

Tayyar ALTIKULAÇ
Diyamet İşleri Başkanı

Hafta 15pe
22.4.1980
Kaym.

Adı, Soyadı :

Görevi :

Görev Yeri :

İsmali BİÇER

İmam-Hatip

EMİNÖNÜ

EMİNÖNÜ MÜTÜLÜĞÜ	
EVRAK No:	TARİHİ:
06/2-4-478	25 Nisan 1980

Belge No 13: Okullarda Yaz Kur'an Kursu İçin Görevlendirilmesi

10 Mart 1981

PS/5-41-4- 317
İsmail BİÇER Hk.

GAZİOSMANBAPASA İMAM-HATİP
LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

MUFTULUĞUMUZE Bağlı Bayazıt Camii İmam-Hatibi İsmail BİÇER'in okulunuzda Pazartesi ve Çarşamba günleri Ücretli olarak derse girmesinde bir mahzur olmayıp, İşbu belge kendi isteği Üzerine verilmiştir.

Bilgilerinizi arz ve rica ederim.

10. MART 1981 Memur M. AKDOĞAN

Recep ŞEHİDOĞLU
Eminönü MUFTUSU

Belge No 14: Okulda Kur'an-ı Kerim Dersi İçin Görevlendirilmesi

T. C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
ANKARA

0/1-3/77- 2894

26 Mayıs 1977

KONU: İsmail BİÇER

FATİH MÜFTÜLÜĞÜNE

İLGİ: 11.Nisan 1977 gün ve 0/1-3/77-2127 sayılı yazımız.

Bolu Eğitim Merkezinde Kur'an-ı Kerim öğretmeni olarak görev yapan ve Mevlid Kandili münasebetiyle 2 gün İstanbul'da görevlendirilen İsmail BİÇER'e, mutemed dilekçesi ile yolluk bildiriminin doldurtulup imzalatırıldıktan sonra Başkanlığımıza iade edilmesine dair ilgi yazımız cevabının çabuklaştırılmasını rica ederim.

Doç.Dr.Süleyman ATEŞ
Diyamet İşleri Başkanı

B. 2153

Fatih Müftülüğüne
13-6-1977

Lay

Kalem, şefe.
14.6.1977
E.B-

FATİH MÜFTÜLÜĞÜ
1205
15-6-77

Belge No 15: Mevlid-i Şerif Okuması İçin Görevlendirilmesi

T. C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
ANKARA

ACELE

26 Temmuz 1977
...../...../197...

3915

KONU:

İSTANBUL VALİLİĞİNE
(MÜFTÜLÜK)

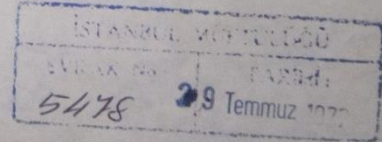
İLGİ: Başkanlık onayı.

Berat Kandili münasebetiyle 31 Temmuz 1977 Pazar gecesi saat 21.20 den itibaren iliniz Süleymaniye Camiinden Türkiye Radyo ve Televizyonlarından naklen yayınlanacak mevlid programında aşağıda adı ve soyadı yazılı görevlileriniz görevlendirilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve adı geçenlere tabliğinin teminini rica ederim.

Diyanet İşleri Başkanı a.

Hasan EGE
Başkan Yardımcısı



Görevlinin adı ve soyadı :

- 1- İsmail BİÇER(Fatih Mihrimah C.M.K.)
- 2- Muharrem ARSLANTÜRK(Fatih Pertevniyal Valide Sultan C.İ.H.)

M.İ.
10586

28 17/ 1977
Vali M.

H. İsl.
29.7.1977

Acele Suret

Şikancı Y. E. E.

M. İ. İsl.

Belge No 16: Mevlid-i Şerif Okuması İçin Görevlendirilmesi

T.C.
BAŞBAKANLIK
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

ACELE
GÜNLÜDÜR

TELEFON : DHYİ/14 964.
KONU : Mevlit Kandili

30 Aralık 1981
/ /193

BAŞKANLIK MAKAMINA

İLGİ: Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğüne 25.12.1981 gün ve 947 sayılı yazınız.

7.1.1982 Perşembe günü akşamına rastlayan mübarek Mevlit Kandili dolayısıyla, TRT ile işbirliği yapılarak Ankara-Maltepe camiiinde, Türkiye Televizyonunda yayınlanmak üzere Kur'an-ı Kerim ve Mevlit merasimi tertip edilmiştir.

Bu nedenle:

1- Ankara ili dışında programda yer alan İsmail BİÇER, İlhan TOK ve Yusuf GEBZE'Lİ'nin 7.1.1982 tarihinde yol harığı (1) gün süre ile Ankara'da görevlendirilmelerini,

2- Ada geçenlerin yolculuğunu kara yolu ile yapmasını ve yolluklarının Başkanlığınız bütçesinin 210 Yurtiçi Geçici Görev Yollukları Harcamı Kalemin-den ödenmesini tasviplerinize arz ederim.

Sami USLU
Dini Hizmetler
Dairesi Başkanı

İst. Müdürlüğüne

1 / 197

Vali A.

32 Ocak 1982

UYGUNDUR

30 Aralık 1981

İMZA

Tayyar ALTIRKULAG

Diyamet İşleri Başkanı

İSTANBUL VALİLİĞİNE
(Mühürhuk)

İsmail BİÇER, İlhan TOK ve Yusuf GEBZE'Lİ'ye ait onay örneği yukarıya çıkarılmıştır.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

DAĞITIM:

İstanbul Valiliğine

Bütçe ve Muh.İg.Md.no

KHK/3K

İSTANBUL VALİLİĞİNE

14 Ocak 1982

Diyamet İşleri Başkanı a.

Abdullah ÖZBEY

Dini Hizmetler Dairesi

Belge No 17: Mevlid-i Şerif Okuması İçin Görevlendirilmesi

T. C.
İSTANBUL İLİ
Eminönü Müftülüğü

26 Mart 1986

Sayı : 3406/611-278
Konu : Kur'anı Kerim
Okunması.

İsmail BİÇER
Beyazıt Camii İ.Hatibi
EMİNÖNÜ

İlgi: 25.03.1986 gün ve İstanbul Valiliğinin 108 sayılı yazıları:

Parlamentolararası birlik İslâm Ülkeleri dayanışma toplantısı 31.3.1986 Pazartesi günü İstanbul Etap Marmara Otelinde yapılacağı İstanbul Valiliğinin ilgi yazıları ile bildirilmiştir.

Bu sebeple, söz konusu toplantıda Kur'an-ı Kerim okumak üzere 31.3.1986 Pazartesi günü sabah saat 9.00 da İstanbul Etap Marmara Otelinde Milletvekili Akgün ALBAYRAK ile temas kurmanız gerekmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

26/MAR/1986 Şef İ.CAMOĞLU

Mehmet DOĞRU
Eminönü Müftüsü

Belge No 18: Kur'an-ı Kerim Okuması İçin Görevlendirilmesi

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Olgunlaştırma Dairesi
Başkanlığı

SAYI : OE/13-1- 002043

KONU : İsmail BİÇER'in
Görevlendirilmesi.

- 5 Mayıs 1982

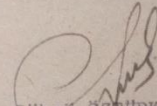
İSTANBUL VALİLİĞİNE
(Müftülük)

İLGİ: 4.5.1982 gün ve 2019 sayılı Başkanlık oluru.

İliniz Eminönü İlçesi Beyazıt Camii İmam-Hatibi İsmail BİÇER, 9 Mayıs 1982 günü saat 09.00'da Ankara-Merkez Hacıbayram caminde yapılacak olan Kur'an-ı Kerim Okuma Yarışmasında Jüri Üyesi olarak ilgi olur ile görevlendirilmiştir.

Bu sebeple, adigeçenin yarışma günü en geç saat 08.00'de Başkanlığımız Merkezinde hazır bulunması hususunda gereğini rica ederim.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANI ADINA


Sükrü ÖZTÜRK
Olgunlaştırma Dairesi
Başkanı

İst. Müftülüğüne
1 / 197
Vali A.

11 MAYIS 1982 *nu*
7303

Şef. H.C.
13.5.1982
Rubiy

İSTANBUL MÜFTÜLÜĞÜ	
TEŞVİK NO:	TARİH:
3854	13 MAYIS 1982

Belge No 19: Kur'an-ı Kerim Yarışması Jüri Üyeliği

Yurt Dışı Görevlendirilme Belgeleri

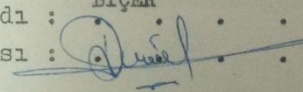
YURT DIŞI İZİN TALEP DİLEKÇESİ

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

EMİNÖNÜ

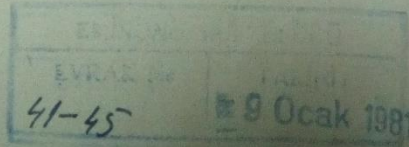
Kullanılacak iznin: süresi : (30) otuz gün
çeşidi : 1981 yılı senelik
Hizmet süresi (Yıl ve ay olarak): 14 sene 6 ay
Hangi yıllardan kaçgün izni old.: 1981 yılından 30 gün.
İzni hangi ülkede kullanacağı : Libya
Ne maksatla kullanacağı (Hac vs): Kur'an-ı Kerim Müsabakası Hk.
Yurtdışına kaçınıcıdefa çıkıldığı: İkinci def'a
H a n g i ülkelere gidildiği : Tunus

Yukarıda beyan ettiğim bilgiler değerlendirilerek
(30) gün iznin verilmesini ve bu izinimi yurt dışında kul-
lanmama müsaade edilmesini arz ederim. 9 /1 /1981

Görevi : İman-Hatip Adı : İsmail
Görev yeri: Bayazıt Camii Soyadı : BİÇER
İmzası : 

Yukarıda adı,soyadı,görevi ve görev yeri belirtilen
adı geçeninin izin isteğinin yerine getirilmesinde ve bu izni-
nini 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 17/D maddesi uyarınca
yurt dışında kullanmasına müsaade olunmasında mahzur bulun-
mamaktadır.

Mülkî Âmir
Süngör ERDOĞAN
Eminönü Kaymakamı



Belge No 20: Kur'an-ı Kerim Yarışmalarına İzin Alarak Gitmesi

T. C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
ANKARA

Dini Hizmetler
Dairesi Başkanlığı

SAYI : DHYD/14-1- 582

KONU : İsmail Biçer.

17 Mayıs 1982
...../...../198...

EMİNÖNÜ KAYMAKAMLIĞINA
(Müftülük)

1982 Temmuz ayında Kuala-Lumpur'da düzenlenecek olan Kur'an Okumu yarış-
masına katılması düşünülen İlçeniz İmam-Hatiplerinden İsmail Biçer'in Özgeçmişini
belirten kısa hal özeti ile ilgiliye pasaport tanzimi için aşağıda yazılı
belgelerin ivedi olarak Başkanlığımız Dini Hizmetler Dairesi Başkanlığına gönde-
rilmesinin teminini önemle rica ederim.

BAŞKAN ADINA

T. C.
Eminönü Kaymakamlığı
Yazı İşleri Müdürlüğü

SAYI 9154

İSTENİLEN BELGELER:

- 1- 6 adet fotoğraf
- 2- 3 adet nüfus cüzdan örneği
- 3- İlçenin askerlik bakımından
yurtdışına çıkmasında sakınca
olmadığını gösteren askerlik
gubesiinden alınacak belge.

Sami ÜSLU Y.
Dini Hizmetler
Dairesi Başkanı

İlçe Müftülüğüne
13-5-1982

Kaym. v.

17-5-1982
muf.

ME/Sİ

T. C. İSTANBUL İLİ EMİNÖNÜ KAYMAKAMLIĞI	
KAYIT NO. SU	17 Mayıs 1982
KAYIT NO. SU	517
DOSYA NO. SU	41

Belge No 21: Kur'an-ı Kerim Yarışmasına Görevlendirilmesi

T. C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
ANKARA

Dış Hiz.Md.DH/ 3-76/ 124

KONU: Mihrimah Sultan Camii

Müezzini İsmail Biçer Hk.

5 Mart 1976

ŞÜRELİDİR

İSTANBUL VALİLİĞİNE

İLGİ: (a) 2.3.1976 gün ve DH/17-10-76/104 sayılı Devlet Bakanlığı onayı,
(b) 3.3.1976 gün ve 4005/01339 sayılı Başbakanlık müsaade yazısı.

Peygamberimizin doğum yıldönümü vesilesiyle 11-13 Mart 1976 tarihleri arasında Tunus'un "Kairoun" şehrinde yapılacak olan an'anevi Mevlid törenlerinde memleketimizi temsilen hazır bulunmak üzere İliniz-Fatih Mihrimah Sultan Camii Müezzin Kayyumu İsmail BİÇER ilgi (a) Devlet Bakanlığı onayı ve ilgi (b) Başbakanlık müsaade yazıları gereğince 10.3.1976 tarihinden itibaren gidiş-dönüş dahil bir hafta müddetle yurtdışında görevlendirilmiş bulunmaktadır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Diyanet İşleri Başkanı a.

Tayyar ALTIKULAÇ
Başkan Yardımcısı

10.3.76

11 Mart 1976
2200

10.3.1976
A

Bilvecelle ACELE
FATİH MEVLİDİNE
Ses. AÖ
10/3/1976

Belge No 22: Mevlid-i Şerif Okumak İçin Görevlendirilmesi

Tarih

T.C.
BAŞBAKANLIK
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.02.1.DİB.0.76.00.02-264-8835
KONU : İsmail BİÇER'in
Almanya'da görevlendirilmesi

09.../12/1996

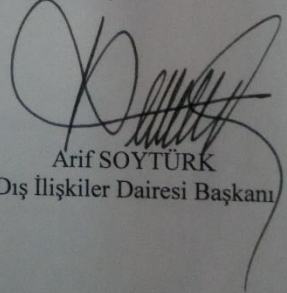
663803

PERSONEL DAİRESİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 07/12/1996 tarih ve B.02.1.DİB.0.76.00.02/170-405 sayılı Devlet Bakanlığı oluru.

Almanya'da Düsseldorf Başkonsolosluğumuz çalışma bölgesinde Duisburg Şehrindeki Kirche Kilisesinde 15/12/1996 tarihinde Almanlar'la ortaklaşa gerçekleştirilecek etkinliklerde Kur'an-ı Kerim okumak ve Düsseldorf Başkonsolosluğumuz çalışma bölgesindeki camilerde dini program yapmak üzere 12-16 Aralık 1996 tarihleri arasında Devlet bütçesinden herhangi bir harcama yapılmaksızın İstanbul İli Eminönü İlçesi İmam-Hatiplerinden İsmail BİÇER'in 12/12/1996 tarihinden itibaren 5 gün süreyle görevlendirilmesi ilgi olurla uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.


Arif SOYTÜRK
Dış İlişkiler Dairesi Başkanı

DAĞITIM :
T.C. Düsseldorf Başkonsolosluğuna
(Din Hizmetleri Ataşeliği)
İstanbul Valiliğine (Müftülük)
Personel Dairesi Başkanlığına
Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğüne

Belge No 23: Kur'an-ı Kerim Okumak İçin Görevlendirilmesi

T. C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İL MÜFTÜLÜĞÜ

Sayı : DHYD/14-7/5335
Sicil No. : 20480
Konu : İsmail BİÇER

5 Ağustos 1983
İSTANBUL
per. 2000

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞINA
ANKARA

İst. 20.7.1983 gün ve 1193 sayılı Eminönü Kay.Müf.ifadeli yazısı.

Ramazan münasebetiyle yurt dışında görevlendirilen ilimiz Eminönü ilçesi Beyazıt Camii İmam-Hatibi İsmail BİÇER'in 6.6.1983 tarihinde görevinden ayrılmış ve 14.7.1983 tarihinde görevine başladığını bildiren ilgi sayılı yazı ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

İSTANBUL VALİSİ ADINA

ERİ: 1

98-83
2198
Sn. Kocan
9.8.1983

14916

Ali Hasan ÖZER
Vali Yardımcısı

Dini H7
Ciyud Osh
Gıtafi B.
11.8.83

Belge No 24: Ramazan Ayı İçin Görevlendirilmesi

T.C.
EMİNÖNÜ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Müftülüğü

Sayı : 3406/270-588
Konu : İsmail BİÇER'in
yurtdışı görevi.
(20480)

27 Haziran 1986

İSTANBUL VALİLİĞİNE

Müftülük

İLGİ: 25.4.1986 gün ve 1014 sayılı Diy.İşl.Başk.yazıları:

İlçemiz Beyazıt Camii İmam-Hatibi İsmail BİÇER Diyanet İşleri Başkanlığının ilgi yazıları gereği 1986 yılı Ramazan ayında yurtdışında görevlendirilmiştir. Adı geçen 30.4.1986 tarihinde görevinden ayrılmış ve yurtdışı hizmetini ilmi olarak 14.6.1986 tarihinde görevine başlamıştır.

Gereğine delâletlerinizi arz ederim.

27-6-1986

İst. Müftülüğüne
Vali A.
27 HAZİRAN 1986

Vahdettin ÖZCAN
Kaymakam

Belge No 25: Ramazan Ayı İçin Görevlendirilmesi

T.C.
BAŞBAKANLIK
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
ANKARA

Dış İlg.D.Bşk.

SAYI : 81/913/

KONU : İsmail BİÇER

20.03.87* 0786

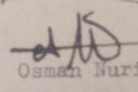
İSTANBUL VALİLİĞİNE
(Müftülük)

İLGİ: Diyanet İşleri Başkanlığının 2.3.1987 gün ve 81/914/0008 sayılı Devlet Bakanlığı onayı.

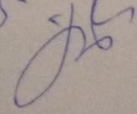
23-27 Mart 1987 tarihleri arasında Pas Krallığının Fes şehrinde tertip edilen "İslâm Ülkeleri Birinci Cuma Hutbesi İmamları Toplantısı"na ülkemizi temsilen İstanbul Beyazıt Camii İmam-Hatibi İsmail BİÇER'in katılması ilgi onay ile uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

BAŞKAN ADINA


Osman Nuri GÜRBAY

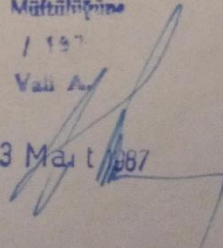
Dış İlişkiler Dairesi Başkanı

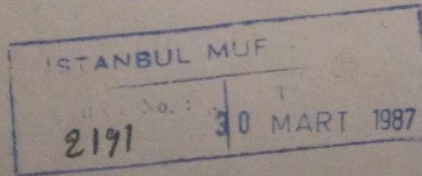
HC
24.3.987


İst. Müftülüğüne

1 / 1987

Vali A.

23 Mart 1987




Belge No 27: Din Görevlisi Olarak Görevlendirilmesi

Ek-4: Resimler

Hafız İsmail Biçer Resimleri

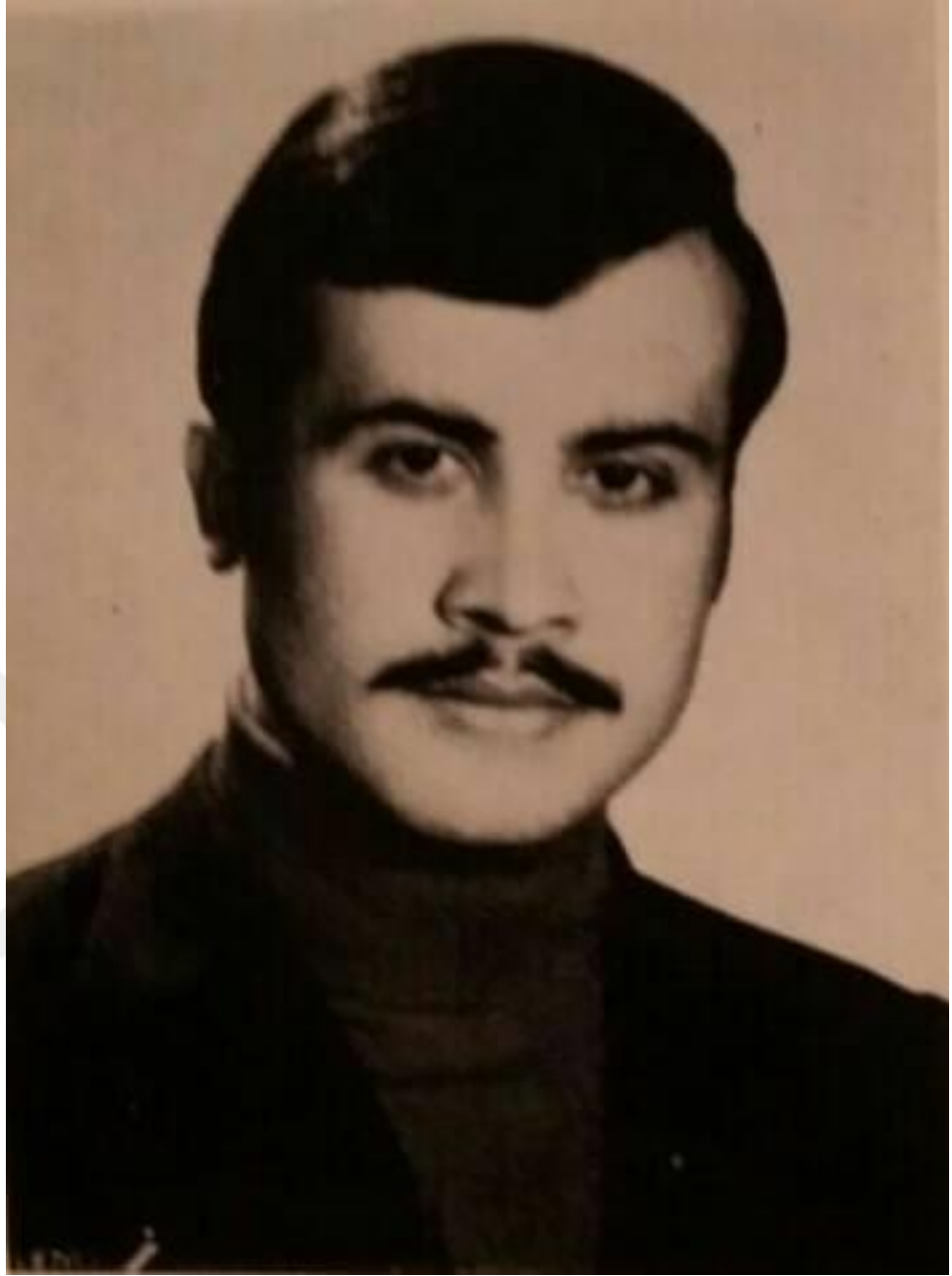


Hafız Hasan Akkuş ve İki Öğrencisi

Solda: Hafız İsmail Biçer
Ortada: Hafız Hasan Akkuş
Sağda: Hafız Mehmet Öner



İstanbul İmam Hatip Okulunda Arkadaşlarıyla



Yüksek İslam Enstitüsü Mezunları Yıllığındaki Fotoğrafı



Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç Bey ve İçlerinde Hafız İsmail Biçer 'in de olduğu Heyet, Pakistan'da 1982



Öğrencisi Fatih Dadaşoğlu ile Birlikte Beyazıt Camii Önünde 1985



Haseki Eğitim Merkezinde Öğreticilik Yapmaya Başladığı Yıl, 1986



Hocası Abdurrahman Gürses ve Bir Grup Öğrencisiyle Birlikte, Beyazıt Camii Önünde, 1987



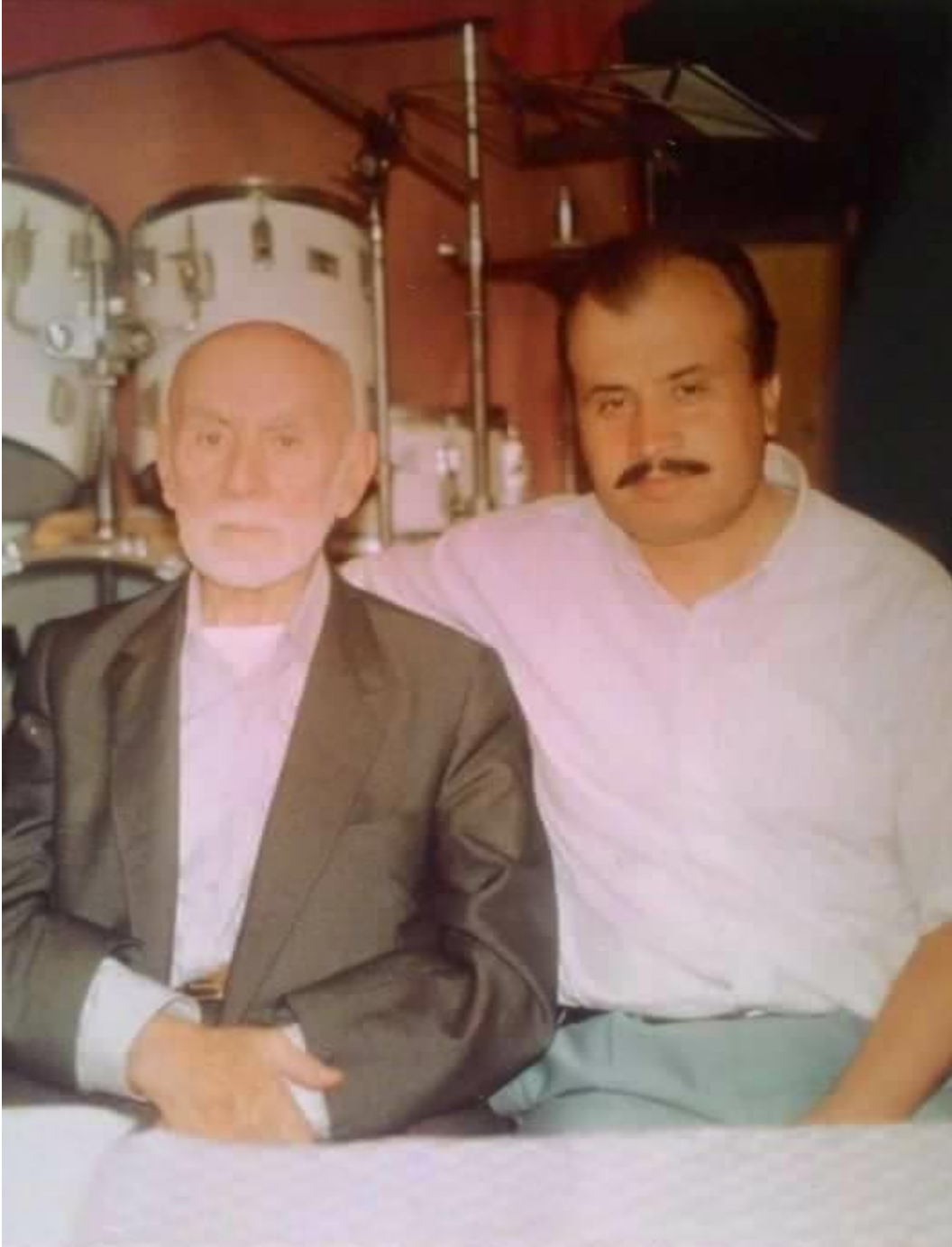
Kırâat İcazet Merasimi, Vucühât-ı Hatm-i Şerîfi Okurken, 1987



Fas'taki Dünya Cuma Hatipleri toplantısında Türkiye'yi temsilen Hâfız İsmail Biçer (solda) ve Hâfız Fikret LATİFOĞLU (sağda), 1987

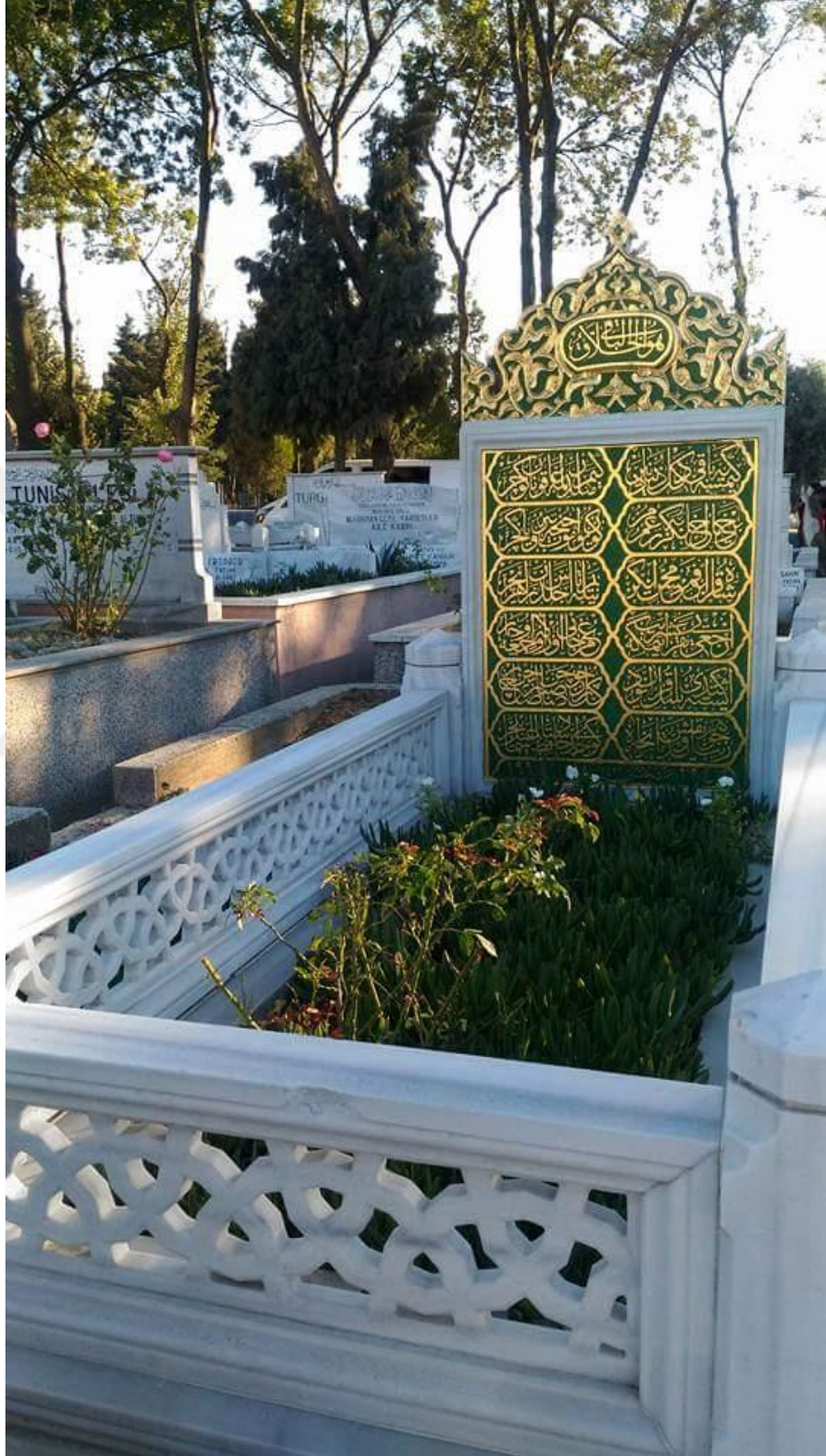


Soldan: Reîsülkurrâ Hâfız Abdurrahman Gürses, Hafız Mehmet Okutan ve Hafız İsmail Biçer, Beyazıt Câmii / 1992



Reîsülkurrâ Hâfız Abdurrahman Gürses ve Hafız İsmail Biçer, 1993

Kabristan Resimleri





HÜ!..

"Kimseye bâkî değil dünya" denir
Kim meseldir "âleme konan göçer"
Bir hayâl-i hâba benzer ömrümüz
Göz yumup açıncaya rü'yâ geçer
"İşte gitti bülbül-i Kur-ân" deyü
Gül çözer saçın sabâ rihın saçar
Şâh-ı kurrâ bir fem-i muhsîn iken
Neyleyim tâs-ı ecelden zehr içer
"İrci-i" yi aşr-ı takrîb etmeğe
Mürg-i cânı özge uçmağa uçar
Zib-i cevher nakşedip târihe âh
"Göçdi üstad Hâfız İsmâil Biçer"
D : 1947 : Ö : 1998 "Hicri : 1418 "



Göynük Çayköy Köyü Resimleri





KAYNAKÇA

- AKPINAR, Prof. Dr. Ali. *Kur'ân Niçin ve Nasıl Okunmalı?* Konya: Kitap Dünyası Yayınları, 2007.
- Al-Jazri, İmam ibn ve Al-sayh Zakariyya Umayrat. *Al Nasr Fi Al-QIRAAT AL-ASR*. Lebanon, 2011.
- ALTIKULAÇ, Dr. Tayyar. *Yüce Kitabımız Hz. Kur'an*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları , 1988.
- Asvâtün Minessemâ - Semâdan Sesler - Bölüm 3 (İsmail Biçer)*. tarih yok. <<https://www.youtube.com/watch?v=phHU9ujk2do> (Erişim Tarihi: 06 Şubat 2020)>.
- Avnal, Hulusi. *Göynük Diyar-ı Akşemseddin'de Din Hizmetine Adanmış Bir Ömür Hulusi Avnal Hocamız Rıfat Alibaş*. 6 Ekim 2018. 27 09 2020. <<https://www.facebook.com/watch/?v=2136256383294391&extid=Ebf1N3C5oRNuwrcl>>.
- Avnal, Hulusi. *Göynük Diyar-ı Akşemseddin'de Din Hizmetine Adanmış Bir Ömür Hulusi Avnal Hocamız Rıfat Alibaş*. 06 Ekim 2018. 27 09 2020. <<https://www.facebook.com/watch/?v=1896471127314474&extid=C hhtgGbxIH yIdKeU>>.
- Biçer, Fatma. *Abisinin hanımı yengesi Fatma Biçer ile mülakat (Çayköy / Göynük)* H. Abdülmuhsin Düzenli. 10 Mart 2020.
- Biçer, Furkan. *Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı* H. Abdülmuhsin Düzenli. 25 Mayıs 2020.
- Bin-Nebi, Malik. *Kur'ân-ı Kerîm Mucizesi*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları No:64, 1989.
- ÇETİN, Abdurrahman. «KUR' AN KIRAATINDA MUSIKININ YERİ.» *TC Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi* (1998): 115-134.
- . *Kur'an Okuma Esasları*. Bursa: Emin Yayınları, 2015.

ÇİFTÇİ, Ali. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 38, (2014): 173-192.

Çollak, Fatih. *Aile Geçmişime Dair Birkaç Not*. tarih yok.
<<https://www.kuranakademi.com/fatih-collak-hoca.pdf> (Erişim Tarihi: 27.09.2020)>.

—. «KUR'AN TİLÂVETİ ve MÛSİKİ.» *Yayınlanmamış Eser*. tarih yok.

Çollak, Fatih. *Röportaj: Hâfız İsmâîl Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı* H. Abdülmuhsin Düzenli. 19 Ağustos 2020.

Çollak, Yard. Doç. Dr. Fatih. *Abdurrahman Gürses Hocaefendi*. İstanbul: Erkam Yayınları, 2002.

Çollak, Yrd. Doç. Dr. Fatih. «KUR'AN TİLAVETİNDE İSTANBUL TAVRI.» *Yayınlanmamış Eser*. 2014.

Demirci, Naci. «YL TEZ: Abdurrahman Gürses'in Kiraat İlmi Eğitimindeki Yeri.» Rize, 2013.

Düzenli, Dr. Pehlül. *İslam Kültür Tarihinde Musiki*. İstanbul: Kayıhan Yayınları, 2014.

en-NEVEVÎ, Muhyiddin. «Kur'an-ı Kerim'i Güzel Sesle Okumak.» Prof. Dr. M.Emin ÖZAFŞAR, Prof. Dr. Bünyamin ERUL. *Riyâzü's Sâlihîn*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: 917, 2015. 333.

FIRAT, Dr. Yavuz. «Kiraat Tertîl Ve Tilâvet Kavramlarının Anlamsal Araştırma Ve Karşılaştırması.» *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 13* (2002): 257-273.

İLAHÎ MUHABBET İsmail Bicer -1. 28 Mart 2006.
<<https://www.youtube.com/watch?v=TOj8O6TCNzM> (Erişim Tarihi: 06 Şubat 2020)>.

İLAHÎ MUHABBET İsmail Bicer -3. 28 Mart 2006.
<<https://www.youtube.com/watch?v=4tDpBDxYKUA> (Erişim Tarihi: 06 Şubat 2020)>.

İLÂHÎ MUHABBET İsmail Bicer-2. 28 Mart 2006.
<<https://www.youtube.com/watch?v=AjdtQC9rRcY&t=181s> (Erişim Tarihi: 06 Şubat 2020)>.

İsmail Biçer Belgeseli - Meşhur Kariler. 2015.
<<https://www.youtube.com/watch?v=igANi7s6KAg> (Erişim Tarihi: 06 Şubat 2020)>.

İsmail Biçer STV Programı Kuranı Kerim. 1998.
<<https://www.youtube.com/watch?v=cWAQ3XnyIhQ> (Erişim Tarihi: 06 Şubat 2020)>.

KANDEMİR, Prof. Dr. M. Yaşar, Prof. Dr. İsmail Lütfi ÇAKAN ve Prof. Dr. Raşit KÜÇÜK. *Riyazü's Salihin*. İstanbul: Erkam Yayınları, 2006.

Kaptan, Saim. *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekişik Web Ofset, 1995.

KARAÇAM, Prof. Dr. İsmail. *Kur'ân Tilâvetinin Esasları*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2018.

—. *Kur'ân-ı Kerim'in Nüzûlü Ve Kırâati*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2016.

KESKİNOĞLU, Dr. Osman. *Kur'an-ı Kerim Bilgileri*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1989.

KILIÇ, Dr. Mustafa. «İmam-Hatip Ortaokul ve Liselerinde Kur'ân Eğitimi Üzerine Bir Araştırma.» *Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi* • *Cilt-Sayı 47* (2014): 69-109.

KOCA, Dr. Fatih. *İslam Medeniyetinde Sala ve Salavat Geleneği*. Ankara: DİB Yayınları, 2017.

KOCA, Fatih. «Peygamberimiz Hz. Muhammed'in Müezzinleri.» *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 52:2 (2011): 291-310.

KOCAKANAT, Erhan. *Dini Mûsiki Açısından Geçmişten Günümüze Ezan Ve Müezzinlik*. Isparta: Yüksek Lisans Tezi, 2017.

- KURTULUŞ, Yusuf Ziya. «KUR'AN -I KERİM'DE KIRAAT TİLAVET ve TERTİL KAVRAMLARI.» *Yüksek Lisans Tezi*. 2014.
- Maşalı, Prof. Dr. Mehmet Emin. *Görüşme: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı* H. Abdülmuhsin Düzenli. 02 Ekim 2018.
- OKÇU, Abdulmecit. «Kur'an Tilavetinde Ezgi.» *Dini Araştırmalar* (Mayıs-Ağustos 2007): 213-247.
- Öndeş, Habil. *Röportaj: Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı* H. Abdülmuhsin Düzenli. 23 Temmuz 2020.
- Öner, Mehmet. *Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı* H. Abdülmuhsin Düzenli. 10 Mart 2020.
- ÖZALP, Dr. M. Nazmi. *Türk Musikisi Tarihi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2000.
- ÖZTÜRK, Prof. Dr. Yaşar Nuri. *Kur'an'ı Tanıyor muyuz?* Hürriyet Ofset Matbaacılık ve Gazetecilik A. Ş., 1995.
- PAKDİL, Kurra Hafız Ramazan. *Ta'lim Tecvid ve Kiraat*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2014.
- Pakdil, Ramazan. *Hâfız İsmâil Biçer ve Kur'ân Okuma Tavrı* H. ABDülmuhsin Düzenli. 20 Ağustos 2020.
- Pusmaz, Dr. Durak. «İki Ünlü Hafız ve Okuyucumuz.» (tarih yok).
- Pusmaz, Durak. «Sanki Kur'ân'ı Güzel Okumak İçin Yaratılmıştı.» *Altınoluk* 148 (1998). <<https://www.altinoluk.com.tr/blog/makale-18300> (Erişim Tarihi: 06 Şubat 2020)>.
- SAĞMAN, Ali Rıza. *Sağman Tecvidi (ilaveli-yeni)*. İstanbul: Ahmed Said Matbaası, 1964.
- SARI, Dr. Mehmet Ali. *Beyoğlu'nda Bir Hafız*. İstanbul: Timaş, 2016.
- . *Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Tekniği ve Kuralları*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2011.

- Şakaki, Dr. Rihab Muhammed Müfid. *Kur'an Tilavetinde Mükemmellik*. İstanbul: Guraba Yayıncılık, 2014.
- TURABİ, Prof. Dr. Ahmet Hakkı. *Türk Din Musikisi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2017.
- Turabi, Prof. Dr. Ahmet Hakkı ve Ali Osman Alaca. *60. SANAT YILINDA BESTEKÂR HÂFİZ ÂMİR ATEŞ*. İstanbul: Kuveyt Türk Katılım Bankası Kültür Yayınları Dizisi:7, 2020.
- ULUDAĞ, Prof. Dr. Süleyman. *İslam Açısından Musiki Ve Sema*. İstanbul: Marifet Yayınları, 1999.
- YAKIT, Prof. Dr. İsmail. «YAKUT'TAN TARİHLER (Mart).» *Türk Yurdu* Sayı 247 Mart 2008: 34.
- Yeni Asya Neşriyat Araştırma Merkezi. *Müzikte Ölçü*. İstanbul: Yeni Asya Gazetecilik, 2005.
- Yücelen, Emre. «İsmail Biçer Hoca Ses Analizi.» *İsmail Biçer Hoca Ses Analizi*. tarih yok. <<https://www.youtube.com/watch?v=Il9euFJZAQQ> (Erişim Tarihi 16.09.2020)>.